

Mänskliga rättigheter i svensk utrikespolitik

Sammanfattning

Utrikesutskottet behandlar i detta betänkande ett antal motioner från allmänna motionstiden 2010 och 2011 om mänskliga rättigheter (MR) i svensk utrikespolitik. Motionsförslagen avser framför allt MR-frågor i vissa regioner i världen. I betänkandet redovisar utskottet också sina överväganden med anledning av kommissionens meddelande KOM(2011) 886 Mänskliga rättigheter och demokrati i centrum för EU:s yttre åtgärder – Effektivare metoder.

Utskottet har tidigare under mandatperioden avlämnat ett betänkande om mänskliga rättigheter i svensk utrikespolitik (bet. 2010/11:UU15) där motionsförslag om främst multilaterala MR-frågor behandlades.

Samtliga motionsyrkanden i betänkandet avstyrks av utskottet. I ärendet finns åtta reservationer (S, MP, SD, V) och två särskilda yttranden (SD).

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	8
Ärendet och dess beredning	8
Bakgrund	9
Utskottet	11
Afrika	11
Samhällsstyrning	11
Motionen	11
Utskottets överväganden	11
Afrikas horn	12
Motionen	12
Utskottets överväganden	13
Eritrea	15
Motionerna	15
Utskottets överväganden	16
Etiopien	18
Motionen	18
Utskottets överväganden	18
Sudan	20
Motionerna	20
Utskottets överväganden	21
Sydsudan	22
Motionen	22
Utskottets överväganden	22
Zimbabwe	22
Motionerna	22
Utskottets överväganden	22
Nordamerika	25
USA	25
Motionen	25
Utskottets överväganden	25
Latinamerika	26
Allmänt	26
Motionen	26
Utskottets överväganden	26
Chile	29
Motionerna	29
Utskottets överväganden	29
Colombia	30
Motionerna	30
Utskottets överväganden	32
Honduras	37
Motionen	37
Utskottets överväganden	37
Kuba	41

Motionerna	41
Utskottets överväganden	41
Mexiko	43
Motionerna	43
Utskottets överväganden	43
Nicaragua	46
Motionerna	46
Utskottets överväganden	46
Asien	48
Allmänt	48
Motionerna	48
Utskottets överväganden	49
Burma	50
Motionerna	50
Utskottets överväganden	51
Kina	56
Motionerna	56
Utskottets överväganden	57
Övriga yrkanden	62
Ny EU-strategi för främjande av mänskliga rättigheter i världen	63
Kommissionsmeddelandet	63
Faktapromemorian	63
Europaparlamentet och andra medlemsstater	64
Utskottets överväganden	64
Reservationer	68
1. USA, punkt 8 (MP, V)	68
2. Latinamerika – allmänt, punkt 9 – motiveringen (V)	69
4. Colombia, punkt 11 (V)	71
3. Colombia, punkt 11 – motiveringen (SD)	73
5. Honduras, punkt 12 (V)	75
6. Nicaragua, punkt 15 (S, MP, V)	76
7. Burma, punkt 17 (SD)	77
8. Kina, punkt 18 (S, MP, V)	78
Särskilda yttranden	80
1. Nicaragua, punkt 15 (SD)	80
2. Burma, punkt 17 (SD)	81
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	82
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2010	82
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2011	85

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Afrika – samhällsstyrning

Riksdagen avslår motion

2010/11:U306 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 63.

2. Afrikas horn

Riksdagen avslår motion

2011/12:U315 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 69.

3. Eritrea

Riksdagen avslår motionerna

2010/11:U210 av Helena Leander och Bodil Ceballos (båda MP),

2010/11:U237 av Gunnar Andrén m.fl. (FP),

2010/11:U251 av Cecilia Magnusson (M),

2010/11:U285 av Annelie Enochson m.fl. (KD),

2010/11:U301 av Ulf Berg (M),

2010/11:U302 av Staffan Anger (M),

2010/11:U303 av Erik Bengtzboe (M),

2010/11:U304 av Maryam Yazdanfar (S),

2010/11:U306 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkandena 31 och 71,

2010/11:U314 av Staffan Danielsson (C),

2011/12:U201 av Arhe Hamednaca (S),

2011/12:U244 av Cecilia Magnusson (M),

2011/12:U247 av Gustaf Hoffstedt (M),

2011/12:U263 av Annelie Enochson och Mikael Oscarsson (båda KD),

2011/12:U268 av Staffan Anger (M),

2011/12:U298 av Ann-Christin Ahlberg och Phia Andersson (båda S),

2011/12:U302 av Gunnar Andrén m.fl. (FP),

2011/12:U303 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S),

2011/12:U304 av Anita Brodén (FP),

2011/12:U310 av Staffan Danielsson (C),

2011/12:U315 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 71 och

2011/12:U320 av Edward Riedl (M).

4. Etiopien

Riksdagen avslår motion

2011/12:U315 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 70.

5. Sudan

Riksdagen avslår motionerna

2010/11:U306 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 68 och

2011/12:U315 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 72 i denna del.

6. Sydsudan

Riksdagen avslår motion

2011/12:U315 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 72 i denna del.

7. Zimbabwe

Riksdagen avslår motionerna

2010/11:U306 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 70 och

2011/12:U315 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 74.

8. USA

Riksdagen avslår motion

2011/12:U274 av Annika Lillemets m.fl. (MP).

Reservation 1 (MP, V)

9. Latinamerika – allmänt

Riksdagen avslår motion

2011/12:U315 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 83.

Reservation 2 (V) – motiveringen

10. Chile

Riksdagen avslår motionerna

2010/11:U306 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 84 och

2011/12:U315 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 85.

11. Colombia

Riksdagen avslår motionerna

2010/11:U306 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 83,

2011/12:U226 av Hans Linde m.fl. (V) yrkandena 1–3 och 5–11 samt

2011/12:U315 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 84.

Reservation 3 (SD) – motiveringen

Reservation 4 (V)

12. Honduras

Riksdagen avslår motion

2011/12:U203 av Hans Linde m.fl. (V) yrkandena 1–3.

Reservation 5 (V)

13. Kuba

Riksdagen avslår motionerna

2010/11:U306 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 86,

2010/11:U308 av Caroline Szyber och Andreas Carlson (båda KD)

yrkande 2 och

2011/12:U315 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 87.

14. Mexiko

Riksdagen avslår motionerna

2010/11:U306 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 85 och
2011/12:U315 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 86.

15. Nicaragua

Riksdagen avslår motionerna

2010/11:U306 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 87 och
2011/12:U315 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 88.

Reservation 6 (S, MP, V)

16. Asien – allmänt

Riksdagen avslår motionerna

2010/11:U306 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkandena 77, 78 och 80 samt
2011/12:U315 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkandena 79–81.

17. Burma

Riksdagen avslår motionerna

2010/11:U258 av Bodil Ceballos och Hans Linde (MP, V) yrkan-
dena 1, 3, 5 och 7–9,
2010/11:U267 av Matilda Ernkrans (S),
2010/11:U319 av Caroline Szyber m.fl. (KD, C, FP) yrkandena 1, 3,
5 och 6,
2011/12:U217 av Hillevi Larsson m.fl. (S) yrkandena 2 och 3,
2011/12:U327 av Mattias Karlsson och Julia Kronlid (båda SD) och
2011/12:U331 av Caroline Szyber m.fl. (KD, C, FP) yrkandena 4, 6
och 7.

Reservation 7 (SD)

18. Kina

Riksdagen avslår motionerna

2010/11:U306 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 81 och
2011/12:U315 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 82.

Reservation 8 (S, MP, V)

19. Övriga yrkanden

Riksdagen avslår motionerna

2010/11:U234 av Gunnar Axén och Finn Bengtsson (båda M),
2010/11:U258 av Bodil Ceballos och Hans Linde (MP, V) yrkande 2,
2010/11:U288 av Annelie Enochson m.fl. (KD, M, FP, C) yrkande 2,
2010/11:U308 av Caroline Szyber och Andreas Carlson (båda KD)
yrkande 1,
2010/11:U316 av Finn Bengtsson och Ulrika Karlsson i Uppsala
(båda M),
2011/12:U217 av Hillevi Larsson m.fl. (S) yrkandena 1 och 4–6,
2011/12:U243 av Tina Acketoft (FP),
2011/12:U260 av Caroline Szyber (KD),
2011/12:U265 av Annelie Enochson (KD) yrkandena 1–6,

2011/12:U280 av Penilla Gunther (KD) yrkandena 1 och 2,
2011/12:U283 av Bodil Ceballos m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2,
2011/12:U290 av Hillevi Larsson (S) yrkande 1,
2011/12:U319 av Ulrika Karlsson i Uppsala och Finn Bengtsson
(båda M),
2011/12:U331 av Caroline Szyber m.fl. (KD, C, FP) yrkandena 1–3
och 5 samt
2011/12:U332 av Annelie Enochson m.fl. (KD, M, C, FP) yrkan-
dena 1 och 2.

Stockholm den 29 mars 2012

På utrikesutskottets vägnar

Karin Enström

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Karin Enström (M), Urban Ahlin (S), Christian Holm (M), Tommy Waidelich (S), Mats Johansson (M), Carin Runeson (S), Fredrik Malm (FP), Kerstin Lundgren (C), Kenneth G Forslund (S), Désirée Pethrus (KD), Julia Kronlid (SD), Désirée Liljevall (S), Elisabeth Björnsdotter Rahm (M), Ismail Kamil (FP), Helén Pettersson i Umeå (S), Valter Mutt (MP) och Lars Ohly (V).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar utrikesutskottet ett antal motionsförslag från allmänna motionstiden 2010 och 2011 om mänskliga rättigheter i svensk utrikespolitik m.m.

Utskottet utarbetade våren 2008 ett omfattande betänkande om mänskliga rättigheter i svensk utrikespolitik, betänkande 2007/08:UU9. Där behandlades regeringens skrivelse 2007/08:109 Mänskliga rättigheter i svensk utrikespolitik samt ett betydande antal motioner. Därefter har utskottet i främst betänkandena 2008/09:UU15, 2009/10:UU15 och 2010/11:UU15 behandlat motionsförslag om mänskliga rättigheter i svensk utrikespolitik.

Utskottet har under ett antal riksmöten valt att behandla frågor om de mänskliga rättigheterna ur olika perspektiv och med olika fokus. Vissa år har tonvikten legat mer på bilaterala frågor och andra år mer på multilaterala frågor. I det senaste betänkandet om mänskliga rättigheter (MR), som beslutades våren 2011 (bet. 2010/11:UU15), behandlade utskottet motionsförslag om folkrätt, mål och inriktning för den svenska politiken för de mänskliga rättigheterna, agerande för att avskaffa dödsstraff och tortyr, sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter och kvinnors rättigheter, barnets rättigheter samt om diskriminering och förföljelse på grund av sexuell läggning och könsidentitet.

I det här betänkandet behandlar utskottet utifrån motionsförslag mänskliga rättigheter m.m. i vissa regioner i världen. I ett senare betänkande avser utskottet att behandla motioner om mänskliga rättigheter i Mellanöstern och Nordafrika. Frågor med anknytning till mänskliga rättigheter i utrikespolitiken kan också tas upp i andra betänkanden.

I anknytning till sina överväganden i detta betänkande med anledning av motionsförslag om förhållanden i enskilda länder har utskottet valt att särskilt lyfta fram frågor om yttrandefrihet och mediefrihet.

Utskottet har under det innevarande riksmötet, den 8 december 2011, sammanträffat med Valerie Amos, FN:s undergeneralsekreterare för humanitära frågor samt FN:s samordnare för katastrofhjälp och chef för FN:s kontor för humanitär samordning (OCHA).

Flera av utrikesutskottets ledamöter deltog den 13 december 2011 i ett seminarium i riksdagen med två av 2011 års tre mottagare av Nobels fredspris, Leymah Gbowee, Liberia, och Tawakkul Karman, Jemen.

Den 14 februari 2012 fick utskottet en föredragning om situationen på Afrikas horn av företrädare för Utrikesdepartementet.

Utrikesutskottet företog i mars 2012, uppdelat i tre delegationer, arbetsresor till Brasilien, Argentina och Chile respektive Colombia och Venezuela. I programmen för samtliga dessa resor har frågor om demokrati och

de mänskliga rättigheterna ingått. Inför resorna ägde en särskild föredragning rum i utskottet den 1 februari 2012 om mänskliga rättigheter och demokrati i Sydamerika. I föredragningen medverkade Maja Åberg, MR-expert vid Amnesty International, och Maria Luisa Bartolomei, universitetslektor vid Latinamerikainstitutet, Stockholms universitet.

Utskottet har under beredningen av detta betänkande tagit del av kommissionens meddelande KOM(2011) 886 Mänskliga rättigheter och demokrati i centrum för EU:s yttre åtgärder – effektivare metoder och Regeringskansliets faktapromemoria 2011/12:FPM83 EU:s strategi om mänskliga rättigheter, som behandlar kommissionsförslaget. Under rubriken Ny EU-strategi för främjande av mänskliga rättigheter i världen redovisar utskottet i betänkandet sina överväganden med anledning av kommissionens meddelande KOM(2011) 886 Mänskliga rättigheter och demokrati i centrum för EU:s yttre åtgärder – Effektivare metoder. Där behandlas också Regeringskansliets faktapromemoria 2011/12:FPM83 om det aktuella meddelandet.

Bakgrund

Arbetet med att främja demokrati, mänskliga rättigheter och hållbar utveckling genomsyrar den svenska utrikespolitiken. Sverige ska vara en tydlig röst i världen för de mänskliga rättigheterna och ska agera bilateralt, genom Europeiska unionen (EU) och multilateralt för att de mänskliga rättigheterna ska genomföras och efterlevas fullt ut i alla världens länder. Svensk utrikespolitik ska främja respekten för de mänskliga rättigheterna. Omsorgen om och försvaret av de mänskliga rättigheterna är en integrerad och central del av den svenska utrikespolitiken. Den präglar Sveriges agerande i globala och regionala forum och genomsyrar de bilaterala kontakterna med andra länder.

Sveriges stora engagemang för de mänskliga rättigheterna, vår utrikespolitik och vårt utvecklingssamarbete speglar våra förhoppningar om en värld där människor kan leva fria, utan fruktan och nöd. De mänskliga rättigheterna värnar individens grundläggande behov och syftar till att garantera friheter och ge förutsättningar för ett dragligt liv för alla. Det är legitimt att reagera och påtala kränkningar av dessa rättigheter då förtryckta människor – just därför att de är förtryckta – sällan har möjlighet att själva hävda sina intressen. Senast i betänkande 2011/12:UU2 redovisade utskottet de tre tematiska prioriteringarna i Sveriges långsiktiga utvecklingssamarbete, däribland främjande av demokrati och de mänskliga rättigheterna. De båda övriga prioriteringarna är miljö och klimat samt främjande av jämställdhet och kvinnors roll i utveckling. Prioriteringarna gäller sedan 2008. Regeringen beslutade 2010 om en policy för demokratisk utveckling och mänskliga rättigheter inom det svenska utvecklingssamarbetet 2010–2014.

I policyn identifieras följande tre fokusområden: medborgerliga och politiska rättigheter, demokratins och rättsstatens institutioner och procedurer samt demokratiseringens aktörer.

Genom Lissabonfördraget har EU fått nya möjligheter att på ett mer sammanhållet sätt vara en utrikespolitisk aktör till stöd för fred, säkerhet och mänskliga rättigheter. Genom det ovan nämnda kommissionsmeddelandet KOM(2011) 886 Mänskliga rättigheter och demokrati i centrum för EU:s yttre åtgärder – effektivare metoder har en diskussion inletts om hur EU kan vara mer aktivt, konsekvent och effektivt vad gäller mänskliga rättigheter i unionens externa politik.

Förenta nationernas (FN) generalförsamling antog 1948 den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna. Förklaringen gav det internationella samfundet en gemensam värdegrund i synen på människan och förhållandet mellan stat och individ, och slog fast grundläggande normer för de mänskliga rättigheterna som är överordnade politiska och ekonomiska, kulturella och religiösa skillnader. De grundläggande normer som anges i den allmänna förklaringen är universella och bindande för alla världens stater. Alla stater har en skyldighet att värna alla människors lika värde och rättigheter.

Som medlem i FN har Sverige enligt FN-stadgans artikel 55 och 56 en rätt och förpliktelse att vidta åtgärder i samarbete med organisationen för att främja allmän aktning och respekt för mänskliga rättigheter och grundläggande friheter för alla, utan åtskillnad med avseende på ras, kön, språk eller religion.

De mänskliga rättigheterna gäller för alla människor utan åtskillnad, oavsett land, kultur eller specifik situation. Ingen regering kan hävda särskilda förhållanden som tradition, kultur eller religion som skäl för att kränka de mänskliga rättigheterna. Rättigheterna är odelbara och ömsesidigt samverkande. Stater kan inte sälla bland sina folkrättsliga åtaganden: alla mänskliga rättigheter har samma värde. Dessa principer slogs fast vid världskonferensen om de mänskliga rättigheterna 1993 och bekräftades bl.a. vid FN:s världstoppmöte 2005.

Under de mer än 60 år som gått sedan FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna antogs har dessa grundläggande normer slagits fast i ett antal folkrättsligt bindande konventioner. Tillsammans med den allmänna förklaringen bildar dessa konventioner en normativ grund för det internationella arbetet för de mänskliga rättigheterna. Dessa folkrättsliga åtaganden måste nu omsättas i praktisk handling över hela världen.

Regeringen har under 2000-talet överlämnat två skrivelser till riksdagen om mänskliga rättigheter i svensk utrikespolitik respektive en skrivelse om demokrati och mänskliga rättigheter i Sveriges utvecklingssamarbete, skrivelserna 2003/04:20 och 2007/08:109 respektive skrivelse 2008/09:11. Dessa har tillsammans med motionsförslag behandlats i utskottets betänkanden 2003/04:UU9 och 2007/08:UU9 respektive 2008/09:UU6.

Utskottet

Afrika

Samhällsstyrning

Motionen

Socialdemokraterna anser enligt kommittémotion 2010/11:U306 (S) yrkande 63 att god samhällsstyrning och gott ledarskap ska prioriteras i Afrikapolitiken.

Utskottets överväganden

God samhällsstyrning och rättsstatsprincipen måste gälla på både nationell och internationell nivå och är en förutsättning för ekonomisk tillväxt, hållbar utveckling och utrotandet av fattigdom och hunger. Utskottet anser i likhet med motionärerna att god samhällsstyrning ska prioriteras i Sveriges Afrikapolitik. Detta framgår av utskottets betänkande 2007/08:UU4 Sverige och Afrika – en politik för gemensamma utmaningar och möjligheter och ligger även i linje med den tematiska prioritering för utvecklingssamarbetet som utskottet ställde sig bakom 2008 (bet. 2008/09:UU2). Prioriteringen, som alltjämt gäller, återspeglas i de geografiskt inriktade strategier för bl.a. afrikanska regioner och länder som regeringen beslutar om.

Utrikesutskottet behandlade 2009 övergripande frågor om demokrati och mänskliga rättigheter i Sveriges utvecklingssamarbete och redovisade sin syn på hur Sveriges demokratibistånd skulle utformas (bet. 2008/09:UU6). Regeringen hade dessförinnan överlämnat en skrivelse om demokratibistånd (skr. 2008/09:11) till riksdagen. I januari 2010 beslutade regeringen om en särskild policy för demokratisk utveckling och mänskliga rättigheter i biståndet.

Förklaringen om europeiskt samförstånd om utveckling, som beslutats av rådet, medlemsstaterna, Europaparlamentet och kommissionen, innebär att EU:s utvecklingsbistånd bl.a. ska gå till kapacitetsbyggande och andra insatser inom området samhällsstyrning, demokrati och mänskliga rättigheter.

I sin senaste granskning av Europeiska unionens utvecklingsbistånd (publicerad 2007, då Europeiska gemenskapen) konstaterade OECD:s biståndskommitté Dac att frågor om demokratisk samhällsstyrning fått hög prioritet i gemenskapens utvecklingsinsatser. Definitionen av begreppet demokratisk samhällsstyrning är bred och innefattar bl.a. respekt för de mänskliga rättigheterna, stöd till demokratiska processer, rättsstaten, ett oberoende rättssystem, tillgång till information samt transparens och ansvarsutkrävande från regeringens sida. Insatser med inriktning på samhällsstyr-

ning, demokrati och mänskliga rättigheter finansieras genom instrumentet för demokrati och mänskliga rättigheter (EIDHR, European Instrument for Democracy and Human Rights).

Prioriteringen i EU:s utvecklingspolitik av demokratisk samhällsstyrning kommer till uttryck bl.a. i de landstrategier (CSP, Country Strategy Papers) som utarbetas och som avser samarbete med länder som tar emot utvecklingsbistånd från unionen.

Inom ramen för partnerskapet Afrika–EU finns ett antal partnerskap varav ett avser demokratiskt styre och mänskliga rättigheter. Detta partnerskap utgör ett forum för dialog och innefattar program och åtgärder för att förbättra valövervakning, motverka korruption, stoppa människohandel och förhindra tortyr. Partnerskapet utvecklar och finansierar workshoppar om grundläggande friheter och respekt för de mänskliga rättigheterna och ska även verka för kulturellt samarbete. Vidare främjar man föreningsfrihet och lämnar stöd till kvinnor som har drabbats av krig och konflikt.

Partnerskapet för demokratiskt styre och mänskliga rättigheter har i sin andra handlingsplan som avser perioden 2011–2013 prioriterat tre områden:

1. Förstärkt dialog på global nivå och i internationella forum.
2. Samarbete inom området samhällsstyrning, däribland främjande av den afrikanska övervakningsmekanismen (African Peer Review Mechanism) och stöd till den afrikanska stadgan om demokrati, val och samhällsstyrning.
3. Förstärkt kultursamarbete.

Utskottet anser att främjande av demokrati och de mänskliga rättigheterna, inklusive god samhällsstyrning, även i fortsättningen ska vara prioriterade områden i Sveriges utvecklingssamarbete och att Sverige inom EU och FN även framgent ska verka för en prioritering av dessa frågor. Sverige bör även fortsätta att vara aktivt i arbetet och samordningen inom OECD:s biståndskommitté Dac kring demokratisk samhällsstyrning och mänskliga rättigheter.

Mot bakgrund av utskottets överväganden avstyrks motion 2010/11:U306 (S) yrkande 63.

Afrikas horn

Motionen

Socialdemokraterna förespråkar i kommittémotion 2011/12:U315 (S) yrkande 69 en regional ansats från Sverige i förhållande till länder på Afrikas horn. Ansatsen bör utgå från folkrätten, ömsesidig respekt för internationellt erkända gränser och respekt för de mänskliga rättigheterna. Socialdemokraterna anser att även EU ska ha en samlad regional ansats i relation till länderna på Afrikas horn. Det är viktigt med regional samverkan för att främja ökat förtroende mellan olika parter. Insatser till stöd för hanteringen av regionala och gränsöverskridande problem på Afrikas horn

kan ha stärkt stöd till regionala organisationer som en utgångspunkt. Igad (Intergovernmental Authority on Development), som har sitt säte i Djibouti, är i detta sammanhang en samverkanspartner liksom Afrikanska unionen. En samlad regional ansats kan vara en konstruktiv väg för samverkan och närmande mellan EU och länderna på Afrikas horn och kan understödja en långsiktig politik för Afrikas horn.

Utskottets överväganden

Utskottet instämmer i uppfattningen att det är viktigt med en ansats som bygger på folkkrätten och på regional samverkan för att nå en lösning på problemen på Afrikas horn. Ett sådant synsätt ligger också till grund för de rådsslutsatser om en strategisk ram för Afrikas horn¹ som antogs den 14 november 2011 av rådet för utrikes frågor (FAC). Den strategiska ramen, som stöds av Sverige, anger fem områden för EU-insatser:

- Demokratiska statsstrukturer som kan ställas till svars.
- Fred, säkerhet, konfliktförebyggande och konfliktlösning.
- Lindrande av effekterna av osäkerhet i regionen.
- Fattigdomsminskning, ekonomisk tillväxt och välbefinnande.
- Regionalt samarbete.

I den strategiska ramen anges det hur den ska genomföras i partnerskap med själva regionen och viktiga internationella aktörer.

EU beslutade 2003 om en europeisk säkerhetsstrategi. År 2007 fattades beslut om en gemensam EU–Afrika-strategi. Samma år inleddes initiativet om Afrikas horn för att främja regionalt samarbete där en första fas är inriktad på infrastrukturområdet. En policy för Afrikas horn antogs av EU 2009.

Den strategiska ramen för EU:s politik vad gäller Afrikas horn beslutades i november 2011 och bygger vidare på tidigare initiativ och strategier och på de nya möjligheter som står till buds genom att Lissabonfördraget trätt i kraft. Avsikten är att EU ska föra en politik som blir synligare, effektivare och samstämmig. Handlingsplaner ska stödja genomförandet av den strategiska ramen. Europeiska rådet utsåg i december 2011 en särskild EU-representant för Afrikas horn med uppdrag att i första hand inrikta sig på Somalia, konfliktens regionala dimension och piratdåd.

EU:s långsiktiga engagemang vad gäller Afrikas horn har sin grund i regionens geostrategiska betydelse och EU:s önskan att främja fattigdomsbekämpning och en bärkraftig ekonomisk tillväxt där. Instabiliteten i regionen utgör ett växande hot, inte bara för den lokala befolkningens säkerhet utan också för övriga världen.

EU kommer enligt rådsslutsatserna från november 2011 att stödja både regionala insatser, bland annat genom den mellanstatliga utvecklingsmyndigheten (Igad) och Afrikanska unionen (AU), och nationella insatser för

¹ Afrikas horn definieras i rådsslutsatserna som länderna i den mellanstatliga utvecklingsmyndigheten (Igad), dvs. Djibouti, Eritrea, Etiopien, Kenya, Somalia, Sudan, Sydsudan och Uganda. Sveriges regering tillämpar samma definition av Afrikas horn.

att uppnå varaktig fred, säkerhet, de mänskliga rättigheterna och god samhällsstyrning. Utöver det humanitära bistånd på över 760 miljoner euro som redan lämnats av EU kommer unionen enligt rådsslutsatserna att även i framtiden lämna humanitärt stöd.

Det finns ett behov av att ta itu med de underliggande orsakerna bakom den rådande humanitära krisen, särskilt de strukturella bristerna i livsmedelsförsörjningen, återkommande torka och konflikter. EU ska fortsätta att stödja länderna i regionen i stärkandet av deras nationella kapacitet genom strategier för reducering av katastrofrisker samt långsiktiga program för utvecklingssamarbete inom områdena beredskap inför torka, jordbruk, landsbygdsutveckling och livsmedelstrygghet. För att sådant stöd ska vara effektivt krävs dock lokalt egenansvar och politiskt engagemang från regionens länder för att vidta strukturella åtgärder till stöd för en hållbar jordbruks- och animalieproduktion, förvaltning av naturresurser, särskilt vattenresurser, samt handel och regional integration.

EU ska enligt den strategiska ramen för Afrikas horn fortsätta att arbeta för att stärka Somalias och hela Afrikas horns kapacitet att bekämpa piratdåd. EU kommer att fortsätta att arbeta för att spåra finansiella flöden från piratdåd. EU:s särskilda representant för Afrikas horn kommer att bidra till att utarbeta och genomföra en enhetlig, effektiv och balanserad EU-strategi mot piratdåd, som täcker alla EU:s olika åtgärder.

EU-engagemanget för Afrikas horn ska främja regionalt egenansvar, ömsesidigt ansvarstagande och regionalt samarbete. En rad resurser som kommer att kunna tas i anspråk för genomförandet av framtida åtgärder räknas upp i rådsslutsatserna. Där preciseras närmare vad som ingår i de ovan nämnda fem områdena för EU-insatser och med vilka partnerskap unionen avser att samarbeta. Partnerskapen innefattar länderna i regionen och det civila samhället samt ett stort antal regionala och internationella organisationer. EU har fört en regelbunden politisk dialog med respektive land på Afrikas horn, där fred och säkerhet tillsammans med mänskliga rättigheter och demokrati utgjort centrala frågor.

En internationell konferens om Somalia ägde rum i London den 23 februari 2012. Dagen innan hade FN:s säkerhetsråd antagit resolution 2036 (2012) om situationen i Somalia och Amisoms mandat. I Londonkonferensen deltog 55 delegationer från Somalia inklusive företrädare för det civila samhället, regeringar och det internationella samfundet. Efter 20 års fruktlösa ansträngningar från Afrikanska unionen, FN och det internationella samfundet syftade konferensen till att såväl det internationella samfundet som Somalias politiska ledare skulle utforma en ny ansats för landet. Mandatet för den federala övergångsregering (TFG, Transitional Federal Government) som med ytterst begränsad framgång verkat i landet i sju år upphör i augusti 2012 och kommer inte att förlängas. Utvecklingen i Somalia har betydelse för hela Afrikas horn.

Al-Shabab bekämpas av kenyanska trupper som har gått in i södra Somalia, och i centrala delar av landet finns etiopiska trupper. Kenyanska trupper har införlivats i Amisom, Afrikanska unionens fredsbevarande insats i Somalia. Al-Shabab har drivits ut från Mogadishu. Ansträngningar görs nu för att konsolidera makten i ett Somalia som i dagsläget har få legitima institutioner och företrädare. För att uppnå fred och säkerhet i Somalia krävs en tillräcklig bredd i representationen från olika delar av samhället och en lokal förankring.

Överläggningarna under Londonkonferensen i februari 2012 handlade om hur det internationella samfundet kan öka sina ansträngningar för att på allvar ta itu med både de underliggande orsakerna till den osäkra situationen i Somalia och dess effekter i form av svält, flyktingar, piratverksamhet och terrorism. I slutkommunikén från konferensen enades det internationella samfundet om att ge stöd till en politisk process, att stärka Amisom och att hjälpa Somalia att utveckla sin egen säkerhetsstyrka. Likaså skulle det internationella samfundet bistå med att bygga stabilitet på lokal nivå och utöka sina ansträngningar att ta itu med pirater och terrorister. I slutkommunikén från Londonkonferensen uttrycktes förhoppningen att en ny fas i Somaliapolitiken, med stöd från det internationella samfundet, ska leda till fred i Somalia.

Utskottet konstaterar att vikten av att följa finansiella strömmar tillmäts ökad vikt i Somaliapolitiken. En mekanism, Joint Financial Management Board, föreslogs hösten 2011 för att följa och övervaka både inkomster som genereras i Somalia och inkomster som härrör från utvecklingsbistånd. En särskild deklARATION om detta antogs vid Londonkonferensen. Som framgått ovan kommer EU enligt de rådsslutsatser som antogs i november 2011 att fortsätta att arbeta för att spåra finansiella flöden från piratdåd.

I detta sammanhang kan nämnas att rådet för utrikes frågor (FAC) den 23 januari 2012 antog rådsslutsatser om Sudan och Sydsudan, vilka båda enligt rådets definition ingår i Afrikas horn. I rådsslutsatserna uppmanades regeringarna i Sudan och Sydsudan att nå fram till en förhandlingslösning på alla återstående frågor i fredsavtalet mellan de båda länderna (CPA, Comprehensive Peace Agreement) och att genomföra sina tidigare gjorda åtaganden.

Som framgått ovan fick utskottet den 14 februari 2012 en föredragning om situationen på Afrikas horn av företrädare för Utrikesdepartementet.

Mot bakgrund av utskottets överväganden avstyrks motion 2011/12:U315 (S) yrkande 69.

Eritrea

Motionerna

Socialdemokraterna slår i kommittémotionerna 2010/11:U306 (S) yrkandena 31 och 71 och 2011/12:U315 (S) yrkande 71 fast att Eritrea är ett fattigt land som också härjas av brist på demokrati och övergrepp på de

mänskliga rättigheterna. Regeringen bör intensifiera sina ansträngningar för att den svensk-eritreanske journalisten Dawit Isaak och andra samvetsfångar omedelbart ska släpps fria. Sverige bör öppna för en dialog med Eritreas regering om demokrati, mänskliga rättigheter, humanitära frågor m.m. och verka för ökat tryck i frågan via EU.

I följande enskilda motioner begärs att Sverige agerar för ett frigivande av den svenske journalisten och medborgaren Dawit Isaak som är fängslad i Eritrea: 2010/11:U210 (MP), 2010/11:U237 (FP), 2010/11:U251 (M), 2010/11:U285 (KD), 2010/11:U301 (M), 2010/11:U302 (M), 2010/11:U303 (M), 2010/11:U304 (S), 2010/11:U314 (C), 2011/12:U201 (S), 2011/12:U244 (M), 2011/12:U247 (M), 2011/12:U263 (KD), 2011/12:U268 (M), 2011/12:U298 (S), 2011/12:U302 (FP), 2011/12:U303 (S), 2011/12:U304 (FP), 2011/12:U310 (C) och 2011/12:U320 (M).

Utskottets överväganden

Människorätsorganisationen Human Rights Watch konstaterar i sin World Report 2012 att Eritrea firade sin 20-åriga självständighet 2011 men att landets invånare är offer för en av världens mest förtryckande regeringar. De är utsatta för godtyckliga och ej tidsbegränsade fängslanden, tortyr, inhumana förhållanden i fångenskap och inskränkningar i yttrandefrihet, rörelse och trosfrihet och utsätts för ej tidsbegränsad rekrytering till militärtjänst och tvångsarbete.

Också Amnesty International tecknar i sin årsrapport 2011 (Amnesty Annual Report 2011) en mörk bild av människorättssituationen i Eritrea. Kränkningar av de mänskliga rättigheterna beskrivs som rutinemässiga. Enligt rapporten har regeringen starkt inskränkt yttrandefriheten och religionsfriheten. Där framgår att inga oppositionspartier, oberoende journalism eller organisationer i det civila samhället eller icke-registrerade trossamfund tillåts och att tortyr är allmänt förekommande. Amnesty åberopar FN-källor som gör gällande att två av tre eritreaner drabbats av undernäring.

Också i redovisningen i Utrikesdepartementets rapport Mänskliga rättigheter i Eritrea 2010, som publicerades 2011, finns en rad uppgifter om den allvarliga människorättssituationen i Eritrea. Det gäller exempelvis förekomsten av godtyckligt gripande av personer som sedan hålls i isoleringshäkte, omfattande rapporter om tortyr och misshandel och rapporter om utomrättsliga avrättningar. Andra exempel är att personer har utsatts för frihetsberövanden på grund av etiopiskt eller annat etniskt ursprung och religiösa och politiska övertygelser. Det råder kraftiga begränsningar i rörelsefriheten inom landet och i fråga om möjligheterna att utvandera.

Det enda tillåtna partiet i Eritrea är Peoples' Front for Democracy and Justice (PFDJ). Parlamentet har upphört att verka och någon opposition tillåts inte i landet. Inte heller tillåts någon fristående press. Samtidigt föreskriver grundlagen yttrande- och pressfrihet, rätt att bilda organisationer och att hålla möten. I realiteten är dessa rättigheter kraftigt inskränkta,

enligt Utrikesdepartementets rapport Mänskliga rättigheter i Eritrea 2010. Organisationen Reportrar utan gränser placerade Eritrea allra sist i 2010 års ranking av medieklimatet i världens länder (plats 178).

I Utrikesdepartementets MR-rapport konstateras att den eritreanska regeringen vid flera tillfällen låtit gripa journalister eller tvingat in dem i militärtjänst. Alla privatägda tidningar stängdes 2001 med hänvisning till deras rapportering om den politiska oppositionen.

De ledande företrädare för oppositionen och de journalister som fängslades senare under 2001, däribland den svensk-eritreanske journalisten Dawit Isaak, hålls i början av 2012 fortfarande fängslade eller har avlidit i fängelse. Inte i något av dessa fall har en rättegång inletts. Det finns enligt Utrikesdepartementets rapport uppgifter om att några av journalisterna ska ha avlidit av tortyr, eller åtminstone av de svåra omständigheterna, eller av självmord under fängelsevistelsen. Ytterligare journalister uppgavs ha arresterats 2006, vilket dock förnekas av regeringen.

Formell censur förekommer inte i Eritrea, men informationsministeriet kontrollerar huvudsakligen alla medier inom landet. Tidningar tillämpar självcensur. Sedan 2000 finns det tillgång till internet. Det finns dock restriktioner för användningen, och webbsidor med oppositionella budskap har stängts ned.

Enligt EU:s årsrapport om mänskliga rättigheter och demokrati i världen 2010 (EU Annual Report on Human Rights and Democracy in the World 2010) uppmanade unionen Eritreas regering att villkorslöst frige alla politiska fångar. En EU-deklaration med denna innebörd utfärdades. EU uppmanade i den politiska dialog om mänskliga rättigheter som ägde rum i Asmara den 14 september 2010 de eritreanska myndigheterna att frige Dawit Isaak och samtliga övriga fängslade journalister och att lämna information om dem och ge tillfälle att möta dem. EU tog också upp brott mot personer som tillhör icke statligt godkända religiösa grupper i Eritrea.

Situationen för Dawit Isaak och andra fängslade journalister i Eritrea har i riksdagen varit föremål för behandling i ett flertal betänkanden från utrikesutskottet och uppmärksammats i skriftliga frågor till utrikesministern och interpellationsdebatter i kammaren. I riksdagens kammare slog utrikesministern i december 2010 fast att Dawit Isaaks långvariga fångenskap är djupt bekymmersam och en fråga med hög prioritet för regeringen. Det finns starka humanitära skäl som talar för att Dawit Isaak ska friges. Sverige lägger ned stora ansträngningar för att få honom frigiven. För att nå detta mål bedrivs ett arbete med många olika medel, uppslag och kontakter. Utrikesministern framhöll också att EU regelbundet tar upp mänskliga rättigheter med Eritrea.

Regeringen har i utrikesdeklarationerna 2010, 2011 och 2012 uttryckligen tagit upp frågan om frigivande av Dawit Isaak och klargjort att arbetet för hans frigivning fortsätter.

I september 2011 gjorde EU:s höga representant Catherine Ashton på unionens vägnar ett uttalande om de tio journalister, däribland Dawit Isaak, och elva seniora regeringstjänstemän som godtyckligt fängslats och fränkänts sina rättigheter tio år tidigare efter att ha kritiserat president Isaias Afwerki. EU uppmanade Eritreas regering att villkorslöst frige dessa fångar liksom andra personer som fängslats på grund av sina politiska åsikter. Landets regering uppmanades att offentliggöra all information om var dessa fångar befinner sig och ge dem möjlighet att träffa sina familjer och advokater, inte minst av humanitära skäl. Även utrikesminister Carl Bildt gjorde i september 2011 ett uttalande om att Dawit Isaak borde frigges. De elva fängslade eritreanska regeringstjänstemännens öde uppmärksammades i oktober 2011 i en resolution som antogs enhälligt av Interparlamentariska unionens styrelse (IPU Governing Council).

Utskottet anser att det är viktigt att Sverige och EU fortsätter att fästa uppmärksamhet på situationen för Dawit Isaak och andra personer i en liknande situation. Sverige bör fortsätta att verka för att problemen även tas upp i och av EU-institutionerna, exempelvis i EU:s återkommande politiska dialogmöten med Eritrea.

Mot bakgrund av utskottets överväganden avstyrks motionerna 2010/11:U210 (MP), 2010/11:U237 (FP), 2010/11:U251 (M), 2010/11:U285 (KD), 2010/11:U301 (M), 2010/11:U302 (M), 2010/11:U303 (M), 2010/11:U304 (S), 2010/11:U306 (S) yrkandena 31 och 71, 2010/11:U314 (C), 2011/12:U201 (S), 2011/12:U244 (M), 2011/12:U247 (M), 2011/12:U263 (KD), 2011/12:U268 (M), 2011/12:U298 (S), 2011/12:U302 (FP), 2011/12:U303 (S), 2011/12:U304 (FP), 2011/12:U310 (C), 2011/12:U315 (S) yrkande 71 och 2011/12:U320 (M).

Etiopien

Motionen

Socialdemokraterna framhåller i kommittémotion 2011/12:U315 (S) yrkande 70 att samtliga politiska fångar i Etiopien omedelbart måste släppas fria och att trakasserier riktade mot den etiopiska oppositionen omedelbart måste upphöra. Lagen om Civil Society Organisations, som begränsar de demokratiska fri- och rättigheterna, måste omgående avskaffas.

Utskottets överväganden

Utrikesutskottet behandlade under den förra mandatperioden motionsförslag om situationen för de mänskliga rättigheterna i Etiopien i betänkanterna 2007/08:UU9 och 2009/10:UU15. I det förstnämnda betänkandet stod situationen för oromofolket och i Ogadenprovinsen i fokus, medan det sistnämnda betänkandet tog upp människorättssituationen ur ett mer generellt perspektiv. Utrikesminister Carl Bildt besvarade därefter den 16 januari

2012 en skriftlig fråga från Désirée Pethrus (KD) (fr. 2011/12:275) om vad utrikesministern avser att göra för att situationen i Ogaden ska bli en fråga för EU och dess biståndspolitik.

Enligt Utrikesdepartementets rapport Mänskliga rättigheter i Etiopien 2010 (publicerad 2011) hade det under de senaste fyra åren skett en försämring av respekten för de mänskliga rättigheterna. Upprepade rapporter om brott mot de mänskliga rättigheterna hade lämnats.

I maj 2010 ägde det rum val i Etiopien. Amnesty International beskriver i organisationens årsrapport 2011 att valet ägde rum i en atmosfär av trakasserier, ofredande och inskränkning av mötes- och föreningsfrihet. Lagstiftning som allvarligt inskränker människorättsaktiviteter trädde i kraft. Den fria pressen blev föremål för starka inskränkningar.

Utrikesdepartementets MR-rapport anger att det demokratiska utrymmet inför valet begränsades genom att journalister hindrades från att intervjua väljare och valobservatörer, vilket begränsade allmänhetens möjlighet till insyn och information om valet. En uppförandekod för medierna som antogs före valet innebar bl.a. att journalister inte fick rapportera om något som kunde uppvigla till revolt eller terrorism, en vag ordalydelse med breda tolkningsmöjligheter, enligt MR-rapporten.

I parlamentsvalet vann det regerande partiet Ethiopian People's Revolutionary Front (EPRDF) tillsammans med närstående partier alla mandat utom två. En oppositionskoalition, Medrek, anklagade regeringen för valfusk och begärde omval. Den nationella valkommissionen och landets högsta domstol hörsammade inte denna begäran.

Av EU:s MR-rapport för 2010 framgår att EU:s valobservatörsinsats slog fast att även om valet var välorganiserat och ägde rum under fredliga former så motsvarade valprocessen inte internationella normer för val, särskilt vad gäller öppenheten i processen och bristen på lika villkor för de kandiderande partierna. I EU:s MR-rapport slås fast att unionen fortfarande är bekymrad över situationen för de mänskliga rättigheterna i Etiopien och tillämpningen av lagen om det civila samhällets organisationer som trädde i kraft 2010 och som nämns i den aktuella motionen.

Lagen om det civila samhällets organisationer innebär enligt Amnestys årsrapport 2011 en strikt kontroll av sådana organisationer och ger utrymme för straffrättsliga sanktioner, inklusive böter och fängelse. Lokala icke statliga organisationer förbjuds att arbeta med frågor om mänskliga rättigheter och demokrati om mer än 10 procent av deras inkomster kommer från utländska källor. Lagen medförde enligt Amnesty att människorättsförsvarare blev försiktiga och ledde till självcensur. En del organisationer ändrade i hög grad sin inriktning och upphörde att arbeta med frågor om mänskliga rättigheter.

I en rapport som publicerades den 12 mars 2012 riktade Amnesty skarp kritik mot hur lagstiftningen om det civila samhällets organisationer (2009 Charities and Societies Proclamation) innebär restriktioner mot organisationer som arbetar med mänskliga rättigheter och ger utrymme för omfat-

tande inblandning från regeringshåll. Lagen anger stränga inskränkningar i finansieringen av organisationer som arbetar för mänskliga rättigheter. Samtidigt är den enligt Amnesty vagt formulerad och därmed öppen för tolkning. Människorättsförsvarare riskerar att bli fängslade om de bryter mot de oklart formulerade stadgandena. Amnesty anser att den aktuella lagen bryter mot Etiopiens konstitution och mot förpliktelser enligt internationell humanitär rätt.

Utskottet konstaterar att bistånd för insatser för demokrati och de mänskliga rättigheterna i Etiopien, också via multilaterala givare, har försvårats på senare år i och med införandet av den nyss nämnda lagstiftning som strikt begränsar organisationers möjligheter att ta emot finansiering från utlandet.

Utöver det som framgått ovan rapporterar också exempelvis organisationen Freedom House om bristerna i valprocessen 2010, trakasserier och bristen på lika villkor för de partier som kandiderade. Enligt Freedom House garanterar konstitutionen pressfrihet, men denna är i praktiken ofta föremål för inskränkningar. Organisationen uttrycker stor oro för den etiopiska regeringens selektiva sätt att genomföra lagar, liksom för bristen på oberoende i rättsväsendet. Journalister har enligt Freedom House få garantier om att få en rättvis rättegång, och rättsfall kan pågå under många år. Lagföring, hårda domar och hotet om landsflykt har medfört självcensur bland journalister.

Utskottet välkomnar att regeringen i utrikesdeklarationen 2012 gjort ett uttalande om att de två svenska journalister som fängslats och dömts i Etiopien bör försättas på fri fot.

Mot bakgrund av utskottets överväganden avstyrks motion 2011/12: U315 (S) yrkande 70.

Sudan

Motionerna

Socialdemokraterna understryker i kommittémotionerna 2010/11:U306 (S) yrkande 68 och 2011/12:U315 (S) yrkande 72 delvis att omvärlden har ett ansvar att skydda människor när deras eget land inte förmår eller vill ta det ansvaret. Så är fallet i folkmordets Darfur.

Regeringen i Khartoum bär ansvaret för vad som sker i Darfur, och Socialdemokraterna välkomnar därför prövningen i den internationella brottmålsdomstolen. Omvärlden har alltför länge nöjt sig med att i deklarationer och tal kritisera Sudans regim. Det är viktigt att alla utländska intressen i Sudan bidrar till en förbättrad ekonomisk utveckling, respekt för mänskliga rättigheter och ökad stabilitet i landet. Socialdemokraterna ser positivt på att anklagelser utreds om svenska företag har bidragit i folkrättsbrott i Sudan.

Utskottets överväganden

Utskottet delar uppfattningen i motionen att omvärlden har ett ansvar att skydda människor när deras eget land inte gör detta. Principen om skyldigheten att skydda accepterades av deltagarna vid FN:s världstoppmöte 2005 och tar sikte på staters skyldighet att skydda sin befolkning mot folkmord, krigsförbrytelser, etnisk rensning och brott mot mänskligheten, och på världssamfundets ansvar att ingripa när en stat inte vill eller förmår leva upp till denna skyldighet. Utskottet behandlade senast i betänkande 2010/11: UU15 frågor om tillämpningen av principen om skyldigheten att skydda.

Den internationella brottmålsdomstolen (ICC) är ett viktigt led i det internationella samfundets strävan att motverka straffrihet och därmed främjandet av de mänskliga rättigheterna och den humanitära rätten. Den har Sveriges fulla stöd. ICC:s möjlighet att lagföra och döma de som begått allvarliga internationella brott (folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser) bidrar effektivt till skyddet av individen, respekten för rättsstatens principer och, ytterst, bevarandet av freden.

När det gäller företags agerande i länder där det har rått konflikter, och i länder där konflikt råder och krigets lagar råder och mänskliga rättigheter riskerar att kränkas, ger verktyg framtagna av bl.a. OECD och FN praktisk vägledning.

Ministrar från OECD och utvecklingsländer kom i maj 2011 överens om skärpta riktlinjer för att främja ökat ansvarstagande av multilaterala företag vid affärsverksamhet och enades om en vägledning för att begränsa användningen av konfliktmineraler. I juni 2011 antog FN:s råd för mänskliga rättigheter vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter. Det är det första globala dokumentet av detta slag och det syftar till att förhindra och ta itu med riskerna för negativa effekter på de mänskliga rättigheterna kopplade till företags verksamhet. Därefter har FN:s högkommissionär för mänskliga rättigheter utarbetat en guide för tillämpningen av dessa, "The corporate responsibility to respect human rights: An interpretive guide".

Utskottet välkomnar att Sveriges regering uppmuntrar näringslivet att ta socialt och miljömässigt ansvar, inte minst i länder där den nationella lagstiftningen är bristfällig. Utskottet understryker vikten av att Sverige fortsätter att främja ett genomförande av riktlinjer och vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter.

Med anledning av vad som förs fram i den aktuella motionen om utredning av folkrättsbrott i Sudan konstaterar utskottet att åklagare på den internationella åklagarkammaren i Stockholm i juni 2010 beslutade att inleda en förundersökning om brott mot den humanitära rätten i Sudan under åren 1997–2003. Inom denna förundersökning, som fortfarande pågår, kommer man även att utreda om det finns svensk anknytning till misstänkt brottslighet i Sudan. Det finns inga planer på att tillsätta någon särskild svensk utredning för att studera enskilda svenska företags verksamhet i Sudan.

Som framgått tidigare i betänkandet har utskottet valt att i detta betänkande särskilt lyfta fram frågor om yttrandefrihet och mediefrihet. Vad gäller Sudan framgår av Utrikesdepartementets rapport Mänskliga rättigheter i Sudan 2010 att en ny presslag antogs 2009 men att den fortfarande innehåller inskränkningar i mediefriheten. Generellt agerar myndigheterna utifrån ett nationellt säkerhetsperspektiv i pressfrihetsfrågor och tar inte de mänskliga rättigheterna i beaktande. Inhemsk radio och tv står under regeringens kontroll, enligt MR-rapporten. Fristående medier förekommer men verkar ofta rent tekniskt från utlandet.

Utskottet har ovan, under rubriken Afrikas horn, redogjort för rådsslutsatserna om en strategisk ram för Afrikas horn som antogs i november 2011. Enligt definitionen i rådsslutsatserna ingår Sudan i Afrikas horn.

Mot bakgrund av utskottets överväganden avstyrks motionerna 2010/11:U306 (S) yrkande 68 och 2011/12:U315 (S) yrkande 72 delvis.

Sydsudan

Motionen

Socialdemokraterna konstaterar i kommittémotion 2011/12:U315 (S) yrkande 72 delvis att en ny nation föddes i juli 2011 när republiken Sydsudan utropades. Sverige bör svara positivt på FN:s förfrågan om att bidra med ingenjörstrupper till Sydsudan.

Utskottets överväganden

Utskottet välkomnar FN:s engagemang för statsuppbyggnad i Sydsudan. Utskottet konstaterar att Sverige varken hade tillgänglig materiel eller tillgänglig personal för att kunna erbjuda den i motionen omnämnda insatsen 2011.

Mot denna bakgrund avstyrks motion 2011/12:U315 (S) yrkande 72 delvis.

Zimbabwe

Motionerna

Socialdemokraterna konstaterar i kommittémotionerna 2010/11:U306 (S) yrkande 70 och 2011/12:U315 (S) yrkande 74 att ett Zimbabwe på väg mot demokratisk och ekonomisk utveckling och respekt för de mänskliga rättigheterna kommer att behöva omvärldens stöd. Sverige bör agera för en hoppfull utveckling.

Utskottets överväganden

Spänningarna är fortfarande stora i den samlingsregering som skapades i Zimbabwe efter att maktodelningsavtalet (GPA, General Political Agreement) hade slutits i september 2008. GPA, som undertecknats av tre

politiska partier (Zanu-PF, MDC-T och MDC-M) skulle utgöra en grund för att komma till rätta med den omfattande politiska och ekonomiska krisen i landet. Avtalet, som förhandlades fram under medverkan av ledarna inom den regionala organisationen SADC (Southern African Development Community), innefattade bl.a. upprättandet av fyra nya institutioner relaterade till mänskliga rättigheter. Tre av dessa har kommit till stånd. Det gäller en kommission för mänskliga rättigheter, en mediekommission samt en ny valkommission. Kommissionerna lider dock, enligt Utrikesdepartementets rapport Mänskliga rättigheter i Zimbabwe 2010 generellt av kapacitets- och resursbrist, och kommissionen för mänskliga rättigheters formella mandat har ännu inte beslutats av parlamentet. En antikorrupsionskommission har ännu inte etablerats.

Crisis Group publicerade våren respektive hösten 2011 två bedömningar² av utvecklingen i Zimbabwe som båda lyfter fram en rad problem med genomförandet av GPA och spänningar mellan avtalsparterna. Två framträdande utmaningar är att utveckla ett moget politiskt system som gör det möjligt för politiska partier att både samarbeta och konkurrera med varandra samt att hantera säkerhetsfrågor och bristen på reformer inom säkerhetssektorn, vilka hotar att underminera en meningsfull reformering.

Också i Amnestys årsrapport 2011 konstateras att spänningarna är stora inom samlingsregeringen och att detta har fortsatt att underminera genomförandet av vissa delar av GPA. Amnesty redovisar i årsrapporten att SADC i augusti 2011 med begränsat resultat försökte bryta dödläget i regeringen.

EU har efter att GPA undertecknades 2008 vid flera tillfällen gjort uttalanden, antagit rådsslutsatser och på andra sätt gjort ställningstaganden om situationen i Zimbabwe. EU har också satt av betydande belopp för att stödja genomförandet av GPA, inklusive en öronmärkning av 130 miljoner euro från tionde utvecklingsfonden för detta ändamål.

I ett uttalande i början av 2009 uttryckte EU förhoppningen att den politiska lösning som uppnåtts genom GPA skulle leda till ett omedelbart slut på politiskt våld och politiska hotelser och till omedelbar frigivning av alla politiska fångar. EU hoppades dessutom att den nya regeringen skulle visa engagemang för reformer, även genom att upphäva repressiv lagstiftning, tillsätta en trovärdig grupp för finansiella frågor och skapa förutsättningar för ekonomisk stabilisering. När det fanns konkreta tecken på en återgång till respekt för de mänskliga rättigheterna, tillämpning av rättsstatsprincipen och makroekonomisk stabilisering skulle EU stödja Zimbabwes ekonomiska och sociala utveckling.

De sanktioner mot Zimbabwe som EU första gången införde 2002 ses årligen över. Både 2011 och 2012 har lättnader i sanktionerna gjorts. Enligt det beslut som rådet fattade i februari 2012 tar EU bort viseringsförbud och frysning av tillgångar för en tredjedel av de individer och två

² Källor: Zimbabwe – The Road to Reform or Another Dead End? (Africa Report nr 173, 27 april 2011) och Resistance and Denial: Zimbabwe's Stalled Reform Agenda (Africa Briefing nr 82, 16 november 2011)

tredjedelar av de företag som dessförinnan stått på sanktionslistan. Det innebär den mest omfattande ändringen av sanktionerna mot Zimbabwe sedan dessa infördes. Genom beslutet tas också viseringsförbudet för två zimbabwiska ministrar bort. Det beslut, som första gången fattades 2002, om att EU:s utvecklingsbistånd inte får kanaliseras genom Zimbabwes regering, förlängdes i februari 2012 med endast sex månader.

Utskottet konstaterar att det för Sveriges biståndsinsatser i Zimbabwe finns en strategi som gäller under perioden 2011–2012. Strategin, som beslutats av regeringen, har som övergripande mål för de svenska insatserna en demokratisk utveckling kännetecknad av respekt för de mänskliga rättigheterna. Stöd till demokratisk utveckling, mätbara effekter och resultat, samarbete med andra givare samt koncentration av insatser ska vara vägledande principer för det svenska biståndet. En stor del av det svenska stödet inom området mänskliga rättigheter riktas till lokala och regionala organisationer. Även organisationer på medieområdet och ungdomsorganisationer är föremål för svenska insatser.

Sverige är också en stor givare till flera internationella organisationer som är verksamma i Zimbabwe inom områden som såväl direkt som indirekt berör mänskliga rättigheter. Bland dessa kan nämnas UNDP, UNFPA, Unicef, Röda Korset, IOM, ILO och OCHA.

I EU:s MR-rapport för 2010 redovisas att unionen stöder en rad aktiviteter för att främja mänskliga rättigheter och demokrati i Zimbabwe och för att bidra till reformer inom ramen för maktodelningsöverenskommelsen. EU stöder exempelvis ansträngningar för fredsbyggande och försoning, liksom granskning av människorättsbrott och genomför kampanjer för att främja de mänskliga rättigheterna. EU har nära samarbetat med det civila samhället och lokala myndigheter för att stärka demokratiska processer och främja rollen för fria medier. Under 2010 utökade EU sitt samarbete med människorättsförsvarare och tog upp deras försämrade situation med lokala företrädare. Även om EU har sanktioner mot Zimbabwe har unionen, sedan samlingsregeringen tillträdde lämnat nära 1 miljard US-dollar i utvecklingsbistånd till landet, främst i form av hälsovård och utbildning.

Utskottet anser att det är angeläget att fortsätta att agera för ett fullt genomförande av Zimbabwes maktodelningsavtal. Ansvaret ligger i första hand på landets samlingsregering att genomföra avtalet. Utskottet välkomnar att den regionala organisationen SADC under 2011 intensifierade sina ansträngningar att medla mellan parterna och få till stånd ett genomförande av maktodelningsavtalet. Det är enligt utskottet angeläget att dessa ansträngningar fortsätter. Sverige, EU och det internationella samfundet måste agera för en politisk lösning i linje med EU:s ovan nämnda uttalanden 2009. Zimbabwes regering måste också samarbeta fullt ut i överensstämmelse med den kommuniké som utfärdades den 31 mars 2011 av en trojka från SADC, som både dessförinnan och därefter med små framsteg sökt medla mellan parterna. Också Zimbabwes parlament har ett ansvar att driva på en utveckling i rätt riktning.

Enligt utskottet har SADC och Afrikanska unionen (AU), genom att medverka till framförhandlandet av GPA, gjort viktiga insatser för att få en lösning på konflikten i Zimbabwe. SADC och AU måste fortsätta att verka för ett genomförande av de överenskomna reformerna. Sverige bör inom EU och FN fortsätta att agera för ett aktivt diplomatiskt stöd för SADC:s och Afrikanska unionens ansträngningar att få till stånd en fungerande demokratisk regering i Zimbabwe. Utskottet välkomnar strategin för Sveriges biståndsinsatser i Zimbabwe och understryker att det är angeläget att fortsätta att ge stöd till det civila samhället i Zimbabwe för främjande av demokrati och insatser på människorättsområdet.

Yttrandefriheten garanteras i Zimbabwes grundlag, men begränsas i praktiken genom lagstiftning. I Utrikesdepartementets rapport Mänskliga rättigheter i Zimbabwe 2010 anges att tillämpningen av lagar som lagen om allmän ordning och säkerhet (Public Order and Security Act, POSA) och lagen om tillgång till information och integritetsskydd (Access to Information and Protection of Privacy Act, AIPPA) från 2002, innebär långtgående inskränkningar i yttrande- och pressfriheten. Den nya mediekommissionen, som nämnts ovan, rapporterar till informationsministeriet, vilket begränsar dess oberoende. Resursbegränsningar, liksom det restriktiva regelverket, försvårar också kommissionens arbete.

Enligt Utrikesdepartementets MR-rapport om Zimbabwe 2010 lämnades under året utgivningstillstånd till fyra nya dagstidningar, varav NewsDay var den första oberoende dagstidningen på sju år. Det finns också oberoende veckovisa nyhetstidningar. Den oberoende pressen uppges vara öppen i sin kritik av den sittande regeringen. Trots en delvis positiv utveckling löper journalister från oberoende medier fortsatt risk att trakasseras och arresteras. Radio och tv i Zimbabwe kontrolleras helt av staten, enligt Utrikesdepartementets MR-rapport om Zimbabwe 2010.

Mot bakgrund av utskottets överväganden avstyrks motionerna 2010/11:U306 (S) yrkande 70 och 2011/12:U315 (S) yrkande 74.

Nordamerika

USA

Motionen

I den enskilda motionen 2011/12:U274 (MP) begärs att regeringen i dialogen med USA ska betona vikten av att USA följer folkrätten och respekterar även s.k. whistleblowers mänskliga rättigheter.

Utskottets överväganden

Utskottet konstaterar att det finns en människorättsdialog mellan EU och USA där man regelbundet diskuterar en bred agenda av MR-relaterade frågor, däribland stöd till MR-försvare, dödsstraffet, etc. Dessutom finns en

folkrättsdialog som förs mellan rättschefen i EU:s utrikestjänst och dess amerikanska motsvarighet. Den dialogen handlar i stor utsträckning om vikten av att respektera de mänskliga rättigheterna och folkrätten i kampen mot terrorismen.

Av Utrikesdepartementets rapport Mänskliga rättigheter i USA 2010 framgår att Sverige bilateralt tar upp mänskliga rättigheter med USA. I november 2010 ställde Sverige frågor och lämnade rekommendationer till USA inom ramen för MR-rådets allmänna granskningar av länder.

Mot bakgrund av utskottets överväganden avstyrks motion 2011/12: U274 (MP).

Latinamerika

Allmänt

Motionen

Socialdemokraterna redovisar i kommittémotion 2011/12:U315 (S) yrkande 83 sin syn på utvecklingen i Latinamerika under de senaste decennierna. Under 1980-talet och 1990-talet inleddes demokratiserings- och fredsprocesser över i stort sett hela Latinamerika, som under årtionden präglades av militärstyre, inbördeskrig och kränkningar av mänskliga rättigheter. Socialdemokraterna framhåller att Latinamerika i dag är en av världens mest ojämlika kontinenter. Flera av de latinamerikanska länderna har dock enligt partiet utvecklats i positiv riktning och fått större ekonomisk och politisk betydelse. Det bör avspeglas bättre i ökade relationer och fler politiska kontakter med exempelvis EU och FN.

Utskottets överväganden

Utrikesutskottet anser att det är viktigt att utveckla relationerna med Latinamerika. Därför företog utskottet i mars 2012, uppdelat i tre delegationer, arbetsresor till Brasilien, Argentina och Chile respektive Colombia och Venezuela. I programmen för samtliga dessa resor har bl.a. frågor om demokrati och de mänskliga rättigheterna, vilket står i fokus i detta betänkande, ingått. Som förberedelse för resorna har särskilda föredragningar och möten ägt rum.

Till och med mitt under den globala finansiella krisen är betingelserna i Latinamerika bättre än under gångna år, anser OECD i Latin American Economic Outlook 2012. Latinamerika måste ta till vara denna möjlighet att utforma och genomföra en god samhällspolitik. Det främsta långsiktiga målet för staterna i Latinamerika förblir utveckling: ekonomisk tillväxt och strukturförändring som är snabb, hållbar och inkluderande, enligt OECD.

Regeringarna måste se till att minska inkomstskillnaderna och öka tillgången till samhällsservice. Likaså behöver ekonomierna diversifieras – i dag är de ofta koncentrerade till ett fåtal råvaruprodukter. Bland andra

åtgärder som OECD förespråkar i Latin American Economic Outlook 2012 kan nämnas reformering och effektivisering av den offentliga administrationen och skattesystemet samt satsningar på utbildning, infrastruktur och innovation.

Utskottet finner det glädjande att andelen fattiga i Latinamerika fortsätter att minska. FN:s kommission för Latinamerika och Karibien, Eclac (Economic Commission for Latin America and the Caribbean), beräknade i Social Panorama of Latin America 2011 att ca 30 procent av regionens befolkning lever under fattigdomsgränsen. Det innebär att andelen kontinuerligt har minskat sedan 1990 då den låg på drygt 48 procent. Andelen är nu den lägsta sedan statistik av detta slag började sammanställas på 1970-talet. Samtidigt har dock antalet fattiga inte minskat lika mycket på grund av förändringarna i befolkningens storlek (204 miljoner 1990, 225 miljoner 2002 respektive 174 miljoner 2011). Under Luiz Lulas tid som president i Brasilien ökade antalet personer som tillhör medelklassen med 30 miljoner, och över 20 miljoner har lyfts ur fattigdom under det senaste decenniet. Cirka 16 miljoner av Brasiliens befolkning lever dock fortfarande i extrem fattigdom.

EU har sedan 1999 ett partnerskap med länderna i Latinamerika och Västindien och toppmöten hålls vartannat år. Det strategiska partnerskapet mellan EU och Latinamerika har förstärkts på senare år och omfattar samarbete kring gemensamma utmaningar som exempelvis klimatförändringen, den ekonomiska och finansiella krisen, energitrygghet och migration. Ett investeringsinstrument för Latinamerika (Latin America Investment Facility, Laif) har inrättats, vilket ska underlätta finansieringen av investeringar energieffektivisering, förnybara energisystem, transporter, miljö och social sammanhållning. I juni 2012 äger FN:s konferens om hållbar utveckling rum i Rio de Janeiro. Konferensens två teman är dels grön ekonomi inom ramen för fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling, dels det institutionella ramverket för hållbar utveckling. Utrikesutskottet redovisar i betänkande 2011/12:UU12 Internationella miljöfrågor överväganden om Rio+20-konferensen.

Det senaste toppmötet mellan EU och länderna i Latinamerika och Västindien ägde rum 2010. I slutdeklarationen från mötet slås tydligt fast vikten av multilateralt samarbete, framför allt inom FN:s ram.

EU och Latinamerika och Västindiens arbetar för att utöka frihandeln mellan de två regionerna, och vid toppmötet 2010 togs flera viktiga steg. Ett associeringsavtal mellan EU och Centralamerika avslutades till toppmötet och ett frihandelsavtal mellan unionen och Colombia och Peru förhandlades fram inför mötet. Under 2011 har dessa avtal förelagts ministerrådet för godkännande. Utrikesutskottet har tidigare i betänkande 2009/10:UU13 redogjort för förhandlingar mellan EU och Andinska gemenskapen (där Bolivia, Colombia, Ecuador och Peru ingår) om ett associeringsavtal som skulle innefatta politisk dialog, samarbete och handel och som ägde rum

mellan 2007 och 2008. Förhandlingarna ställdes in i juni 2008 på grund av oenighet mellan de andinska länderna om mål för och spännvidd i den del av förhandlingarna som avsåg handel.

Sedan 1995 har EU och den s.k. södra gemensamma marknaden (Mercosur³) ett ramavtal för samarbete. EU är Mercosurs främsta handelspartner, och Mercosur ligger åtta på EU:s lista över exportmarknader. Under 2010 återupptogs förhandlingarna om ett djupare samarbete, ett associeringsavtal, mellan EU och Mercosur. Fyra förhandlingsrundor genomfördes under 2011 och förhoppningen är att ett avtal ska kunna slutas under 2012. Ett associeringsavtal mellan EU och Mercosur skulle skapa ett av världens största frihandelsområden med mer än 700 miljoner människor.

EU och länderna i Latinamerika och Västindien samarbetar i multilaterala forum om mänskliga rättigheter. Som ett exempel kan nämnas att EU och gruppen latinamerikanska länder (Grulac) årligen i FN:s generalförsamling är huvudframställare av en resolution om barnets rättigheter som läggs fram där. EU har tillsammans med många länder i Latinamerika aktivt lämnat stöd till en återkommande resolution i FN:s generalförsamling om moratorium för dödsstraffet. I EU:s årsrapport för 2010 om mänskliga rättigheter och demokrati i världen (EU Annual Report on Human Rights and Democracy in the World 2010), som publicerades i september 2011, konstateras dock att flera länder i Västindien har övervägt att åter tillämpa dödsstraffet, detta som en reaktion på stigande våldsnivåer och mot bakgrund av folkliga krav. Utskottet har senast i betänkande 2009/10:15 behandlat frågor om dödsstraffets avskaffande.

En rad viktiga förhandlingar pågår mellan EU och Latinamerika och många viktiga avtal har slutits. Sedan mer än tio år pågår förhandlingar mellan EU och Mercosur om ett associeringsavtal. Förhandlingar slutfördes 2010 om ett associeringsavtal med Centralamerika och ett handelsavtal med Colombia och Peru. Båda dessa avtal innehåller klausuler om att de omedelbart och unilateralt kan suspenderas vid brott mot de mänskliga rättigheterna. De innefattar också ett antal bindande åtaganden om att arbetslivskonventioner och miljökonventioner ska genomföras på ett effektivt sätt, liksom en mekanism för övervakning av genomförandet av arbetslivslagstiftning.

Frågor om skydd och främjande av mänskliga rättigheter, liksom situationen för människorättsförsvare, har systematiskt tagits upp vid politiska dialogmöten mellan EU och latinamerikanska länder.

Mot bakgrund av utskottets överväganden avstyrks motion 2011/12: U315 (S) yrkande 83.

³ Medlemmar i Mercosur (Mercado Común del Sur) är Brasilien, Paraguay och Uruguay. Venezuela kommer att bli Mercosurs femte medlemsland när även kongresserna i Brasilien och Paraguay ratificerat dess medlemskap. Bolivia, Chile, Colombia, Ecuador och Peru är associerade medlemsstater.

Chile

Motionerna

Socialdemokraterna anser enligt kommittémotionerna 2010/11:U306 (S) yrkande 84 och 2011/12:U315 (S) yrkande 85 att det är viktigt att även i fortsättningen stödja den positiva demokratiska utvecklingen i Chile. I vissa avseenden finns stora likheter mellan Sverige och Chile. I båda länderna finns viktiga naturresurser inom skogs-, gruv- och jordbruksindustrin och båda är beroende av utrikeshandel. Ett utmärkt exempel på samarbete är den gemensamma fond som Sverige och Chile har skapat och som har till syfte att främja samarbete och långsiktiga affärsrelationer mellan svenska och chilenska små och medelstora företag.

Utskottets överväganden

Utskottet anser i likhet med motionärerna att det är viktigt med fortsatt samarbete mellan Chile och Sverige. En delegation från utskottet återkom för bara knappt tre veckor sedan från en arbetsresa i Chile. Under besöket i landet sammanträffade delegationen bl.a. med företrädare på ministernivå för utrikesministeriet, arbetsmarknadsministeriet och kvinnoministeriet. Dessutom träffade delegationen överlevande från militärdiktaturens tortyrålder liksom kvinnoorganisationer och företrädare för urfolken. Bland de frågor som behandlades kan nämnas reformering av arbetsmarknads- och utbildningssystem och jämställdhetssystem. En annan fråga som berördes under utskottsdelegationens besök i Chile var studentdemonstrationerna som startade i april 2011 och som därefter fortsatt. Missnöjet bottnar i vad demonstranterna anser vara en orättvis samhällsekonomisk modell. Krav ställs på bättre och gratis utbildning i offentlig regi för såväl universitetsstudenter som gymnasieelever.

Utskottet konstaterar att våra båda länder har ett gott samarbete och samsyn i multilaterala frågor om mänskliga rättigheter, miljö och demokrati. Som ett exempel kan här nämnas att Chile och Sverige tillsammans med Sydafrika och Thailand inom FN-systemet under 2007 gemensamt presenterade det s.k. fyrationsinitiativet, ett förslag om reformering av FN:s styrning och förvaltning.

Vad gäller handelsrelationerna kan konstateras att både Chile och Sverige lägger stor vikt vid frihandel. Affärsmöjligheterna med landet bedöms som goda, och Exportrådet etablerade 2008 ett handelssekreterarkontor i huvudstaden Santiago.

EU och Chile slöt 2002 ett associationsavtal. Sedan dess har fyra toppmöten ägt rum mellan EU och Chile i form av institutionaliserade politiska dialoger på statschefs- och regeringsnivå. Det senaste toppmötet ägde rum i maj 2010. I den gemensamma slutkommunikén från mötet betecknades relationerna som utmärkta. Där slogs fast att det råder stor överensstämmelse i parternas uppfattningar vad gäller institutionella principer och

sociala värden, med särskild tonvikt på demokrati, rättsstaten, god samhällsstyrning, grundläggande friheter och full respekt för de mänskliga rättigheterna.

Knutet till associationsavtalet finns det en landstrategi mellan EU och Chile för perioden 2007–2013 (Chile Country Strategy Paper 2007–2013). Syftet med denna är att främja samarbete och policydialog inom områden som innovation och konkurrenskraft, social sammanhållning och utbildning. Associationsavtalet understryker vikten av social utveckling, som måste ske hand i hand med ekonomisk utveckling och att landstrategin ska ge utrymme för samarbete kring dylika frågor. EU kan exempelvis dela med sig av erfarenheter på områdena socialpolitik och arbetsmarknadspolitik inklusive deltagande av det civila samhället. För landstrategin har EU satt av 41 miljoner euro under instrumentet för utvecklingssamarbete (Development Co-operation Instrument, DCI). Dessutom kan ytterligare medel tillföras för projekt och program som finansieras vid regionala program för Latinamerika och från tematiska program.

Mot bakgrund av utskottets överväganden avstyrks motionerna 2010/11:U306 (S) yrkande 84 och 2011/12:U315 (S) yrkande 85.

Colombia

Motionerna

Socialdemokraterna redovisar i kommittémotionerna 2010/11:U306 (S) yrkande 83 och 2011/12:U315 (S) yrkande 84 uppgifter om situationen i Colombia och konstaterar att det sedan mer än 40 år pågår en intern väpnad konflikt i landet. Gerillaorganisationerna Farc-EP och ELN begår allvarliga brott mot internationell humanitär rätt, exempelvis tvångsrekryteringar av barn, urskillningslösa attacker mot civilbefolkningen, tvångsflyttningar, kidnappningar, användning av antipersonella minor, bilbomber samt mord på och hot mot folkvalda.

Partiet konstaterar att ett stort problem i vissa delar av Latinamerika är narkotikahandeln och kokaodlingen, exempelvis i Colombia. I stort sett allt kokain som finns att tillgå i världen framställs i den andinska regionen. Det största hindret för en positiv utveckling i Colombia är den interna väpnade konflikten och narkotikakartellernas inblandning i politiken. Narkotikahandeln är såväl ett socialt problem som en finansieringskälla för de illegala väpnade grupperna i landet.

Colombia är ett av världens mest våldsdrabbade länder, främst på grund av inbördeskriget och brottssyndikatens produktion och smuggling av narkotika. Landet har i många år varit ett av världens farligaste länder för journalister och fackligt aktiva. Socialdemokraterna anser att den svenska regeringen bör ställa tydliga krav på Colombias regering. En förhandlingslösning måste till för att uppnå fred mellan de olika grupperingarna i Colombia. Diplomatiska kontakter bör kombineras med ett slagkraftigt

utvecklingsarbete. Sverige bör agera såväl bilateralt som tillsammans med EU:s övriga medlemsstater. FN kan spela en central roll i fredsförhandlingarna.

Vänsterpartiet menar i kommittémotion 2011/12:U226 (V) *yrkandena 1 och 2* att Colombia är ett av de länder i Latinamerika där brotten mot de mänskliga rättigheterna är omfattande. Huvudansvaret för merparten av de omfattande och grova brotten mot de mänskliga rättigheterna vilar på Colombias regering. Sverige måste som enskilt land och som medlemsstat i EU och FN dels kräva att den colombianska regeringen ska uppfylla sin skyldighet att garantera säkerheten och de mänskliga rättigheterna för sin befolkning, dels agera för att fredsförhandlingar ska komma till stånd i Colombia.

Människorättsförsvarare hotas och attackerats fortlöpande i Colombia. Den svenska regeringen bör enligt *Vänsterpartiet* i *yrkande 3* i sina kontakter med den colombianska regeringen och i internationella forum verka för att den colombianska regeringen uppfyller sin skyldighet att garantera säkerheten för människorättsaktivister.

Sverige bör enligt *yrkande 5* i samarbete med colombianska kvinnorättsorganisationer agera för att en speciell rådgivare tillsätts för den colombianska riksåklagaren i frågor som rör sexualiserat våld. Sverige bör enligt *yrkande 6* i EU och FN agera för att Colombias kvinnor får rätt till fria och säkra aborter.

Vänsterpartiet konstaterar i *yrkande 7* att Colombia är det land i världen där flest fackligt aktiva mördas och att straffriheten vid sådana mord är utbredd. Den svenska regeringen bör i sina kontakter med den colombianska regeringen och i internationella forum verka för att Colombias regering uppfyller sin skyldighet att garantera säkerheten för fackligt aktiva. Sverige bör enligt *yrkandena 8 och 9* verka för att associeringsavtalet mellan EU och Colombia villkoras med att Colombia ratificerar ILO:s åtta kärnkonventioner och med att övergreppen på fackföreningsaktivister upphör.

Vänsterpartiet anser att den svenska regeringen generellt bör agera för att de handelsavtal som EU sluter tar sin utgångspunkt i hållbar utveckling, fattigdomsbekämpning och mänskliga rättigheter. När det gäller Colombia bör Sverige enligt *yrkande 10* verka för att det i alla samarbetsavtal mellan EU och den colombianska regeringen ställs tydliga krav på att respekten för mänskliga fri- och rättigheter upprätthålls samt att eventuellt redan ingångna avtal suspenderas om kraven inte efterlevs.

USA är fortfarande den mest inflytelserika utländska aktören i Colombia och har en lång historia av inblandning i Colombias angelägenheter. USA:s politik utgår enligt *Vänsterpartiet* fortfarande från USA:s ekonomiska och säkerhetspolitiska intressen, vilket i Colombia återspeglas bl.a. i den s.k. Plan Colombia. Partiet menar att Plan Colombia ursprungligen var formulerad som ett biståndsprojekt som syftade till att hjälpa Colombia att förbättra landets dåliga ekonomi, halvera antalet kokaodlingar under 5 år

samt avsluta den väpnade konflikten i landet. Inget av detta har uppfyllts. Enligt Vänsterpartiet har 80 procent av alla miljarder som USA hittills spenderat på Plan Colombia utgjorts av militärt bistånd och endast 20 procent av ekonomiskt bistånd. Vänsterpartiet anser enligt motionens *yrkande II* att den svenska regeringen ska agera för att USA avslutar Plan Colombia och för att den amerikanska militära närvaron i Colombia avvecklas.

Utskottets överväganden

Den interna väpnade konflikt som pågår i Colombia sedan mer än 45 år har haft förödande konsekvenser för åtnjutandet av de mänskliga rättigheterna i landet. Detta konstateras i Utrikesdepartementets rapport Mänskliga rättigheter i Colombia 2010. Enligt rapporten är ojämlikhet och utanförskap fortfarande en grogrund för missnöje och väpnad kamp i Colombia. Konflikten bottnar i en historia av social och ekonomisk orättvisa samt svaga statliga institutioner i det vidsträckta territoriet. Aktörerna i konflikten är i dag framför allt de kommunistiska gerillorna Farc och ELN som båda är upptagna på EU:s terrorlista, paramilitära grupper samt statens säkerhetsstyrkor (polis och militär). Illegala väpnade grupper utsätter också civilbefolkningen för våld och mänskligt lidande. Samtliga illegala väpnade grupper är involverade i produktion och smuggling av narkotika, vilket till stor del finansierar rörelserna. Mellan 2003 och 2006 genomfördes en avmobiliseringsprocess där drygt 30 000 medlemmar ur paramilitären avväpnades. Avmobiliseringen försvagade avsevärt de paramilitära strukturerna och bidrog till minskat våld och ökad säkerhet. Kritiker menar dock att fenomenet fortlever genom det stora antal s.k. nya illegala väpnade grupper som har uppkommit sedan avmobiliseringen.

Som redovisats tidigare i betänkandet genomförde en delegation från utrikesutskottet en arbetsresa till Colombia och Venezuela i början av mars 2012. Delegationen sammanträffade i Colombia med bl.a. kongressens talman, arbetsministern, jordbruksministern, en av landets biträdande utrikesministrar, presidentens rådgivare i säkerhetsfrågor, presidentens rådgivare i frågor om återintegrering, företrädare för colombianska tankesmedjor och representanter för colombianska och svenska icke-statliga organisationer som är verksamma i landet. Delegationen hade också möten med företrädare för flera av det dryga tjugotalet FN-organ som är verksamma i Colombia. Delegationen genomförde fältbesök hos organisationer som stöder internflyktingar och andra offer för konflikten och frågor om återbördande av mark, anhöriga till personer som försvunnit under den interna konflikten och som arbetar med återintegrering av tidigare gerillasoldater och paramilitärer.

Utöver uppgifter främst från Utrikesdepartementets rapport Mänskliga rättigheter i Colombia 2010 redovisar utskottet nedan även vissa uppgifter som framkommit vid delegationsbesöket i Colombia och som har koppling till de aktuella motionsyrkandena om mänskliga rättigheter i Colombia.

Colombia har enligt Utrikesdepartementets MR-rapport mellan tre och en halv och fem miljoner internflyktingar, vilket överensstämmer med de uppgifter som redovisades för utskottsdelegationen under besöket i Colombia. Det är därmed frågan om en av de värsta humanitära kriserna i världen. Den interna väpnade konflikten är den huvudsakliga anledningen till att människor flyr. De illegala väpnade grupperna fortsätter att begå brott mot internationell humanitär rätt och allvarliga övergrepp såsom massaker och attacker mot civilbefolkningen, tvångsrekryteringar av barn, tvångsförflyttningar, kidnappningar och sexuellt våld mot kvinnor och flickor. Kvinnor och barn är särskilt utsatta i den väpnade konflikten, framför allt afrocolombianer och personer som tillhör urfolk.

Enligt Utrikesdepartementets MR-rapport 2010 har Juan Manuel Santos, som i augusti 2010 tillträdde som president, och hans regering tagit viktiga initiativ för att stärka respekten för mänskliga rättigheter. Under utskottsdelegationens besök i Colombia redovisade såväl företrädare för regeringen som representanter för icke-statliga organisationer och FN-organ uppgifter om och bedömningar av sådana initiativ. Det konstaterades att reformer och lagar har beslutats, inte minst under 2011, som ger uttryck för ett engagemang för konfliktens offer och deras rättigheter. Såväl från regeringshåll som från de icke-statliga organisationerna uttrycktes optimism och förhoppningar om att utvecklingen nu är på väg i rätt riktning. Samtidigt poängterade framför allt de icke-statliga organisationerna att det nu gäller att genomföra den nya lagstiftning som beslutats i ett antal kontroversiella frågor.

En liknande bild ges i den årsrapport om situationen för de mänskliga rättigheterna i Colombia som avlämnades av FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter den 31 januari 2012. Där beskrivs en utveckling i rätt riktning vad gäller viktiga lagstiftningsinitiativ i syfte att stärka rättsstaten samtidigt som ett betydande arbete återstår för att lagstiftningen ska leda till önskvärda resultat på lokal nivå. Högkommissarien konstaterar att ett stort antal kränkningar av mänskliga rättigheter och internationell humanitär rätt fortfarande begås, framför allt av illegala väpnade grupper, men att också statliga företrädare anklagas för sådana kränkningar. Den fortsatt höga våldsnivån och fortlevnaden av den interna väpnade konflikten har allvarliga humanitära konsekvenser för civilbefolkningen.

Utskottet konstaterar att stora utmaningar återstår exempelvis för att genomföra lagen om gottgörelse för konfliktens offer och återbördande av mark, som av många ses som Santosregeringens allra viktigaste initiativ, samt antikorrupsionslagstiftning. Fortfarande hotas och mördas dock försvarare av mänskliga rättigheter och lokala ledare för grupper som gör anspråk på sin mark. Mest allvarlig är situationen enligt de bedömningar som redovisades för utskottsdelegationen för människor som lever i landsbygdsområden långt från större städer dit statens företrädare har svårt att nå ut och för internflyktingar. Många av de drabbade i dessa områden är urfolk och afrocolombianer. Hot och attacker förekommer relativt ofta mot

lokala ledare som arbetar med markrättigheter, ledare för människorättsorganisationer eller sociala rörelser och advokater som arbetar för konflikternas offer.

FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter har tidigare uppskattat att runt 3 000 personer kan ha mördats av representanter ur säkerhetsstyrkorna för att sedan presenteras som gerillamedlemmar dödade i strid. Brotten ska främst ha ägt rum mellan 2004 och 2008. Processen med att ställa de brottsmisstänkta inför rätta pågår fortfarande.

Av Utrikesdepartementets ovan nämnda MR-rapport framgår att Colombias säkerhetstjänst DAS olagligt har avlyssnat och förföljt bl.a. oppositionspolitiker, journalister, försvarare av mänskliga rättigheter och domare i Högsta domstolen. Rättegångarna har ägt rum efter den uppmärksammade skandalen (parapolítica) om samröre mellan parlamentariker och regionala och lokala politiker med paramilitären. Fler än 100 parlamentariker och drygt 400 lokalpolitiker utreds. Högsta domstolen utreder dessutom om flera av politikerna har gjort sig skyldiga till brott mot mänskligheten.

Straffriheten är utbredd i Colombia. Domare och åklagare utsätts för hot och förföljelse. En genomgripande reform av rättegångsprocessen i brottmål har införts, och rättegångarna har gjorts kortare och effektivare. Dock lider systemet fortfarande av många brister i genomförandet, bl.a. på grund av otillräckliga resurser. Korruption är ett annat betydande problem inom rättssystemet. Lagen om rättvisa och fred har inneburit omfattande strafflättnader för grova brott begångna av tidigare paramilitärer i utbyte mot fullständiga erkännanden och redogörelser för de brott som begåtts. Till och med 2010 ledde tillämpningen av lagen endast till två fällande domar, som båda överklagats.

Försvarare av mänskliga rättigheter utsätts alltför ofta för hot och våld, vilket framkom vid flera möten under utrikesutskottets delegationsbesök i Colombia. Under 2010 mördades 32 försvarare av mänskliga rättigheter. Colombia är fortfarande ett riskfyllt land för fackföreningsaktiva. Enligt officiella uppgifter dömdes 26 fackföreningsmedlemmar under 2010.

Internationella fackliga samorganisationen (IFS) uppger i rapporten Annual Survey on Violations of Trade Unions Rights 2011, som redovisar kränkningar av fackliga rättigheter, att 49 fackföreningsledare mördades under 2010 samtidigt som många fackliga aktivister utsattes för dödshot och mordförsök. Även om den regering som tillträdde 2010 hävdar att den tar arbetstagarnas rättigheter på allvar, finns fortsatt starka anti-fackliga attityder bland arbetsgivare, uppger IFS. Utöver MR-försvarare och fackliga företrädare är journalister en annan utsatt grupp.

Situationen för kvinnor belystes vid flera olika möten under delegationsbesöket i Colombia. Vid ett möte med företrädare för UN Women i Colombia och tre colombianska icke-statliga kvinnoorganisationer – som samtliga får stöd från Sverige – konstaterades att den interna väpnade konflikten har omfattande inverkan på kvinnors situation. Alla parter i den

interna väpnade konflikten gör sig skyldiga till sexuellt våld mot kvinnor och flickor samtidigt som omfattande straffrihet råder. Vid mötet med kvinnoorganisationerna konstaterades samtidigt att ny lagstiftning som har bäring på kvinnors rättigheter har tillkommit under de senaste åren. Flera exempel på sådan lagstiftning togs upp, däribland ett särskilt avsnitt om sexuellt våld mot kvinnor i en nyligen antagen lag om offer för konflikten (Ley de Victimias). Ett annat exempel som nämndes gäller lagstiftning om könskvotering på valsedlar. Vikten av opinionsbildning kring kvinnors rättigheter och mot våld mot kvinnor lyftes fram.

När det gäller motionsförslaget om att Sverige ska agera för en särskild rådgivare till riksåklagaren för frågor om sexualiserat våld kan konstateras att något sådant önskemål inte framfördes vid delegationsbesöket. En lag om våld mot kvinnor antogs 2008. Konstitutionsdomstolen har i ett domslut betonat effekterna av den väpnade konflikten för kvinnor som tvingats lämna sina hem och begärt undersökning av 183 fall av sexuellt våld. Vidare har konstitutionsdomstolen begärt att Inrikesministeriet ska inkludera ett könsrollsperspektiv i ett program för att skydda offer och vittnen.

I fråga om rätten till fria och säkra aborter, som tas upp i ett motionsyrkande, konstaterar utskottet att Sverige har en uttalad prioritering av jämställdhet i utvecklingsarbetet och driver jämställdhet i utvecklingspolitiska sammanhang såväl bilateralt som multilateralt. Utskottet har vid ett flertal tillfällen konstaterat att Sverige stöder insatser som syftar till att göra aborter fria, säkra och lagliga för alla kvinnor. Sverige är ett av de länder som är ledande i det internationella arbetet när det gäller att lyfta fram frågor om sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR). Sveriges internationella SRHR-politik ligger fast.

Som framgått tidigare i betänkandet äger toppmöten rum mellan EU och länderna i Latinamerika och Västindien vartannat år. Inför det senaste mötet, som ägde rum 2010, förhandlades ett frihandelsavtal fram mellan EU och Colombia och Peru. Avtalet, som innefattar MR-klausuler, har undertecknats och förelagts ministerrådet för godkännande. Med anledning av ett aktuellt motionsyrkande konstaterar utskottet att Colombia har ratificerat ILO:s samtliga åtta kärnkonventioner.

Frihandelsavtalet mellan Colombia och EU är ett av flera uttryck för att Colombia breddat kontakterna med omvärlden. De tidigare ensidigt starka relationerna till USA har av Santosregeringen ersatts med ökade kontakter med de närmaste grannländerna och med övriga länder i Latinamerika och stärkt internationellt samarbete.

Fattigdomen är fortfarande utbredd i Colombia. Enligt FN levde närmare 50 procent av befolkningen i fattigdom 2010. Ojämligheten i fördelningen av landets resurser är stor. Diskriminering av kvinnor, afrocolombianer, hbt-personer, urfolk och andra minoriteter förekommer.

En rad internationella och nationella enskilda organisationer, däribland svenska, som arbetar med mänskliga rättigheter är verksamma i Colombia. I november 2010 undertecknades en gemensam deklaration mellan den colombianska regeringen, civilsamhället och det internationella samfundet med syfte att skapa en bred nationell politik för mänskliga rättigheter.

EU:s utvecklingsbistånd till Colombia har som övergripande mål att stödja landets ansträngningar att nå fred. För perioden 2007–2013 har EU avsatt 113 miljoner euro till biståndssamarbete i Colombia. Stödet avser framför allt fredsfrämjande och stärkande av rättsstaten, inklusive narkotikabekämpning.

Sverige bedriver utvecklingssamarbete med Colombia sedan 1970-talet. De svenska insatserna är i Sveriges samarbetsstrategi för utvecklingssamarbete med Colombia 2009–2013 inriktade på två områden. Dessa är fred och säkerhet respektive mänskliga rättigheter och demokratisk samhällsstyrning. Hösten 2011 genomfördes en halvtidsöversyn av samarbetet med Colombia. Slutsatsen för översynen är att Sverige under perioden 2012–2013 prioriterar följande områden: genomförande av lagen om gottgörelse för konfliktens offer och återbördande av mark, strategiska insatser för mänskliga rättigheter med särskilt fokus på MR-försvare och kvinnor som aktörer för fred i enlighet med FN:s säkerhetsråds resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet inklusive efterföljande resolutioner kring detta tema.

Utgångspunkten för Sveriges utvecklingssamarbete i Colombia är den interna väpnade konflikten i landet och att en förhandlingslösning är den enda vägen mot hållbar fred, försoning och utveckling. Sverige agerar genom sina biståndsinsatser för en förhandlad fredsprocess med ett brett samhälleligt deltagande, respekt för mänskliga rättigheter och jämställdhet och verkar för att det politiska, ekonomiska och sociala utanförskapet ska minska för marginaliserade colombianer.

Utöver Sveriges generella stöd till FN-systemet lämnar Sverige i Colombia stöd till UNDP, Unicef, UNHCHR och UN Women. Humanitärt stöd ges till OCHA, UNHCR och ICRC. Det humanitära stödet riktas framför allt till internflyktingar och till att stärka den colombianska statens kapacitet att finna hållbara lösningar på internflyktingsituationen.

I arbetet med att aktivt främja en politisk dialog i Colombia spelar det civila samhället med bl.a. kvinnorörelser och fredsörelser en viktig roll. Sverige stöder insatser som bidrar till att stärka det civila samhällets kapacitet och statens ansvar gentemot medborgarna. Stöd lämnas till ett 30-tal organisationer inom det civila samhället.

Utöver det stöd som Sverige lämnar till FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter (UNHCHR) och till icke-statliga MR-organisationer är Sverige en av de största givarna till Colombias ombudsman för mänskliga rättigheter. Ombudsmannen finns närvarande även ute på landsbygden, där det ibland inte finns några andra myndigheter än militären. Till ombudsmannen kan invånarna vända sig med anmälningar och den fungerar som

en länk till andra myndigheter. Sverige lämnar också stöd till Jordbruksministeriet i Colombia. Det är första gången som Sverige samarbetar direkt med landets regering. Tillsammans med flera andra länder stöder Sverige ministeriets arbete med att återföra stulen jordbruksmark till internflyktingar.

Det svenska utvecklingsarbetet med Colombia ska uppgå till ca 185 miljoner kronor per år under perioden 2011–2013. Sverige lämnar också ett omfattande humanitärt bistånd till landet.

Sverige bidrar också till finansieringen av insatser som bedrivs av FN och OAS (Organization of American States, Organisationen för amerikanska stater). Genom UNDP lämnas stöd för ett program för försoning och utveckling, Redes, som är verksamt i de regioner som drabbas särskilt hårt av den väpnade konflikten. Ett annat initiativ som Sverige bidrar till och som bedrivs av OAS kallas Mapp (Mission to Support the Peace Process in Colombia) och avser stöd till fredsprocessen och övervakning av paramilitärerna.

Mot bakgrund av utskottets överväganden avstyrks motionerna 2010/11:U306 (S) yrkande 83, 2011/12:U226 (V) yrkandena 1–3 och 5–11 och 2011/12:U315 (S) yrkande 84.

Honduras

Motionen

Vänsterpartiet föreslår i kommittémotion 2011/12:U203 (V) yrkande 1 att Sverige ska verka för demokrati och respekt för de mänskliga rättigheterna i Honduras och i bilaterala kontakter och i EU och FN agera för att landets regering ska respektera de mänskliga rättigheterna och garantera alla medborgares säkerhet.

Ett centralt problem efter kuppen i Honduras 2009 har enligt Vänsterpartiet varit att domstolarnas oberoende har undergrävts, oberoende domare har avskedats och strafffriheten för dem som allierat sig med den nya regimen har blivit utbredd. Partiet anser enligt yrkande 2 att Sverige bilateralt och i EU och FN ska agera för att en oberoende kommission tillsätts för att utreda brotten mot de mänskliga rättigheterna efter kuppen 2009. Sverige bör enligt yrkande 3 också verka för att avtalet mellan regeringen och motståndsfrenten ska efterlevas.

Utskottets överväganden

Utrikesutskottet behandlade i betänkande 2009/10:UU15 Mänskliga rättigheter i svensk utrikespolitik ett motionsförslag om statskuppen i Honduras 2009 och redovisade sin syn på åtgärder för att försvara demokrati och de mänskliga rättigheterna i landet.

I betänkandet, som justerades den 13 april 2010, sammanfattade utskottet händelseförloppet efter statskuppen den 28 juni 2009 där landets demokratiskt valda president Manuel Zelaya avsattes för att därefter gå i landsflykt. Utskottet redogjorde också för Tegucigalpa–San José-avtalet

och för problem kring genomförandet av avtalet, som syftade till att bana väg för återupprättande av demokrati och en återgång till konstitutionell ordning i landet. I betänkandet redovisade utskottet också uppgifter om Sveriges och EU:s agerande till stöd för ett genomförande av avtalet. Utskottet ställde sig bakom det internationella samfundets, EU:s och den svenska regeringens uppfattning att alla parter i Honduras måste ta sitt ansvar för att genom dialog uppnå försoning och ett återupprättande av konstitutionell och demokratisk ordning, rättsstaten och respekt för de mänskliga rättigheterna. Utskottet såg detta som en fråga av största vikt inte bara för Honduras utan också för att främja stabilitet i regionen i dess helhet.

Interamerikanska kommissionen för mänskliga rättigheter (Inter-American Commission on Human Rights, IACHR), som är ett självständigt organ under OAS (Organisationen för amerikanska stater), beslutade 2009 att ta upp Honduras på sin lista över länder som det är motiverat att hålla särskild uppsikt över vad gäller människorättsbrott. Den 15 april 2010 presenterade IACHR en rapport till kommittén för juridiska och politiska frågor i OAS, som sommaren 2009 hade suspenderat Honduras från organisationens verksamhet på grund av statskuppen. IACHR dokumenterade i rapporten omfattande brott mot de mänskliga rättigheterna efter kuppen och drog slutsatsen att dessa utgjorde en direkt konsekvens av sammanbrottet för Honduras konstitutionella ordning.

Chefsåklagare Luis Moreno-Ocampo vid Internationella brottmålsdomstolen (ICC) tillkännagav i november 2010 att situationen i Honduras var föremål för en preliminär undersökning. En analys görs av huruvida uppgifterna om brott mot mänskligheten efter statskuppen den 28 juni 2009 stämmer. Om uppgifterna bedöms som korrekta skulle detta kunna innebära åtal för brott inom domstolens behörighet.

Efter förhandlingar mellan parterna i konflikten i Honduras och internationella påtryckningar tillsattes under överinseende av OAS en sannings- och försoningskommission i Honduras. Denna hade till uppgift att undersöka händelserna före, under och efter juni 2009 och föreslå en väg framåt för nationell försoning. Kommissionen leddes av Guatemalas tidigare vicepresident Eduardo Stein. Sverige lämnade ekonomiskt och politiskt stöd till kommissionen.

En av de slutsatser sannings- och försoningskommissionen drog i sin rapport sommaren 2011 var att avsättandet av den tidigare presidenten Zelaya utgjort en kupp och var olaglig och stred mot konstitutionell ordning. Kort tid innan rapporten från sannings- och försoningskommissionen publicerades hade den tidigare presidenten Zelaya återvänt till Honduras efter sin landsflykt i Dominikanska republiken.

OAS generalförsamling beslutade i juni 2011 att åter släppa in Honduras i organisationens fulla verksamhet. Både den konservativa presidenten Juan Manuel de Santos i Colombia och den socialistiske presidenten Hugo Chavez i Venezuela hade agerat för detta. Totalt röstade 32 länder för ett

återinträde. Endast Ecuador röstade mot. En av förutsättningarna för att Honduras skulle beviljas återinträde i OAS fulla verksamhet var att den förre presidenten Zelaya tilläts återvända till landet och att hans allierade kunde vara politiskt aktiva.

EU:s höga representant Cathrine Ashton välkomnade i ett uttalande den 14 juni 2011 beslutet av OAS att Honduras fullt ut kan delta i organisationens verksamhet. I uttalandet uttrycktes EU:s förhoppning att Zelayas återvändande ska bidra till en nationell försoningsprocess, vilket är avgörande för att Honduras ska kunna ta itu med de utmaningar som landet står inför. EU har enligt uttalandet förväntningar på att försoningsprocessen i Honduras i kombination med att landet åter är med i OAS verksamhet ska ge ny kraft åt ansträngningarna att få till stånd regional integration i Centralamerika.

Från 1980-talet bedrev Sverige utvecklingssamarbete med Honduras. Efter regeringens beslut 2007 om landfokusering av det svenska biståndet har det bilaterala utvecklingssamarbetet med Honduras fasats ut. Utfasningsstrategin för utvecklingssamarbetet med Honduras 2008–2011 koncentrerades till två områden: demokratisk samhällsstyrning och mänskliga rättigheter inklusive jämställdhet samt naturresurser och miljö. Samarbetet inom området demokratisk samhällsstyrning, mänskliga rättigheter och jämställdhet innefattade stöd till nationella Kvinnoministeriet och projektstöd till MR-ombudsmannen samt organisationer inom det civila samhället. Genom multilaterala aktörer kanaliserade Sverige stöd till valreformer och till framtagande av bredare överenskommelser inom området demokratisk samhällsstyrning och mänskliga rättigheter.

Genom Sveriges ambassad i Guatemala följer Sverige utvecklingen av de mänskliga rättigheterna i Honduras och för en dialog med myndigheter och människorättsorganisationer i landet. Sida stöder också denna utveckling, framför allt via Diakonia och Kooperation Utan Gränser. Sidastöd kanaliseras också via LO-TCO:s biståndsnämnd till Internationella Journalistfederationen som i sin tur stöder lokala journalistorganisationer i Honduras. Den Interamerikanska kommissionen för mänskliga rättigheter, som nämnts ovan, har en särskild rapportör för yttrandefrihet. Sverige har genom ett flerårigt stöd medverkat till uppbyggnaden av denna övervakningsinstans.

I EU:s årsrapport för 2010 om mänskliga rättigheter och demokrati i världen redovisas uppgifter om den oroande situationen i Honduras och EU:s agerande för att främja de mänskliga rättigheterna i landet. Enligt årsrapporten kom uppgifter från inhemska och internationella människorättsorganisationer om brott mot de mänskliga rättigheterna. EU följde ingående situationen för människorättsförsvarare i landet och uttryckte offentligt oro efter att flera journalister och människorättsförsvarare, däribland hbt-aktivist, hade dödats.

För första gången någonsin lämnade EU under 2010 direkt finansiellt stöd till tre människorättsförfvarare via EIDHR (European Instrument for Democracy and Human Rights) och en särskild mekanism i detta instrument som gör det möjligt att omgående fatta beslut om åtgärder för människorättsförfvarare som har överhängande behov av skydd. Totalt kanaliserade EU efter statskuppen i Honduras 30 000 euro genom tre lokala icke-statliga organisationer för att täcka juridiska, medicinska och andra angelägna behov bland mer än 30 människorätts- och demokratiaktivister som befann sig i fara. Under första halvåret 2010 antog EU-delegationen i Honduras och EU-medlemsstater med representation i landet en lokal strategi för genomförande av EU:s riktlinjer om människorättsförfvarare.

EU lämnade under 2010 också stöd till den nya regeringen i Honduras och dess ansträngningar att främja och skydda de mänskliga rättigheterna i landet. Det gällde exempelvis sådana åtgärder som att släppa in internationella människorättsorganisationer i landet, att tillsätta en sannings- och försoningskommission och att skapa ett justitie- och människorättsministerium. Utöver det ovan nämnda stödet via EIDHR beslutade EU under 2010 också om ett program finansierat via stabilitetsmekanismen som syftade till att stärka den rättsliga regleringen när det gäller människorättsförfvarare och att tillhandahålla tekniskt stöd för sannings- och försoningskommissionen.

Som svar på en fråga i Europaparlamentet i mars 2011⁴ uppgav den höga representanten Cathrine Ashton att EU höll på att revidera sin landstrategi 2007–2013 för Honduras (Honduras Country Strategy Paper 2007–2013). I den reviderade strategin, som väntas bli framlagd under 2012, planerar EU att lämna bilateralt stöd till Honduras regering och dess nyligen skapade institutioner och till det civila samhället. Stöd ska också lämnas till genomförande av rekommendationer som lämnats i FN:s MR-råd vid dess granskning av människorättssituationen i Honduras.

Det kan i början av 2012 konstateras att rapporteringen om den allvarliga säkerhetssituationen i Honduras fortsätter med uppgifter om extremt höga nivåer av våldsbrott och mord, straffrihet och korruption och allvarlig förekomst av brott mot de mänskliga rättigheterna. Honduras är ett av de farligaste länderna i Latinamerika för journalister. Genomförandet har varit svagt av regeringens olika initiativ till förbättringar av situationen i landet.

Utskottet noterar att Human Rights Watch i World Report 2011, som avser förhållandena under 2010, slog fast att Honduras inte ställt till svars de personer som var ansvariga för de omfattande människorättsbrott som begicks av de facto-regeringen som tillträdde efter statskuppen 2009. Utskottet vill understryka att ansträngningarna att komma till rätta med straffriheten i landet måste fortsätta.

⁴ Fråga E-011056/2010 EC development cooperation programmes in Honduras.

Enligt utskottets bedömning har EU gjort tydliga och aktiva ställningstaganden i anslutning till och efter statskuppen i Honduras. Utskottet anser att det internationella samfundet och EU, som är en viktig givare inom säkerhetssektorn, måste fortsätta att aktivt verka för att Honduras genomför nödvändiga reformer inom säkerhetssektorn och rättssystemet.

Sverige och EU bör också i framtiden i motsvarande situationer göra tydliga och aktiva ställningstaganden. Sverige och EU bör även i fortsättningen agera för att stärka regionala organ med kompetens och förtroende att försvara demokratin och de mänskliga rättigheterna när dessa är i fara i något av organets medlemsländer.

Mot bakgrund av utskottets överväganden avstyrks motion 2011/12: U203 (V) yrkandena 1–3.

Kuba

Motionerna

Socialdemokraterna konstaterar i kommittémotionerna 2010/11:U306 (S) yrkande 86 och 2011/12:U315 (S) yrkande 87 att ett antal politiska fångar har släppts efter maktskiftet från Fidel Castro till brodern Raúl Castro men menar att Kubas folk fortfarande lider under det politiska förtrycket och av det ekonomiska vanstyret. Socialdemokraterna anser att omvärlden inte ska isolera Kuba och tar avstånd från USA:s embargo mot landet. Sveriges kontakter med den demokratiska oppositionen bör breddas och fördjupas. Det är viktigt att en dialog kan föras med hela det kubanska samhället.

I den enskilda motionen 2010/11:U308 (båda KD) yrkande 2 begärs att Sverige ska vara en tydlig röst till stöd för den demokratiska oppositionen på Kuba.

Utskottets överväganden

Utrikesdepartementet betecknar i rapporten Mänskliga rättigheter i Kuba 2010 läget för de mänskliga rättigheterna i landet som fortsatt allvarligt. Maktöverlämnandet från Fidel Castro till brodern Raúl Castro har inte lett till någon grundläggande förbättring vad gäller respekten för medborgerliga och politiska rättigheter i landet, även om vissa positiva åtgärder kunnat noteras.

Utgångspunkten för EU:s relationer med Kuba utgörs av en gemensam ståndpunkt från ministerrådet, vilken antogs 1996. I den gemensamma positionen, som Sverige står bakom, slås fast att ”ett fullständigt samarbete med Kuba är beroende av förbättringar avseende de mänskliga rättigheterna och rätten till politisk frihet”. Stor vikt läggs i och med detta på de medborgerliga och politiska rättigheterna i Kuba.

Till följd av att EU:s ministerråd i juni 2008 antog rådsslutsatser som upphävde diplomatiska åtgärder som hade införts 2003, kunde den politiska dialogen mellan EU och Kuba återupptas. Dialogen förs om bl.a. politiska och humanitära rättigheter, ekonomiska frågor, utvecklingssamarbete och kulturfrågor.

Rådet gör varje år en översyn av den gemensamma ståndpunkten. I anslutning till 2009 års översyn slog rådet fast att den politiska dialogen med Kuba ska fortsätta och fördjupas. Enligt rådsslutsatserna ska dialogen föras med de kubanska myndigheterna och med företrädarna för det civila samhället och en fredlig opposition. Där slås fast att EU:s politik för kontakter med den fredliga demokratiska oppositionen fortfarande gäller och att människorätsfrågor alltid bör tas upp vid besök på hög nivå. När det är lämpligt ska möten med den fredliga demokratiska oppositionen utgöra en del av besöken på hög nivå. Rådet uppmanade i slutsatserna den kubanska regeringen att tillåta obehindrade kontakter med det civila samhället i anslutning till besöken på hög nivå.

I en av de aktuella motionerna berörs också USA:s ekonomiska embargo mot Kuba. I ett anförande i FN:s generalförsamling den 28 oktober 2009, under det svenska EU-ordförandeskapet, redovisade Sveriges FN-ambassadör unionens syn på ett resolutionsförslag om nödvändigheten av att USA:s ekonomiska, kommersiella och finansiella embargo mot Kuba upphör. Utskottet redogjorde i betänkande 2009/10:UU13 närmare för EU:s ställningstaganden om Kuba i det aktuella anförandet. Utskottet konstaterar att USA:s ekonomiska embargo mot Kuba kvarstår. Vissa lättnader har dock genomförts när det gäller USA:s reserestriktioner för resor till Kuba.

Utskottet konstaterar att förbättringen av relationerna mellan EU och Kuba lett fram till att kommissionen i maj 2010 för första gången beslutade om en landstrategi för utvecklingssamarbetet med Kuba (Country Strategy Paper for the Republic of Cuba 2011–2013).

En reflektionsprocess inom EU om det framtida förhållningssättet till Kuba som inleddes hösten 2010 fortgår ännu. Under 2011 hölls ett politiskt dialogmöte mellan EU:s höga representant och Kubas utrikesminister.

I utrikesdeklarationen 2012 konstateras att behovet av demokrati och respekt för grundläggande mänskliga rättigheter på Kuba är stort. Utskottet delar regeringens uppfattning att stödet till de demokratiska krafterna måste stärkas och trycket på regimen upprätthållas. Sverige bör enligt utskottet fortsätta att verka bilateralt och genom EU för ökad respekt för de mänskliga rättigheterna på Kuba.

Mot bakgrund av utskottets överväganden avstyrks motionerna 2010/11:U306 (S) yrkande 86, 2010/11:U308 (KD) yrkande 2 och 2011/12:U315 (S) yrkande 87.

Mexiko

Motionerna

Enligt *Socialdemokraterna* i kommittémotionerna 2010/11:U306 (S) yrkande 85 och 2011/12:U315 (S) yrkande 86 tycks såväl Mexikos regering som militären och polisen stå mer eller mindre maktlösa inför den eskalerande våldsvåg som knarkkriget medför.

Utskottets överväganden

Det aktuella motionsyrkandet tar upp narkotikahandelns inverkan på stabiliteten och säkerheten i Mexiko. Utskottet konstaterar att den globala narkotikahandeln har effekter på ett stort antal länder och regioner i världen.

FN:s program för bekämpande av narkotika och brottslighet (United Nations Office on Drugs and Crime, UNODC) behandlade i World Drug Report 2010 destabiliserande effekter av handeln med kokain på transitländer, däribland Mexiko. Enligt rapporten kan narkotikahandeln utgöra både ett symptom på och en bidragande faktor till instabilitet i transitregioner runt om i världen. Enligt UNODC underminerar både narkotikahandel och konflikter rättsstaten, och i kombination kan dessa ha en långsiktig inverkan på förutsättningarna för fred och välbefinnande.

I World Drug Report 2010 jämförde UNODC kampen mot kokainhandeln i Colombia och Mexiko och konstaterade att den exakta effekten av kokainhandeln i ett område beror på förhållandena där. I Colombia utgjorde mäktiga narkotikahandlare ett direkt hot mot staten, och när dessa besegrats fortsatte attacken via drogfinansierade illegala väpnade grupper. UNODC anser att man i Colombia genom engagerad brottsbekämpning och internationellt samarbete kanske kan ha vänt utvecklingen, men att kampen långt ifrån är avslutad. Mexiko tycks enligt UNODC befinna sig i ett tidigt stadium av samma kamp, dock utan att behöva hysa farhågor för illegala väpnade grupper.

Pengar från narkotikahandel kan enligt UNODC ha förödande lokala effekter, samtidigt som de nästan alltid har en internationell dynamik. Därför kan riktade insatser mot de internationella kopplingarna utgöra första steget i åtgärder för att minska konfliktpotentialen. Problemet är enligt UNODC att flertalet åtgärder mot narkotika är nationella, eller i bästa fall bilaterala, medan handeln är global. Utan en strategi som står i proportion till problemets storlek finns det en risk att framgångsrika nationella ansträngningar leder till nya smuglingsflöden. När narkotikahandeln stöter på motstånd sker en anpassning till nya odlingsområden, transitområden och konsumentmarknader. Ofta påverkas områden med utbredd fattigdom och där statens närvaro är svag. Det är där som den organiserade brottsligheten kan eskalera till en nivå som utgör ett hot mot stabiliteten.

UNODC anser att befintliga internationella konventioner mot narkotikahandel och transnationell organiserad brottslighet och korruption är grundstenar för ett bättre globalt samarbete men att de är otillräckliga och inte utgör den globala strategi för koordinerat internationellt samarbete som skulle behövas.

I Utrikesdepartementets rapport Mänskliga rättigheter i Mexiko 2010 slås fast att Mexiko under det senaste decenniet har gjort betydande framsteg när det gäller respekten för mänskliga rättigheter. I rapporten redovisas ett flertal exempel på detta. Samtidigt konstaterar departementet att många problem återstår när det gäller att förverkliga de mänskliga rättigheterna. Inte minst innebär kampen mot den organiserade brottsligheten och kartellerna som kontrollerar drogflödet genom Mexiko till USA en utmaning för den mexikanska staten. Polisväsendet visade sig ineffektivt i kampen mot de välutrustade brottskartellerna, och huvudansvaret för att bekämpa dessa fördes därför över till militären, samtidigt som en reformering av polisväsendet inleddes. Enligt MR-rapporten har drogkartellernas maktkamper sinsemellan och med militären kringskurit de friheter som medborgare i de flesta demokratiska länder i fred åtnjuter. Säkerheten i delar av Mexiko har försämrats. Kartellerna har omfattande resurser för att muta, hota eller låta döda politiker, domare, poliser och tjänstemän, vilket orsakar rädsla och misstänksamhet och urholkar förtroendet för samhällsinstitutioner och myndigheter.

Stockholmsprogrammet, som är ett av Europeiska rådet fastställt program med riktlinjer och operativ programplanering inom området med frihet, säkerhet och rättvisa inom EU för åren 2010–2014, innefattar åtgärder mot internationell narkotikahandel. Stockholmsprogrammet antogs vid Europeiska rådets möte i december 2009 under det svenska EU-ordförandeskapet. I EU:s handlingsplan mot narkotika för 2009–2012 (EUT 2008/C 326/09) konstateras att unionen är världens största bidragsgivare i strävan efter hållbara lösningar på det globala narkotikaproblemet. Där betonas vikten av att både bättre samordna medlemsstaternas och gemenskapens politik och av att intensifiera det internationella samarbetet.

Utskottet välkomnar att EU:s samarbete med Latinamerika respektive Mexiko innefattar åtgärder för att främja de mänskliga rättigheterna och kampen mot narkotikahandel. EU:s agerande vad gäller människorättsituationen i Mexiko bygger på unionens människorättsriktlinjer.

Det samarbetsavtal som finns mellan EU och Mexiko slöts 2000 och innefattar en politisk dialog och ett ökat samarbete på människorättsområdet. EU är en av de största givarna till Mexiko när det gäller att främja de mänskliga rättigheterna. Genom EU-instrumentet EIDHR (European Instrument for Democracy and Human Rights) har EU lämnat stöd till ett antal projekt i Mexiko. EU och Mexiko håller sedan 2010 årliga människorättsdialoger⁵.

⁵ EU har antagit riktlinjer om mänskliga rättigheter och internationell humanitär rätt på åtta områden. Ett av områdena avser människorättsdialoger.

Det handlingsprogram som antogs i maj 2010 inom ramen för EU:s och Mexikos strategiska partnerskap omfattar både multilaterala och bilaterala dialoger om mänskliga rättigheter. Vad gäller narkotika åtar sig parterna att öka spännvidden i och samordningen av åtgärder för att bekämpa narkotikahandeln och då samarbeta med FN:s narkotikakommission.

Mexiko har sedan 1999 observatörsstatus i Europarådets parlamentariska församling och är också observatör i ministerkommittén. Europarådet har på senare år i högre grad uppmärksammat kvinnors situation inklusive våld mot kvinnor. I rapporten *Advancing women's rights worldwide* (doc. 12812) som antogs i januari 2012 redovisas uppgifter som gör gällande att marknaden för människohandel för sexuella ändamål är mer lönsam än marknaden för vapenhandel och droger. I rapporten uppmanar Europarådet observatörsländerna att överväga att ansluta sig till ett antal Europarådsinstrument som är öppna för anslutning av icke-medlemsstater och som syftar till att stärka kvinnors situation och jämställdheten mellan könen, däribland Europarådets konvention om åtgärder mot människohandel.

Inom ramen för den regionala strategin för Latinamerika 2007–2013 (*Latin America Regional Programming Document 2007–2013*) ska parterna söka utveckla samarbetet inom Copolad, ett samarbetsprogram mellan Latinamerika och EU om att bekämpa narkotika i Latinamerika och mellan EU och Latinamerika. Programmet har en budget på 6 000 000 euro. Också i EU:s landstrategi för Mexiko 2007–2013 (*Mexico Country Strategy Paper 2007–2013*) ingår åtgärder mot narkotikahandel. Utskottet noterar också att kommissionen i oktober 2011 lade fram meddelandet *Kraftfullare europeiska insatser mot narkotika* (KOM(2011) 689) där det slås fast att konkreta resultat i kampen mot olagliga droger och narkotikahandel också kräver en löpande dialog med länder utanför EU. Kommissionen föreslår därför att EU befäster sina insatser för stöd till och samarbete med viktiga regioner och länder, t.ex. Latinamerika, Västindien, Afrika, USA och Ryssland.

Som framgått ovan har utskottet valt att i detta betänkande särskilt lyfta fram frågor om yttrandefrihet och mediefrihet. Enligt Utrikesdepartementets rapport *Mänskliga rättigheter i Mexiko 2010* finns inga rapporter om systematiska kränkningar av mötes- och föreningsfriheten på federal nivå. Den mexikanska lagstiftningen anses ge ett relativt långtgående skydd för yttrande- och pressfriheten. Mexiko har också en oberoende mediekultur där kritik, opinionsbildning och debatt är vanligt förekommande. Enligt MR-rapporten undergrävs framstegen vad gäller yttrandefriheten dock i praktiken av det höga antalet mord på journalister och andra medarbetare. En särskild hotbild finns mot journalister som rapporterar om den drogrelaterade organiserade brottsligheten.

Reportrar utan gränser lyfter i rapporten *Muscling in on the media* (publicerad i februari 2011) fram den organiserade brottslighetens hot mot journalister på olika håll i världen, däribland i Mexiko. Drogkartellerna, maffian och de paramilitära grupperna ägnar sig åt storskalig smuggling

och är i dag, enligt Reportrar utan gränser, ett större hot mot journalister än förtryckarregimerna och diktaturstaterna i världen. I rapporten hävdas att organiserad brottslighet utöver att vara ett fysiskt hot mot journalister också har en negativ påverkan på journalisters möjlighet till granskning. Samtidigt är medierna ett strategiskt mål för kriminella grupper, hävdar rapporten, eftersom de strävar efter att infiltrera medierna. För att motverka detta krävs det enligt rapporten att information samlas in och att journalistorganisationer skapas som kan hjälpa till att garantera mediernas oberoende och hindra ljusskygga ekonomiska intressen från att påverka den redaktionella ledningen.

Utskottet understryker vikten av en fortsatt kamp mot den globala narkotikahandeln.

Mot bakgrund av utskottets överväganden avstyrks motionerna 2010/11:U306 (S) yrkande 85 och 2011/12:U315 (S) yrkande 86.

Nicaragua

Motionerna

Socialdemokraterna förespråkar i kommittémotionerna 2010/11:U306 (S) yrkande 87 och 2011/12:U315 (S) yrkande 88 ett fortsatt engagemang i Nicaraguas utveckling, och då inte minst i fråga om kvinnornas situation.

Utskottets överväganden

Utskottet behandlade i betänkande 2009/10:UU15 motsvarande motionsförslag och redogjorde där för inriktningen på den särskilda utfasningsstrategin för biståndet till Nicaragua avseende perioden 2008–2011. Strategin innefattade bl.a. främjande av demokrati och fattigdomsbekämpning.

Ett exempel på svenskt SRHR-bistånd till Nicaragua var den satsning på barnmorskeutbildning som genomfördes i Nicaragua under perioden 2004–2010. Regeringen redovisade i skrivelse 2010/11:167 Biståndets resultat – tema jämställdhet och kvinnors roll för utveckling positiva effekter av satsningen på både kort och lång sikt.

I det svenska utvecklingsarbetet kanaliseras även i fortsättningen stöd via svenska organisationer i det civila samhället till det civila samhället i utvecklingsländer. Enligt den databas hos Sida där sådant stöd registreras omfattar för Nicaragua stödet till projekt i kategorin gender equity drygt 2 miljoner kronor 2011 och drygt 2,1 miljoner kronor 2012. Stödet till projekt i Nicaragua i kategorin hiv, aids, SRHR uppgick 2011 till drygt 1,6 miljoner kronor medan det 2012 omfattar drygt 1,2 miljoner kronor.

Våldtäkter och sexuellt utnyttjande förekommer fortfarande i stor utsträckning i Nicaragua. Det konstaterar Amnesty i sin årsrapport 2011. Enligt Amnesty har regeringen misslyckats med att få till stånd en integrerad handlingsplan för att utrota sexuellt våld, ge skydd till offer och se till att de har tillgång till allsidigt psykosocialt stöd för att kunna återhämta sig.

Nicaraguas totalförbud mot abort under alla omständigheter rönt kritik från tolv granskande stater när landet 2010 var föremål för granskningsmekanismen Universal Periodic Review i FN:s råd för mänskliga rättigheter.

Flera av FN:s övervakningskommittéer när det gäller konventionerna om mänskliga rättigheter har uppmanat Nicaragua att reformera lagstiftningen som innebär totalförbud mot aborter.

Övervakningskommittén för avskaffande av diskriminering av kvinnor (CEDAW/C/NIC/CO/6, februari 2007, para 17–18) uttryckte oro över den höga mödradödligheten, och pekade särskilt på en rad fall orsakade av illegal och osäker abort och över statens agerande att kriminalisera terapeutisk abort (therapeutic abortion), vilket har lett till att fler kvinnor sökt sig till illegala och osäkra aborter som inneburit höga risker för liv och hälsa. Likaså uttryckte kommittén oro över att staten infört stränga sanktioner mot kvinnor som genomfört illegala aborter samt mot de läkare som tillhandahåller sjukvården, eftersom det leder till fler illegala aborter. Staten ombads av kommittén att vidta åtgärder för att säkerställa att kvinnor inte söker osäker sjukvård, såsom illegal abort. I rekommendationer från kommittén till staten angavs att den bör överväga att se över lagarna om abort och ta bort de stränga sanktioner som åläggs kvinnor som gjort abort och i stället bistå kvinnorna med kvalitativt stöd för att behandla komplikationer efter osäkra aborter och därigenom verka för att minska mödradödligheten.

Övervakningskommittén för ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (E/C.12/NIC/CO/4, november 2008, para 26–27) noterade med oro det generella förbudet mot abort i Nicaraguas brottsbalk (Criminal code art. 143–145) som även innefattar fall av våldtäkt och incest samt förmodade livshotande graviditeter. Vidare framförde kommittén oro över att den lag som gav befogenhet för terapeutisk abort upphävdes av parlamentet 2006 och att detta har gett upphov till avsaknad av lämplig medicinskt behandling som tidigare tillgodosågs genom lagstiftningen. Kommittén uttryckte också sin oro över att det som den benämner hemliga aborter (clandestine abortions) står för ett stort antal dödsfall bland kvinnor. Staten uppmanades av kommittén att se över lagstiftningen om abort samt ombads att se över möjligheterna till undantag från förbudet mot terapeutisk abort och mot abort i de fall då graviditeten orsakats av våldtäkt eller incest. Kommittén ansåg också att staten ska vidta åtgärder för att hjälpa kvinnor att undvika oönskade graviditeter, så att de inte måste söka hjälp genom illegala och osäkra aborter eller göra aborter utomlands. Kommittén påpekade att staten borde undvika att straffa läkare när de utövar sitt yrkesmässiga ansvar och uppmanade starkt staten att besluta om den nödvändiga lagstiftningen för att lösa problemet med mödradödligheten på grund av hemliga aborter.

Övervakningskommittén mot tortyr (CAT/C/NIC/CO/1, juni 2009, para 16) noterade med oro det generella förbudet mot abort i Nicaraguas brottsbalk (art. 143–145) som även innefattar fall av våldtäkt och incest samt förmodade livshotande graviditeter och uttryckte oro över att de kvinnor som söker en abort riskerar att bli straffade. Kommittén påpekade att befo-

genheten för terapeutisk abort upphävdes av parlamentet 2006, vilket har lett till att gravida kvinnor har avlidit på grund av bristande medicinsk vård i strid med de etiska riktlinjerna för läkaryrket och till följd av att läkare löper en risk att bli granskade och straffade av staten om de genomför terapeutisk abort. Övervakningskommittén mot tortyr uppmanade i likhet med de båda förstnämnda kommittéerna ovan staten att se över sin lagstiftning om abort och att överväga möjligheten till undantag i fall av terapeutisk abort samt då graviditeten orsakats av våldtäkt eller incest. Kommittén påpekade också att staten, i enlighet med WHO:s riktlinjer, ska garantera ovillkorlig medicinsk behandling för personer som söker akut vård. Staten bör heller inte straffa läkare som tar sitt yrkesmässiga ansvar.

Övervakningskommittén om barnets rättigheter (CRC/C/NIC/CO/4, oktober 2010, para 58 och 59(b)) uttryckte sin oro särskilt över det höga antalet siffror flickor som blir våldtagna och sexuellt utnyttjade av familjemedlemmar samt över att möjligheten till abort, också för gravida barn som är offer för våldtäkt och incest, tagits bort ur Nicaraguas brottsbalk. Kommittén rekommenderade starkt att staten upphäver de paragrafer i brottsbalken som kriminaliserar abort och säkerställer att flickor inte under några som helst omständigheter blir offer för straffsanktioner om de söker eller gör abort.

Utskottet välkomnar att huvudtemat i statsminister Fredrik Reinfeldts tal i FN:s generalförsamling i september 2011 var betydelsen av att stärka kvinnors mänskliga rättigheter. Utskottet konstaterar att Sverige är en stor givare till flera av de multilaterala biståndsorganisationer som bedriver verksamhet i Nicaragua, exempelvis UNDP, Unicef, UN Women och WHO, och som gör insatser för att främja de mänskliga rättigheterna. Enligt utskottet är det angeläget att Sverige bilateralt, i EU och inom FN-systemet fortsätter att agera för att Nicaragua ska genomföra de mänskliga rättigheterna inklusive kvinnors och flickors mänskliga rättigheter.

Mot bakgrund av utskottets överväganden avstyrks motionerna 2010/11:U306 (S) yrkande 87 och 2011/12:U315 (S) yrkande 88.

Asien

Allmänt

Motionerna

Socialdemokraterna konstaterar i kommittémotionerna 2010/11:U306 (S) yrkandena 77, 78 och 80 och 2011/12:U315 (S) yrkandena 79, 80 och 81 att Sverige har en lång tradition av utvecklingssamarbete med Asien och framhåller att det är viktigt att vi utvecklar våra goda relationer. Sverige måste i alla sina kontakter med länder i Asien verka för en ökad demokratisering och respekt för de mänskliga rättigheterna. Sverige bör verka för att det internationella samfundet stöder rättsutveckling och utbyte av erfarenheter på detta område, bidrar till att stärka demokratins institutioner,

främjar framväxten av en demokratisk kultur där även oppositionen kan verka och integrerar ett jämställdhetsperspektiv i relationerna. Socialdemokraterna understryker att politiken för global utveckling är viktig i våra dialoger och kontakter med de rikare länderna i Asien. Sverige bör fortsätta att överväga hur vi bättre ska ta till vara det mellanfolkliga samarbetet med Asien inom områden som högre utbildning, forskning, folkrörelser och kultur.

Utskottets överväganden

Asiens ekonomiska och politiska inflytande i världen ökar. Om den ekonomiska tillväxten fortsätter med samma fart som under de senaste decennierna kommer Asien före 2050 att svara för mer än hälften av världens samlade BNP, handel och investeringar och kunna njuta av ett utbrett välstånd. Asiens befolkning beräknas dessutom öka med en tredjedel fram till år 2050. Samtidigt präglas regionen i dag på flera håll av fortsatta konflikter, djup fattigdom, odemokratiska styrelseskick, bristande respekt för de mänskliga rättigheterna och omfattande miljöproblem. Utvecklingen i världen under det kommande seklet kommer därför att vara nära förbunden med utvecklingen i Asien. Det ligger därför i Sveriges intresse att bredda och fördjupa det ömsesidiga samarbetet med länderna i Asien. Insatser görs inom alla politikområden. Det finns en stor potential för ökad handel och större mellanfolkligt utbyte.

En hög ekonomisk tillväxt har möjliggjort betydande framsteg när det gäller att minska fattigdomen i Asien. Regionen som helhet bör därför ha goda möjligheter att klara millenniemålet om att minska den extrema fattigdomen med hälften. Skillnaderna är dock stora mellan och inom olika subregioner och länder. Fortfarande lever drygt två tredjedelar av jordens fattiga i Asien. Bara i Sydasiens bor drygt en halv miljard fattiga människor. Det har visat sig vara svårast att göra framsteg vad gäller millennieutvecklingsmålen om barna- och mödradödlighet och hållbar utveckling.

Graden av respekt för demokrati och de mänskliga rättigheterna varierar dessutom starkt inom regionen även om det på MR-området generellt sett har skett förbättringar i Asien sedan början av 1990-talet. Fortfarande finns dock allvarliga brister på många håll, exempelvis i Kina och Nordkorea. En ljusning kan skönjas i Burma, där omfattande människorättsbrott har begåtts under en lång följd av år, men där utvecklingen sedan senare delen av 2010 har varit positiv.

De positiva signalerna från Burma är också något som Amnesty lyfter fram i sin årsrapport 2011. Samtidigt konstaterar organisationen att regeringar i Asien fortfarande har till vana att besvara kritik med hotelser, fängslanden, misshandel och till och med döden.

Många journalister och människorättsaktivister i regionen sätter sitt liv i fara och utsätts för trakasserier när de uppmanar regeringar och andra mäktiga aktörer att uppfylla sina åtaganden att respektera alla människors rättigheter och värdighet. Amnesty anser att dessa trakasserier oftare ger

upphov till stora rubriker än de kränkningar av medborgerliga, sociala och kulturella rättigheter som låg till grund för den framförda kritiken. Enligt Amnesty har merparten av regionens regeringar en benägenhet att undertrycka kritik.

Sveriges utvecklingssamarbete med Asien är inriktat på insatser inom områdena demokrati och mänskliga rättigheter, god samhällsstyrning, miljö och klimat samt utbildning och hälsa. Främjande av jämställdhet och kvinnors roll i utveckling är också ett mycket viktigt område.

Sverige deltar sedan länge i fredsbevarande eller övervakande missioner i Asien.

Utskottet konstaterar att flera element i EU:s regionala strategi för Asien 2007–2013 avser främjande av horisontella frågor som mänskliga rättigheter, demokrati och samhällsstyrning och exempelvis kunskapsöverföring inom områdena miljö, utbildning och hälsa och stöd till människor som blivit tvungna att lämna sina hem.

I EU:s årsrapport om mänskliga rättigheter och demokrati i världen 2010 redovisas att unionen under året hade människorättsdialoger med Kina, Indonesien, Pakistan, Vietnam och Indien.

Mot bakgrund av utskottets överväganden avstyrks motionerna 2010/11:U306 (S) yrkandena 77, 78 och 80 och 2011/12:U315 (S) yrkandena 79, 80 och 81.

Burma

Motionerna

I *flerpartimotion 2010/11:U258 (MP, V) yrkandena 1 och 3* begär motionärerna att Sverige ska arbeta mer aktivt för att främja en demokratisk utveckling i Burma. Sverige måste ge ett ökat stöd till de politiska krafter som arbetar för demokrati och mänskliga rättigheter i Burma och stödja oppositionen ekonomiskt. Den burmesiska demokratirörelsen arbetar under svåra förhållanden och verksamheten är förenad med personlig risk. Den del av rörelsen som arbetar i exil har små resurser, och gränsöverskridande bistånd bör lämnas. Sådant humanitärt bistånd bör också lämnas till etniska minoriteter som under svåra förhållanden lever längs med Burmas gränser.

Sveriges regering måste utöver ett tydligt politiskt stöd också stödja oppositionen ekonomiskt. Demokratirörelsen arbetar under extremt svåra omständigheter. Icke desto mindre är den livskraftig och har naturligtvis det moraliska övertaget. Motionärerna ser positivt på det humanitära stöd som Sverige lämnar, men menar att det är politiska orsaker som ligger bakom fattigdomen och de humanitära katastroferna, och anser därför att det måste till en politisk förändring för att lösa även de ekonomiska och sociala problemen.

Enligt Burmas konstitution garanteras alla delar av militärregimen strafffrihet för begångna brott. De som under årtionden har gjort sig skyldiga till förföljelse och mord på civila, tvångsflyttningar och tortyr, sexuellt våld och tvångsarbete, där de etniska minoriteterna varit den främsta måltavlan, går därmed ostraffade. I flerpartimotionen konstateras att dessa brott är så allvarliga att FN:s särskilda rapportör om de mänskliga rättigheterna i Burma, Tomás Ojea Quintana, i mars 2010 rekommenderade att FN inrättar en kommission (Commission of Inquiry) för att undersöka om dessa brott innebär krigsbrott och brott mot mänskligheten. Sverige bör, enligt motionens *yrkande 5*, i likhet med ett antal andra regeringar öppet lämna stöd till förslaget och agera för att en kommission inrättas.

Sverige bör enligt *yrkande 7* agera för att EU:s gemensamma ståndpunkt om sanktioner mot Burma utökas med beslut om sanktioner mot handel med olja och naturgas. Enligt motionärerna i *yrkandena 8 och 9* bör Sverige och EU utforma en mer strategisk politik gentemot Burma och försöka påverka länder i regionen och organisationer som Asean till en mer konstruktiv hållning.

I den enskilda motionen *2010/11:U267 (S)* begärs att Sverige stöder förslaget om en undersökningskommission i Burma med FN-mandat.

I de enskilda motionerna *2010/11:U319 (KD, C, FP)* *yrkandena 1, 3, 5 och 6* och *2011/12:U331 (KD, C, FP)* *yrkandena 4, 6 och 7* föreslås det att Sverige stöder förslaget om en undersökningskommission i Burma med FN-mandat, att Sverige och EU ska utarbeta en strategi för hur och när man vidtar åtgärder mot den burmesiska regimen och bör försöka påverka Burmas grannländer till en politik som gynnar en demokratisk utveckling i landet. I den förstnämnda motionens *yrkande 1* föreslås också att Sverige ska vara en tydlig röst till stöd för den demokratiska oppositionen i Burma.

I den enskilda motionen *2011/12:U217 (S)* *yrkandena 2 och 3* begärs att Sverige stöder förslaget om en undersökningskommission i Burma med FN-mandat. De ekonomiska sanktionerna mot landet bör utökas till att omfatta även olja och gas.

I den enskilda motionen *2011/12:U327 (SD)* föreslås det att regeringen ska ge ökat stöd till karenfolkets strävanden efter ökad autonomi och mänskliga rättigheter och fästa världssamfundets uppmärksamhet på karenfolkets utsatta situation.

Utskottets överväganden

De aktuella motionerna tar upp en rad frågor om hur Sverige ska agera för att främja en utveckling i Burma/Myanmar som stärker och påskyndar genomförande av demokrati och de mänskliga rättigheterna.

Burma är ett av de minst utvecklade länderna i världen och har en befolkning på ca 55 miljoner människor. Under en stor del av perioden efter självständigheten 1948 har inbördeskrig eller väpnade konflikter härjat landet, och omfattande brott mot de mänskliga rättigheterna begåtts.

Utrikesutskottet behandlade den förra mandatperioden i betänkande 2007/08:UU9 situationen i Burma och bedömde människorättssituationen i landet som djupt oroande. I betänkandet redovisade utskottet uppgifter om Sveriges och EU:s agerande för att påverka landet i en riktning mot demokrati och respekt för de mänskliga rättigheterna.

EU antog i oktober 1996 en gemensam ståndpunkt om Burma. Den stärktes och utvidgades därefter ett flertal gånger till följd av att militärregeringen underlät att vidta åtgärder för att förbättra situationen i landet. Fram till 2004 lämnade EU endast humanitärt bistånd till Burma. Därefter började EU finansiera mer systematiska biståndsinsatser i landet för att främja ett förverkligande av FN:s millennieutvecklingsmål. EU beslutade också om en landstrategi för unionens bistånd till Burma under perioden 2007–2013.

Från slutet av 2010 har det skett betydande politiska förändringar i Burma. Den 7 november 2010 hölls de första valen sedan 1990. Därefter tillträdde en ny regering, som till stor del består av tidigare generaler. Ett nationellt och regionala parlament har sammankallats för att lagstifta om föreningsfrihet, rätten att bilda fackföreningar och minskad pressensur. Regeringen har utlovat förbättrad samhällsstyrning, respekt för de mänskliga rättigheterna samt juridiska, ekonomiska och sociala reformer. Sverige följer aktivt, utvecklingen i Burma, inte minst inom ramen för EU-samarbetet och bidrar till att utforma EU:s politik rörande landet.

I ett uttalande på EU:s vägnar samma dag som valen ägde rum i november 2010 slog EU:s höga representant Catherine Ashton fast att val i sig inte gör ett land demokratiskt men att valen ändå borde erbjuda en möjlighet till förändring och ökad pluralism. EU beklagade att valen inte var fria, rättvisa eller inkluderande och slog fast att de i en rad avseenden inte nådde upp till internationellt godtagna normer. I uttalandet upprepades EU:s ovillkorliga krav på frigivande av samtliga politiska fångar, inklusive Aung San Suu Kyi. Myndigheterna i Burma uppmanades av EU att se till att valen utgjorde starten på en ny inkluderande fas genom att framför allt samtliga grupper i samhället gavs möjlighet att delta i det politiska livet och i arbetet med att utveckla landet i ekonomiskt och socialt hänseende. Unionen förklarade sig villig att stödja en sådan process.

Mindre än en vecka efter valen, den 13 november 2010, frigavs oppositionsföreträdaren Aung San Suu Kyi. Frigivandet välkomnades i uttalanden av bl.a. statsminister Fredrik Reinfeldt och Europeiska rådets ordförande Herman Van Rompuy.

I de rådsslutsatser som antogs den 12 april 2011 upprepade EU återigen kravet på ett villkorslöst frigivande av alla dem som fängslats på grund av sina politiska övertygelser. Enligt rådet skulle EU särskilt bevaka den burmesiska regeringens agerande för att se till att folket får grundläggande sociala tjänster, att ekonomin utvecklas och att fattigdomen minskas. Rådet efterlyste en inkluderande dialog med den politiska oppositionen i parla-

mentet och nationalförsamlingarna och med berörda aktörer utanför dessa, inklusive Aung San Suu Kyi och NLD (National League for Democracy) och olika etniska grupper.

Sanktionerna mot Burma förlängdes ytterligare ett år genom rådsslutsatserna samtidigt som rådet beslutade om vissa lättnader i sanktionerna. Rådet framhöll att EU vill uppmuntra till förbättrad samhällsstyrning i hopp om att en större civil prägelse på regeringen skulle bidra till reformer.

Snabba politiska reformer ägde rum i Burma 2011. Utskottet konstaterar att biståndsminister Gunilla Carlsson besökte Burma i november 2011. Hon sammanträffade då med bl.a. åtta ministrar i regeringen, oppositionsföreträdare, däribland Aung San Suu Kyi, och representanter för det civila samhället.

I de rådsslutsatser som antogs den 23 januari 2012 välkomnades det politiska reformprogram som regeringen och parlamentet i Burma har inlett och deras utfästelser om ekonomisk och social utveckling. Förändringarna öppnar enligt rådet för betydande nya möjligheter att utveckla förbindelserna mellan Europeiska unionen och Burma. Enligt rådsslutsatserna kommer en fortsatt reformprocess, tillsammans med ett uppfyllande av de ovan nämnda förväntningarna före utgången av april, att leda till att sanktionerna mot Burma mildras ytterligare eller upphävs. Som ett första steg beslutade rådet den 23 januari att de restriktiva åtgärder (viseringsförbud) som avser presidenten, vicepresidenterna, medlemmar av regeringen och talmännen i parlamentets båda kamrar ska suspenderas.

Därefter fattade rådet den 17 februari 2012 ett formellt beslut om ytterligare lättnader i sanktionerna mot Burma. Detta motiverades med att landet påbörjat ett anmärkningsvärt program för politisk reformering. Rådet konstaterade att en översyn pågår av EU:s samtliga restriktiva åtgärder mot Burma. Gällande sanktionsbeslut löper ut den 30 april 2012.

Att ett stort antal politiska fångar frigivits innebär enligt rådet ett avgörande steg framåt och visar tydligt regeringens beslutsamhet att fortsätta sitt reformarbete. Ansträngningarna att nå fred med etniska grupper, lagstiftning om att tillåta facklig verksamhet, införa föreningsfrihet och luckra upp medicensuren och inrättandet av en MR-kommission betecknas av rådet som avgörande steg för upprättandet av en demokratisk rättsstat.

I rådsslutsatserna från januari 2012 välkomnades dialogen mellan president U Thein Sein och Aung San Suu Kyi samt de ändringar av vallagen som parlamentet har antagit. Rådet noterade med tillfredsställelse att NLD beslutat att registrera sig som ett politiskt parti och tillsammans med andra partier ställer upp i de fyllnadsval som ska äga rum den 1 april 2012. EU betonade att dessa val måste genomföras på ett fritt och rättvist sätt.

Burma har enligt organisationen Minority Rights Group International mer än 100 etniska grupper, språk och dialekter och anses ha den rikaste etniska mångfalden i Asien. Landets befolkning uppgår som nämnts till ca 55 miljoner människor, varav burmeserna utgör cirka två tredjedelar. De största minoriteterna är enligt Minority Rights Group International shan

(9 procent) och karengrupper (7 procent). Utöver dessa finns ett stort antal minoriteter som vardera omfattar mindre än 5 procent av befolkningen. Omkring 90 procent av befolkningen är buddister medan 5 procent är kristna, 3 procent muslimer, 0,5 procent hinduer och 1 procent animister.

I rådsslutsatserna från januari 2012 välkomnade EU den burmesiska regeringens beslut att inleda en dialog med etniska grupper genom en bred politisk process och på så sätt få ett slut på de väpnade konflikterna i landet. Rådet noterade den burmesiska regeringens åtagande att fortsätta och slutföra reformarbetet, särskilt genom ett villkorslöst frigivande av de återstående politiska fångarna under de kommande månaderna och genom att genomföra fyllnadsvalet på ett fritt och rättvist sätt.

EU önskar bistå Burma i reformarbetet och kommer att främja landets ekonomiska utveckling genom att öka biståndet till fattigdomsminskning och kapacitetsuppbyggnad och genom en stärkt dialog. EU är berett att stödja fredsprocesserna med de etniska grupperna, t.ex. genom ekonomiskt stöd till processen för återanpassning av återvändande.

Utskottet konstaterar att det övergripande målet för EU:s landstrategi för Burma är fattigdomsminskning. Strategin för 2007–2013 är främst inriktad på utbildning och hälsa. Efter en halvtidsöversyn ska under perioden 2011–2013 ca 40 procent av EU:s stöd om ca 33 miljoner euro gå till utbildningsinsatser, ca 50 procent till hälsovårdssektorn och ca 10 procent till kapacitetsbyggnad för regeringstjänstemän. Utöver landstrategin lämnas stöd via tematiska program, bl.a. till det civila samhället och icke-statliga aktörer. Detta avser stöd till utsatta befolkningsgrupper, men också kapacitetsbyggnad för det civila samhället och lokala organisationer. Det totala EU-stödet till Burma under strategiperioden är 65 miljoner euro. Merparten av insatserna genomförs av FN-organ, icke-statliga organisationer samt lokala organ. EU kanaliserar inget bistånd direkt via den burmesiska regeringen.

Det svenska biståndet till Burma 2010 uppgick till ca 40 miljoner kronor. Biståndet avser främst insatser för att främja mänskliga rättigheter och demokratisering, men också humanitärt stöd. Därutöver är en del av biståndet sekretessbelagt.

Organisationen Human Rights Watch (HRW) räknar i sin rapportering från Burma upp en rad positiva förändringar, men pekar också på fortsatta allvarliga brister, inte minst på lokal nivå. Det sistnämnda gäller enligt HRW bl.a. övergrepp av militären i områden dominerade av etniska minoriteter och det faktum att ett stort antal personer fortfarande sitter fängslade av politiska skäl.

HRW hävdade i november 2011 att trots att regeringen har lovat att försöka få till stånd nationell försoning med mer än ett dussin väpnade grupper så har striderna efter valet eskalerat i delstaterna Kachin, Shan och Karen. Militären har fortsatt med upprepade övergrepp mot civila i områden med etnisk konflikt och har genomfört utomrättsliga avrättningar

och attacker på civila. Tvångsarbete förekommer och byar skövlas. Enligt HRW är nästan 500 000 personer internflyktingar enbart i östra Burma. Av dessa tillkom ca 112 000 enbart under 2011.

Vad gäller mediernas ställning i Burma rapporterade Human Rights Watch i januari 2012 att restriktionerna har lättats upp väsentligt under 2011, vilket har medfört en öppnare rapportering om regeringsbeslut och politik och om parlamentsdebatter. Privata medier har tillåtits rapportera om Aung San Suu Kyi. Likaså har enligt HRW internetcensuren minskat.

FN:s specialrapportör för de mänskliga rättigheterna i Burma Tomas Ojea Quintana avslutade den 5 februari 2012 en sexdagarsmission i landet och gjorde inför sin avresa ett uttalande om situationen där. Han ansåg enligt uttalandet att reformerna i Burma har en direkt märkbar inverkan på landet och dess invånare och gav ett antal exempel på detta.

Ojea Quintana redogjorde i uttalandet för sina rekommendationer på ett betydande antal områden. Det gäller exempelvis att frigivna politiska fångar måste få spela en aktiv roll i det politiska och offentliga livet, att övervakningen av vissa frigivna politiska fångar omedelbart måste upphöra, att regeringen utan dröjsmål och villkorslöst måste frigge alla politiska fångar och att en noggrann undersökning måste göras för att klarlägga antalet politiska fångar och skälen till att de fängslats.

Under besöket i Burma fick FN:s specialrapportör Ojea Quintana uppgifter om att ett förslag till medielag, Printing Press and Publications Law, hade utarbetats och att detta innebar att censuren skulle avskaffas och att vissa garantier skulle ges för yttrande- och åsiktsfrihet. Han hade noterat oro för några bestämmelser i medielagen och skulle senare rapportera mer i detalj om detta.

Efter att ha mött företrädare för högsta domstolen i Burma menade Ojea Quintana att dessa uppvisade en bristande vilja när det gällde att beakta hans tidigare rekommendationer om reformer för att stärka domstolens oberoende och opartiskhet. Den MR-kommission som skapats i Burma kunde enligt uppgift komma att få väsentligt ökade resurser, men samtidigt fanns enligt Ojea Quintana inga tecken på att kommissionen är helt oberoende och verkar i enlighet med Parisprinciperna om främjande och skydd av de mänskliga rättigheterna.

Andra frågor som FN:s specialrapportör tog upp var att regeringen måste se till att förverkliga och skydda grundläggande ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter och att det är viktigt att omedelbart ta itu med alla anklagelser och rapporter om människorättsbrott från båda parter i anknytning till konflikterna med väpnade etniska grupper i gränsområden. FN och dess humanitära partner måste få tillträde till alla individer och områden där det behövs humanitära insatser, oavsett om dessa ligger i regeringskontrollerade eller icke-regeringskontrollerade områden. Ansträngningar måste göras för att skyndsamt finna en hållbar politisk lösning på konflikterna, eftersom detta är nödvändigt om en bredare nationell försoning ska komma till stånd. Regeringen bör ta fram en mångsidig plan för

att engagera etniska minoritetsgrupper i en dialog för att lösa långvariga misshälligheter och bör även se till att etniska minoriteter fullt ut tillerkänns grundläggande rättigheter.

När det gäller åtgärder för nationell försoning menade Ojea Quintana att det är av avgörande betydelse att Burmas regering involverar olika intressenter, inklusive offer för människorättsbrott, för att ta del av deras synpunkter på hur och när åtgärder ska vidtas för att uppnå sanning, rättvisa och ansvarstagande.

Utskottet konstaterar att utvecklingen i Burma uppvisat en positiv bild och att den inger hopp om att grundläggande demokratiska förändringar äger rum. Samtidigt är det alltför tidigt att dra långtgående slutsatser om uthålligheten i reformarbetet och utfallet av detta på längre sikt. Ett omfattande reformarbete återstår, som ovillkorligt frigivande av samtliga politiska fångar, full respekt för de mänskliga rättigheterna och fria och rättvisa fyllnadsval våren 2012. Det återstår för Burma en mängd utmaningar att ta itu med, vilket såväl EU:s rådsslutsatser som kommentarerna från FN:s specialrapportör Ojea Quintana har gett uttryck för.

Enligt utskottet är det värdefullt att en dialog öppnats mellan de styrande i Burma och omvärlden, däribland EU. Det är viktigt att Sverige, EU och FN fortsätter sitt engagemang i Burmas utveckling och ger sitt stöd till uthålliga reformsatser.

Mot bakgrund av utskottets överväganden avstyrks motionerna 2010/11:U258 (MP, V) yrkandena 1, 3, 5 och 7–9, 2010/11:U267 (S), 2010/11:U319 (KD, C, FP) yrkandena 1, 3, 5 och 6, 2011/12:U217 (S) yrkandena 2 och 3, 2011/12:U327 (SD) och 2011/12:U331 (KD, C, FP) yrkandena 4, 6 och 7.

Kina

Motionerna

Socialdemokraterna slår i kommittémotionerna 2010/11:U306 (S) yrkande 81 och 2011/12:U315 (S) yrkande 82 fast att det i Kina råder stor brist på respekt för de mänskliga rättigheterna. Tvångsflyttningar, fängslande av olikänkande, stora brister i yttrandefriheten, dödsstraff för en mängd olika brott samt negativ särbehandling av minoriteter som uigurer och tibetaner är exempel på detta. Samtidigt som de ekonomiska reformerna i landet har medfört att den personliga friheten har ökat för många inom ett antal områden finns också gigantiska utmaningar som följer i den ekonomiska utvecklingens spår, exempelvis utnyttjande av arbetskraft under slavliknande förhållanden, miljöförstörelse och korruption. Sverige måste i alla kontakter med Kina föra fram sin ståndpunkt om mänskliga rättigheter och demokrati samt verka för att företag tar ett större socialt ansvar och att fackliga rättigheter utvecklas.

Utskottets överväganden

Utrikesutskottet behandlade under mandatperioden 2006–2010 motionsförslag om de mänskliga rättigheterna i Kina i betänkandena 2007/08:UU9 och 2009/10:UU15, som båda tog upp frågor om mänskliga rättigheter i svensk utrikespolitik. I dessa betänkanden tog utskottet också upp situationen för de mänskliga rättigheterna i Tibet och Xinjiang.

Frågor om den omfattande tillämpningen i Kina av dödsstraffet behandlades också i andra MR-betänkanden under den förra mandatperioden liksom i MR-betänkande 2010/11:UU15, som lämnats under den innevarande mandatperioden. Utskottet konstaterar att Sverige sedan många år aktivt driver frågan om dödsstraffets avskaffande i alla världens länder. Sverige agerar i bilaterala kontakter, inom EU och i internationella forum. I betänkande 2010/11:UU15 redovisade utskottet exempelvis att Sveriges företrädare i sitt anförande i FN:s MR-råd i mars 2011 tog upp Kinas användning av dödsstraffet. Utskottet konstaterade också att EU genom offentliga uttalanden fördömt det stora antalet avrättningar i Kina och på andra sätt agerat för att i överensstämmelse med unionens riktlinjer om dödsstraff söka påverka Kina i fråga om användningen av dödsstraffet. EU har exempelvis uppmuntrat Kina att minska antalet straffbelagda gärningar som kan medföra dödsstraff och att öka öppenheten kring rättsprocessen och överklaganden.

Utrikesdepartementet konstaterar i rapporten Mänskliga rättigheter i Kina 2010 att landet är en enpartistat som saknar fria val. Politisk opposition är inte tillåten. Den kinesiska författningen garanterar allmän åsikts-, yttrande-, tryck-, förenings-, mötes-, demonstrations- och religionsfrihet, men i praktiken är alla dessa friheter inskränkta i varierande grad. Vad gäller rätten till facklig organisering konstateras i den aktuella MR-rapporten att det statliga kinesiska fackförbundet All-China Federation of Trade Unions har monopol på att organisera landets arbetstagare. Nationell lag förbjuder fria fackföreningar och det saknas skydd för strejkrätten. Ändå förekommer varje år tusentals strejker, vilka ofta bemöts med våld från landets myndigheter. Utskottet vill här understryka vikten av föreningsfrihet och skydd för organisationsrätten liksom rätten att organisera sig och förhandla kollektivt.

Kina har under de senaste trettio åren utvecklats i en snabbare takt än något annat land, och denna utveckling har bidragit till stora förändringar i många hundra miljoner människors liv. Kinas utveckling och agerande har också kommit att påverka andra länder, såväl i regionen som i andra delar av världen. Den snabba utvecklingen i Kina har medfört att människor har lyfts – eller getts möjlighet att lyfta sig själva – ur fattigdom, vilket har bidragit till att de också har kunnat komma i åtnjutande av sina ekonomiska och sociala rättigheter i större utsträckning.

Klyftorna mellan fattiga och rika har ökat i Kina, liksom skillnaderna i levnadsstandard mellan städer och landsbygd. Regeringen har försökt bemöta denna utveckling, som på senare år medfört tilltagande sociala spänningar, med bland annat satsningar på vård och utbildning och viss social trygghet.

Rättssystemet är inte oberoende av den politiska makten och rättssäkerheten uppvisar fortsatt stora brister. Tortyr förekommer, trots att det är förbjudet enligt kinesisk lag och trots att en rad initiativ lanserats de senaste åren för att komma till rätta med problemen.

Frihetsberövanden utan rättslig prövning är vanligt förekommande. ”Omskolning genom arbete”, husarrest och tvångsvård är några exempel på administrativa frihetsberövanden, enligt Utrikesdepartementets rapport Mänskliga rättigheter i Kina 2010. Där framgår att man under 2010 uppmärksammade att privata säkerhetsföretag drev fängelser på uppdrag av lokala myndigheter.

En strikt tillämpning av politiken för familjeplanering innebär också en inskränkning av många kinesers mänskliga rättigheter. Enligt Utrikesdepartementets rapport Mänskliga rättigheter i Kina 2011 fortsätter ett barnpolitiken att förhindra majoriteten av Kinas kvinnor att själva styra över sin fertilitet och åtnjuta sina sexuella och reproduktiva rättigheter. Det förekommer tvångsaborter, även på ett sent stadium av graviditeterna.

Flera människorättsorganisationer och andra oberoende bedömare menar att statens kontroll över medierna, inklusive över internet, har ökat under de senaste åren. Likaså förekommer rapporter om ett hårdare klimat för människorättsförsvare och frivilligorganisationer. Trots kontroll och censur har samtidigt samhällsdebatten helt andra förutsättningar i dag än för några årtionden sedan. Den tekniska utvecklingen och tillgången till olika kommunikationsmedel och kommunikationskanaler har ökat människors möjligheter att informera sig och att uttrycka sina åsikter. Över 400 miljoner internetanvändare och 800 miljoner mobiltelefonanvändare utnyttjar dessa möjligheter.

Enligt Utrikesdepartementets rapport Mänskliga rättigheter i Kina 2010 slår myndigheterna hårt mot människor som utmanar kommunistpartiets maktmonopol eller efterfrågar mänskliga rättigheter och demokrati. Exempelvis dömdes Nobelpristagaren Liu Xiaobo i december 2009 till elva års fängelse för att ha förespråkat yttrandefrihet och demokratiska reformer, med utgångspunkt i den kinesiska författningen. Människor som tillhör nationella minoriteter, särskilt i Tibet och Xinjiang, får sina mänskliga rättigheter åsidosatta i högre grad än andra. Opposition eller uttryck för en egen kulturell identitet i Tibet och Xinjiang betecknas ofta som separatism, med hårdhänt hantering från myndigheternas sida till följd.

Under det senaste svenska EU-ordförandeskapet antog rådet för utrikes frågor (FAC) i december 2009 slutsatser om mänskliga rättigheter och demokratisering i tredjeländer. Vad gäller Kina bekräftar rådet i slutsatserna den stora betydelse som EU tillmäter sitt meningsutbyte med Kina

om mänskliga rättigheter, inklusive den gemensamma dialogen om mänskliga rättigheter och de rättsliga seminarierna. Rådet välkomnade Kinas framsteg vad gäller tillämpning av medborgarnas ekonomiska rättigheter och de åtaganden landet gjort om att reformera sitt straffrättsliga system. Samtidigt uttryckte rådet fortsatt allvarlig oro över människorättssituationen i Kina och beklagade djupt att det har skett väldigt små framsteg på ett antal angelägna områden, bl.a. när det gäller rättsstatsprincipen, inklusive rättsväsendets oberoende, yttrande-, förenings-, religions- och trosfriheten liksom rättigheterna för personer som tillhör minoriteter samt den fortsatta och omfattande tillämpningen av dödsstraffet.

I rådsslutsatserna från december 2009 slogs det fast att EU ska fortsätta att ingående granska människorättssituationen i Kina och arbeta för en positiv förändring genom fortsatt dialog och samarbete. EU uppmanade Kina att tillkännage en tidsplan för ratificeringen av FN:s konvention om medborgerliga och politiska rättigheter samt att främja ett genomförande enligt en sådan tidsplan. Kina uppmanades också överväga en snar anslutning till Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen (ICC).

I samråd med Europaparlamentet slutförde EU 2010 en extern utvärdering av människorättsdialogen med Kina, som är EU:s äldsta människorättsdialog och normalt äger rum två gånger per år. Därefter har EU och de kinesiska myndigheterna inlett diskussioner om hur dialogen kan utvecklas.

Av EU:s årsrapport om de mänskliga rättigheterna och demokrati 2010 konstateras att unionen med oro följde situationen för de mänskliga rättigheterna i Kina. Unionen beklagar i rapporten människorättsbrott på en rad områden, däribland yttrandefrihet, föreningsfrihet och religionsfrihet, rätten för personer som tillhör minoriteter och den fortsatta omfattande tillämpningen av dödsstraffet.

Människorättsdialogen mellan EU och Kina har de senaste åren behandlat genomförandet av den kinesiska handlingsplanen för mänskliga rättigheter, advokaters roll, situationen i Tibet och Xinjiang, nordkoreanska flyktingar, internetfrihet och Kinas ratificering av konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter (ICCPR). EU och Kina har också diskuteratskyddet av mänskliga rättigheter under den finansiella krisen, och frågor om straffpåföljd vid brott, inklusive dödsstraffet. Vidare har diskussionerna innefattat frågan om en reformering av systemet med omskolning via arbetsläger (labour system), internering i psykiatriska institutioner och trakasserier av personer som lämnat framställningar (petitioners). I anslutning till dialogen har EU överlämnat listor över individuella fall.

I EU:s årsrapport om de mänskliga rättigheterna och demokrati 2010 lämnas en rad uppgifter om EU:s agerande vad gäller enskilda fall, där mänskliga rättigheter har åsidosatts av de kinesiska myndigheterna och där unionen har agerat genom exempelvis uttalanden.

Ett sådant uttalande, som kan nämnas i detta sammanhang, gjordes den 12 april 2011 av EU:s höga representant Catherine Ashton som uttryckte sin djupa oro över människorättssituationen i Kina. Hon konstaterade att

ett stort antal advokater, skriftställare, journalister, personer som lämnat framställningar, artister och bloggare hade blivit godtyckligt arresterade eller utsatts för andra trakasserier eller helt enkelt försvunnit. Ashton gav också uttryck för bestörtning över arresteringen av konstnären Ai Wei Wei. Vidare tog hon upp långa fängelsedomar mot dissidenter och nya restriktioner riktade mot utländska journalisters arbete. I uttalandet slogs fast att godtyckliga arresteringar och försvinnanden måste upphöra. De kinesiska myndigheterna uppmanades i uttalandet i 0630

2011 att klargöra omständigheterna kring samtliga fall av försvinnanden den senaste tiden. EU:s höga representant uppmanade Kina att dels säkerställa att de aktuella individerna behandlas i överensstämmelse med internationella människorättsnormer och rättsstatsnormer, dels frige alla som fängslats till följd av att de utövat sina universellt erkända rättigheter till yttrandefrihet.

Utskottet konstaterar att EU upprepade gånger i FN:s MR-råd och i tredje kommittén under FN:s generalförsamling gjort uttalanden som ger uttryck för unionens oro för försämringarna i Kina i fråga om rättsstaten, pressfriheten och yttrandefriheten liksom de ökade restriktionerna mot människorättsförsvarare. EU har också djupt beklagat brotten mot de rättigheter som tillerkänns personer som tillhör etniska och religiösa minoriteter och uppmanat Kina att ratificera FN-konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter.

Ökad internationell uppmärksamhet har på senare tid riktats mot Tibet där omfattande protester ägt rum mot inskränkningar av de mänskliga rättigheterna. I ett öppet brev från Amnesty International och Human Rights Watch i november 2011 riktades en uppmaning till Kinas president att sätta stopp för kränkningarna av grundläggande rättigheter och mänskliga rättigheter i Tibet, såsom omfattande inskränkningar i yttrandefriheten och religionsfriheten och tung närvaro av säkerhetsstyrkor med uppgift att genomdriva sådana inskränkningar i områden i Kina med stor etnisk minoritetsbefolkning. De båda organisationerna begärde också en granskning av situationen för de mänskliga rättigheterna. Denna begäran upprepades av Amnesty i januari 2012.

Utskottet noterar att båda parter i den gemensamma presskommuniké som utfärdades i anslutning till EU–Kina-toppmötet den 14 februari 2012 betonade vikten av att främja och skydda mänskliga rättigheter och rättsstaten. Båda parter såg fram emot att stärka sin dialog och sitt samarbete om mänskliga rättigheter och att samarbeta med FN:s mekanismer för mänskliga rättigheter.

Sverige och EU anser att en konstruktiv dialog är det bästa sättet att agera för en förbättring av människorättsituation i Kina. Här utgör de återkommande människorättsdialogerna en kanal för att ta upp frågor som dödsstraffet, omskolning genom arbete, etniska minoriteters rättigheter, medborgerliga och politiska rättigheter m.m. i ett forum där Kina åtagit sig att svara. Dialogen har, tillsammans med påtryckningar från andra inter-

nationella aktörer, bidragit till att vissa konkreta resultat uppnås. Exempel på sådana resultat är enligt den Europeiska utrikestjänsten besök i Kina av FN:s människorättskommissionär, undertecknande av FN:s konvention om de medborgerliga och politiska rättigheterna, undertecknande och ratificering av FN:s konvention om sociala, ekonomiska och kulturella rättigheter, frigivande av fångar, upprättande av en kommission för samarbetsprojekt etc. EU har emellertid klargjort vid flera tillfällen att unionen önskar att dialogen ska leda till mer påtagliga förbättringar av människorättsituationen ute i samhället (on the ground).

EU lämnar stöd till människorättsseminarier för europeiska och kinesiska experter som får möjlighet att utbyta åsikter och erfarenheter. Andra projekt har syftat till att främja medborgares sociala och ekonomiska rättigheter på lokal nivå, särskilt i Yunnanprovinsen. För närvarande genomför EU-kommissionen tillsammans med UNDP ett initiativ i Kina om styrning för jämlik utveckling. Projektet syftar till att stärka rättsstaten och det civila samhällets deltagande.

Den svenska regeringen har beslutat om en strategi för selektivt samarbete med Kina under perioden juli 2009–2013. Det övergripande målet för strategin är demokratisk utveckling och ökad respekt för de mänskliga rättigheterna samt en miljö- och klimatmässigt hållbar utveckling. Den viktigaste samarbetsformen är samverkan mellan svenska och kinesiska aktörer.

På området demokrati och mänskliga rättigheter står de medborgerliga och politiska rättigheterna särskilt i fokus. Möjliga samarbetsområden är enligt strategin fortsatt stöd till institutionsuppbyggnad och utbildning om mänskliga rättigheter genom Raoul Wallenberginstitutet, yttrandefrihet och rättsutveckling och rättssäkerhet med fokus på utsatta grupper. Möjlighet finns till ekonomiskt stöd till oberoende medier med syfte att bidra till att stärka yttrandefriheten. Stöd till framväxten av ett civilsamhälle i Kina som arbetar inom områden med bäring på mänskliga rättigheter, jämställdhet samt miljö och klimat ska enligt strategin lämnas även i fortsättningen. Rättighetsperspektivets principer om icke-diskriminering och öppenhet ska vara tongivande i samarbetet.

Sverige och Kina har undertecknat en bilateral överenskommelse om utbyte kring företags sociala ansvar (Corporate Social Responsibility, CSR), vilket även innefattar frågor relaterade till mänskliga rättigheter och där Sverige och Kina undertecknat en bilateral överenskommelse om utbyte. Ett center för företags sociala utveckling har inrättats vid Sveriges ambassad i Kina och en handlingsplan för samarbetet har undertecknats mellan Sverige och Kina.

CSR-centret har till uppgift att underlätta och stimulera samarbetet om företagens sociala ansvar mellan svenska och kinesiska företag, myndigheter och organisationer. Syftet är att på ett konkret sätt bidra till en positiv utveckling i frågor som rör bl.a. arbetsrätt och arbetsmiljö, mänskliga rättigheter, frihet på nätet, anti-korruption och miljö. För att stödja utvecklingen av socialt ansvarstagande arrangerar centret utbildningar, seminarier

och delegationsresor för kinesiska myndighetsrepresentanter och företag tillsammans med svenska myndigheter, företag och fackföreningar. Arbetet bedrivs i nära samarbete med det kinesiska handelsministeriet och man har utvecklat en gemensam webbplats för CSR-frågor. Samarbetet mellan Sverige och Kina på CSR-området leds av en svensk-kinesisk arbetsgrupp.

I detta sammanhang kan också nämnas att CSR-frågor ingår i en utbildning inom ramen för Svenska institutets ledarskapsprogram där det sedan 2009 varje år deltar 20 unga ledare från det kinesiska näringslivet och den offentliga sektorn. Utbildningen syftar till att främja ansvarsfullt ledarskap och internationell handel. Särskild betoning läggs på att förmedla kunskap om hur CSR och hållbar handel kan inorporeras i framgångsrika företag och organisationer. Även Exporrådet bedriver CSR-verksamhet i programmet Swedish Sustainable Business.

I utrikesdeklarationen 2012 konstaterar regeringen att ”Sveriges och EU:s relation med Kina växer. Kinas allt mer framträdande roll på den internationella arenan ställer krav på ett ökat kinesiskt ansvar i globala frågor som miljö och klimat, säkerhet och fattigdomsbekämpning. I ansvaret ryms också respekt för mänskliga rättigheter och för demokratiska principer. Denna respekt har under senare tid försämrats ytterligare”.

Mot bakgrund av utskottets överväganden avstyrks motionerna 2010/11:U306 (S) yrkande 81 och 2011/12:U315 (S) yrkande 82.

Övriga yrkanden

Utöver de yrkanden som behandlas tidigare i detta betänkande finns motionsvis framförda förslag som är föremål för förenklad motionsbehandling enligt de riktlinjer som fastslagits av riksdagen med anledning av Riksdagskommitténs betänkande 2005/06:RS3 och i enlighet med den av utrikesutskottet i oktober 2010 fastställda promemorian Förenklad motionsbehandling under återstoden av mandatperioden.

Utskottet har vid en genomgång och beredning funnit att de yrkanden som anges nedan inte kan vara aktuella för något tillkännagivande från riksdagen. Efter denna behandling avstyrker ett enigt utskott motionerna

2010/11:U234 av Gunnar Axén och Finn Bengtsson (båda M)

2010/11:U258 av Bodil Ceballos och Hans Linde (MP, V) yrkande 2

2010/11:U288 av Annelie Enochson m.fl. (KD, M, FP, C) yrkande 2

2010/11:U308 av Caroline Szyber och Andreas Carlson (båda KD) yrkande 1

2010/11:U316 av Finn Bengtsson och Ulrika Karlsson i Uppsala (båda M)

2011/12:U217 av Hillevi Larsson m.fl. (S) yrkandena 1 och 4–6

2011/12:U243 av Tina Acketoft (FP)

2011/12:U260 av Caroline Szyber (KD)

2011/12:U265 av Annelie Enochson (KD) yrkandena 1–6

2011/12:U280 av Penilla Gunther (KD) yrkandena 1 och 2

2011/12:U283 av Bodil Ceballos m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2

2011/12:U290 av Hillevi Larsson (S) yrkande 1

2011/12:U319 av Ulrika Karlsson i Uppsala och Finn Bengtsson (båda M)

2011/12:U331 av Caroline Szyber m.fl. (KD, C, FP) yrkandena 1–3 och 5 och

2011/12:U332 av Annelie Enochson m.fl. (KD, M, C, FP) yrkandena 1 och 2.

Ny EU-strategi för främjande av mänskliga rättigheter i världen

Kommissionsmeddelandet

Den 12 december 2011 presenterade kommissionen och EU:s utrikestjänst det gemensamma meddelandet Mänskliga rättigheter och demokrati i centrum för EU:s yttre åtgärder – Effektivare metoder (KOM(2011) 886). Meddelandet innehåller olika förslag på hur EU bättre ska kunna främja mänskliga rättigheter (MR) inom utrikespolitiken. Det framhålls i meddelandet att den övergripande ramen för främjandet av mänskliga rättigheter finns på plats men att tillämpningen kan förbättras. Ett antal nya åtgärder föreslås för att göra arbetet mer effektivt och konsekvent. Det rör sig bl.a. om att anpassa MR-arbetet till lokala förhållanden i de länder som omfattas genom att utarbeta landbaserade MR-strategier. Det föreslås att dessa kompletteras av övergripande tematiska kampanjer som fokuserar på reform av rättsväsendet, kvinnors rättigheter och barns rättigheter.

Vidare framhålls vikten av att mänskliga rättigheter och demokrati går som en röd tråd genom alla EU:s utrikespolitiska åtgärder, bl.a. genom förbättrad samstämmighet mellan olika politikområden. EU bör tala med en röst och tydligare samordna sitt arbete i multilaterala sammanhang. För att öka fokus på och kompetensen om mänskliga rättigheter föreslås bl.a. att regelbundna diskussioner om mänskliga rättigheter hålls på politisk nivå i Bryssel och att en permanent rådsarbetsgrupp inrättas i Bryssel som sammanträder oftare än den nuvarande arbetsgruppen.

Faktapromemorian

Av faktapromemoria 2011/12:FPM83, vilken inkom till riksdagen den 16 januari 2012, framgår att regeringen välkomnar åtgärder som syftar till att inleda en diskussion om hur EU kan vara mer aktivt, konsekvent och effektivt när det gäller mänskliga rättigheter i EU:s externa politik. Meddelandet utgör enligt faktapromemorian ett viktigt bidrag till detta arbete och innehåller konstruktiva förslag såsom ökad samordning, fler möten i rådsarbetsgruppen för mänskliga rättigheter (COHOM) och ett mer strategiskt

förhållningssätt i EU:s agerande i FN. Regeringen anser också att det är välkommet med landstrategier för arbetet med mänskliga rättigheter. Regeringen avser att i den fortsatta behandlingen bl.a. verka för en tydlig ansvarsfördelning och tidsplan för genomförande av de olika förslagen.

Europaparlamentet och andra medlemsstater

I Europaparlamentet har utskottet för utrikesfrågor (AFET) utarbetat ett betänkande om mänskliga rättigheter som innehåller en granskning av meddelandet. Preliminärt datum för behandling i plenum i Europaparlamentet är den 17 april 2012. Behandlingen i andra nationella parlament är inte känd.⁶

Utskottets överväganden

EU är en ledande global aktör i främjandet av de mänskliga rättigheterna. Genom Lissabonfördraget har EU fått nya möjligheter att på ett mer sammanhållet sätt vara en utrikespolitisk aktör till stöd för fred, säkerhet och mänskliga rättigheter. Utskottet välkomnar den översyn av EU:s arbete för mänskliga rättigheter i världen som kommissionen och EU:s utrikestjänst presenterade den 12 december 2011 och som ska leda till ett bättre genomslag för mänskliga rättigheter i unionens externa politik. EU:s instrument för att främja demokrati och mänskliga rättigheter måste kontinuerligt vidareutvecklas och förbättras, och meddelandet är ett led i detta arbete. Utskottet instämmer i regeringens synpunkter i faktapromemorian och stöder regeringens avsikt att arbeta för att tydliggöra ansvarsfördelningen och tidsplanen för meddelandets genomförande. Utskottet välkomnar i likhet med regeringen meddelandets tydliga rättighetsfokus och att EU:s engagemang för de universella, odelbara och ömsesidigt beroende mänskliga rättigheterna bekräftas. Den rättsliga ramen för EU:s främjande av mänskliga rättigheter i världen finns på plats och omfattar en rad olika områden. Utskottet instämmer med kommissionen och utrikestjänsten i att utmaningen för EU framför allt ligger i tillämpningen av åtagandena.

Utskottet instämmer i den tydliga kopplingen mellan demokrati och mänskliga rättigheter som finns i meddelandet och att mänskliga rättigheter är en förutsättning för att kunna uppnå övriga mål för unionens politik, såsom säkerhet, utveckling, ekonomisk samverkan och social integration. Utskottet vill särskilt lyfta fram att kvinnors rättigheter måste inkluderas i EU:s utrikespolitiska agerande. Utskottet välkomnar att kvinnors rättigheter har en framträdande roll i meddelandet, bl.a. vad gäller övergripande tematiska kampanjer, konfliktförebyggande insatser, krishantering, fredsbevarade insatser och i stöd till valövervakning.

Det är viktigt att EU:s agerande präglas av samstämmighet, och utskottet välkomnar att meddelandet berör ett antal politikområden som har en tydlig relevans för främjandet av de mänskliga rättigheterna och demokra-

⁶ Kontroll har gjorts via IPEX: <http://www.ipex.eu/IPEXL-WEB/home/home.do>

tin, såsom utvecklingssamarbete, handel, området för frihet, säkerhet och rättvisa, insatser mot terrorism, insatser för krishantering, konfliktförebyggande och styrning av internet. Utskottet väljer i det följande att fokusera på grannskapspolitiken, utvecklingssamarbete och handel.

Kommissionen och utrikestjänsten har lyft fram de mänskliga rättigheterna i flera betydande policyförslag under det senaste året. Inom ramen för EU:s nästa långtidsbudget 2014–2020 föreslås mer fokus ligga på att främja EU:s värderingar utomlands och försvara dem genom att sätta de mänskliga rättigheterna, demokratin och rättsstatsprincipen i centrum för EU:s yttre åtgärder. Utskottet ställer sig bakom uppfattningen att det överlag i EU:s externa instrument bör tas större hänsyn till mänskliga rättigheter, demokrati och god samhällsstyrning vid tilldelningen av externt bistånd till partnerländerna. Utskottet har i betänkande 2010/11:UU15 om mänskliga rättigheter i svensk utrikespolitik framhållit vikten av att vidareutveckla EU:s förmåga att snabbt agera när tredjeländer kränker mänskliga rättigheter och utskottet ser positivt på att EU:s särskilda instrument för demokrati och mänskliga rättigheter föreslås bli mer effektivt och flexibelt i det avseendet. I utlåtande 2011/12:UU5 om den europeiska grannskapspolitiken ställde sig utskottet bakom kommissionens och utrikestjänstens ansats att i större utsträckning än hittills betona vikten av demokrati i djupare mening i grannskapssamarbetet, att utformningen av stödet och storleken på detta på ett tydligt sätt påverkas av om partnerlandet gör framsteg med att bygga upp och befästa demokrati och respekt för rättsstatsprincipen (den s.k. mer för mer-principen) och att alla parter i grannskapssamarbetet måste ansluta sig till de universella värdena mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatsprincipen.

Främjandet av det demokratiska samhället med mänskliga rättigheter och rättsstatens principer som grund måste ständigt vara centralt i allt utvecklingssamarbete. Det är därför välkommet att mänskliga rättigheter ges en framträdande plats i översynen av EU:s framtida utvecklingspolitik. I meddelandet KOM(2011) 637 Att göra EU:s utvecklingspolitik mer effektiv: en agenda för förändring, som togs upp i utrikesutskottets överläggningar med regeringen den 28 februari 2012 och den 29 mars 2012⁷, anges att mänskliga rättigheter och god samhällsstyrning är en av de två huvudprioriteringarna för EU:s utvecklingssamarbete. Ländernas resultat när det gäller mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatsprincipen föreslås få större genomslag i planeringen, genomförandet och kanalerna för biståndet, något som utskottet välkomnar. I utskottets utlåtande 2010/11:UU4 om EU:s budgetstöd till tredjeländer i framtiden framförde utskottet att ett antal förutsättningar bör anges för att budgetstöd ska beviljas, däribland tydliga åtaganden och vidtagna åtgärder för att stärka mänskliga

⁷ Protokoll 2011/12:22. Ledamöterna för MP, SD och V anmälde avvikande mening.

rättigheter och demokrati samt de s.k. underliggande principerna i Lissabonfördragets artikel 21.⁸ I det fall ett land har beviljats budgetstöd och situationen försämras i landet vad gäller de grundläggande principerna bör EU reagera mot detta på ett tydligt och förutsägbart sätt, vilket bör framgå av uppföljningsmekanismer till budgetstödsprogrammet. Utskottet anser att meddelandet KOM(2011) 638 Det framtida upplägget för budgetstödet från EU till tredjeländer, som togs upp i utskottets överläggning med regeringen den 28 februari 2012⁹, går i den riktningen och utskottet kommer att fortsätta följa utvecklingen av EU:s budgetstöd. Frågor som rör effektivitet, återrapportering och transparens bör beaktas.

Utskottet noterar att det allmänna preferenssystemet genomgår en omfattande revidering och att kommissionen i januari presenterade ett meddelande om handel, tillväxt och utveckling (KOM(2012) 22). Utskottet anser i likhet med kommissionen och utrikestjänsten att handel ska vara en hjälp, och inte ett hinder, för de mänskliga rättigheterna och framhåller att ratificering och genomförande av MR-konventioner även i fortsättningen måste utgöra ett viktigt element i det allmänna preferenssystemet, liksom i alla associationsavtal, partnerskapsavtal och samarbetsavtal som EU träffar med tredjeländ.

Utskottet välkomnar att det i meddelandet föreslås en översyn av EU:s interna strukturer och arbetsmetoder för MR-arbetet. Genom att, som föreslås i meddelandet, utarbeta lokala, landanpassade strategier för mänskliga rättigheter i alla samarbetsländer kan förutsättningarna för unionen att mer aktivt främja de mänskliga rättigheterna i fält stärkas. Det är viktigt att EU agerar samstämmigt inom multilaterala forum, såsom Europarådet, OSSE och FN. Utskottet välkomnar de förslag kommissionen och utrikestjänsten presenterar för att utnyttja potentialen av EU:s gemensamma tyngd, inklusive en årlig strategi för att fastställa prioriteringar vid FN:s alla möten om mänskliga rättigheter i Genève och New York. Utskottet har följt framväxten av EU:s utrikestjänst. Det är viktigt med en stark avdelning för mänskliga rättigheter och demokrati inom den europeiska utrikestjänstens och att MR-frågorna integreras i den geografiska delen av utrikestjänstens verksamhet. Utskottet betonar vikten av öppenhet när det gäller arbetet med mänskliga rättigheter. I Sverige offentliggör Utrikesdepartementet egna rapporter som kartlägger respekten för de mänskliga rättigheterna i världens länder. De senaste rapporterna publicerades i juni 2011 och avser förhållandena 2010. Utskottet beklagar att meddelandet inte innehåller något förslag på motsvarande öppna MR-rapporter för EU. Det är fortsatt angeläget att länders bristande respekt för de mänskliga rättigheterna syn-

⁸ ”Unionens åtgärder i internationella sammanhang ska utgå från de principer som har legat till grund för dess egen tillblivelse, utveckling och utvidgning och som den strävar efter att föra fram i resten av världen: demokrati, rättsstaten, de mänskliga rättigheternas och grundläggande friheternas universalitet och odelbarhet, respekt för människors värde, jämlikhet och solidaritet samt respekt för principerna i Förenta nationernas stadga och i folkrätten.”

⁹ Protokoll 2011/12:22. Ledamoten för SD anmälde avvikande mening.

liggörs samtidigt som man sprider kännedom om länders framsteg på MR-området, vilket kan bli en inspirationskälla för reformsträvanden på andra håll i den egna regionen eller i världen.

Utskottet förutsätter att regeringen beaktar utskottets överväganden i den fortsatta processen med att anta en gemensam EU-strategi för främjandet av mänskliga rättigheter.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

- 1. USA, punkt 8 (MP, V)**
av Valter Mutt (MP) och Lars Ohly (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:U274 av Annika Lillemets m.fl. (MP).

Ställningstagande

Bradley Manning greps i maj 2010 i Irak, där han tjänstgjorde som menig underrättelseanalytiker, efter att Wikileaks publicerat videon Collateral Murder. Filmen visar hur amerikanska helikopterburna soldater sköt ihjäl en grupp oskyldiga civila i en förort till Bagdad. Därtill skadades två barn i attacken.

Manning åtalades ett par månader senare för att ha laddat ned och vidarebefordrat bl.a. denna sekretessbelagda video och annan dokumentation av incidenter i Irak och Afghanistan till Wikileaks. Han misstänks därtill ha läckt hundratusentals diplomatrappporter. Åtalet har senare utökats med ett flertal nya punkter, däribland medhjälp till fienden, ett brott som kan ge dödsstraff. Åklagarna har dock uppgett att de avser att nöja sig med att begära livstids fängelse.

Manning hölls fängslad i en isoleringscell i ett militärfängelse i nästan ett år, enligt uppgifter under tortyrliknande omständigheter. Efter omfattande protester från många organisationer och enskilda flyttades han till en mindre hårdbevakad militärbas. Enligt bl.a. Amnesty International är den behandling Manning tvingats utstå i militärfängelset ett brott mot internationella konventioner om human behandling av icke dömda fångar.

Så kallade whistleblowers spelar en ovärderlig roll i öppna, demokratiska rättssamhällen. Det är nödvändigt att personer som har mod och integritet att avslöja missförhållanden de får kännedom om kan göra det utan att råka illa ut. Den som avslöjar brott ska inte bli ett brottsoffer. Betydelsen av whistleblowers för ett öppet och transparent samhälle lyfts fram i resolution 1838 (2011) och rekommendation 1983 (2011) från Europarådets parlamentariska församling.

Att Wikileaks försetts med material till sina största och mest uppskattade avslöjanden om amerikanska soldaters dödande av oskyldiga människor i Irak och om USA-ambassadernas internationella dubbelspel har stor betydelse. Det underlättar och möjliggör utredningar av krigsförbrytelser och att ansvariga kan ställas till svars. Därtill kan ökad öppenhet ha en förebyggande effekt.

Publicistklubben skriver, som stöd till uppropet för Bradley Mannings rättigheter, att ”kampen för Mannings rättigheter är viktig att föra inte minst i Sverige. En stark svensk opinion för Mannings sak gynnar både yttrandefriheten, Wikileaks och andra öppna källor på sikt”.

Den amerikanska statens hårda agerande mot Manning står i skriande kontrast till president Obamas Open Government Plan.

Regeringen bör i dialogen med USA framföra att Sverige anser att det är av yttersta vikt att USA, med sin betydande roll i världen, följer folkrätten och respekterar även whistleblowers mänskliga rättigheter.

2. Latinamerika – allmänt, punkt 9 – motiveringen (V)

av Lars Ohly (V).

Ställningstagande

Under det senaste decenniet har stora och grundläggande förändringar skett i Latinamerika. Efter att i decennier ha varit en kontinent känd för kupper, militärjuntor, förföljelse och grova och omfattande brott mot de mänskliga rättigheterna har vi i land efter land kunnat se hur demokratiskt valda vänsterregeringar tillträtt makten. I land efter land har demokratin konsoliderats, samhällsgrupper som tidigare exkluderats från inflytande har inkluderats i samhällsutvecklingen och respekten för de mänskliga rättigheterna har stärkts, både de medborgerliga och de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna. Latinamerika har brutit sig loss från rollen som USA:s bakgård för att bli en aktiv och självständig aktör i världssamfundet.

Den brokiga vänstervåg vi sett svepa över Latinamerika har sin grund i ett djupt folkligt missnöje efter 20 år av nyliberal politik som hade fördjupat den sociala krisen och cementerat de ständigt växande orättvisorna. Första steget togs i Venezuela genom maktskiftet 1998. Efter detta har regimskifte skett från höger till vänster i Brasilien och Argentina; sedan i Bolivia, Ecuador, Uruguay, Paraguay, El Salvador och senast i Peru.

Efter tio år med vänsterpolitik i Latinamerika är det sociala reformer inom en lång rad områden som har präglat kontinenten. Orättvisa konstitutioner från svunna tider har efter demokratiska folkomröstningar bytts ut mot moderna författningar. Arbetet med att öka antalet läs- och skrivkunniga har gett resultat, och utbildningen bland de fattigaste har ökat. Enligt organisationen Cepal har antalet fattiga latinamerikaner kraftigt minskat under 2000-talet. I ett flertal länder minskar klyftorna mellan fattiga och rika.

Framstegen är många, men det är även utmaningarna inför framtiden. När Latinamerika nu äntligen har vänt bort blicken från USA och länderna där istället upptäckt varandra innebär det förhoppningsvis ett ökat självförtroende som kan lägga grund för en politik som utrotar fattigdomen, minskar ojämlikheten mellan män och kvinnor och stärker respekten för de mänskliga rättigheterna.

Men de framsteg som gjorts kan inte tas för givna. I flera latinamerikanska länder har politiska grupper, framför allt på högerkanten, visat att de inte tvekar att ta till odemokratiska medel för att stoppa dagens utveckling. Kuppen i Honduras 2009 är en tragisk påminnelse om detta.

I några av Latinamerikas länder är förföljelser av oppositionella, polisärt och militärt överväld och mord på journalister och fackligt aktiva fortfarande alldeles för vanligt förekommande. Colombia utmärker sig på detta område, men även i Mexiko och flera andra centralamerikanska stater är situationen ytterst allvarlig.

Vänsterpartiet är övertygat att Sverige kan spela en positiv roll i Latinamerika, bl.a. genom att stödja kvinno- urbefolknings- arbetar- och hbt-rörelsernas kamp för sina mänskliga rättigheter. För att Sverige ska kunna spela en sådan roll krävs att vi agerar konsekvent och trovärdigt står upp för de mänskliga rättigheterna, de medborgerliga såväl som de ekonomiska, sociala och kulturella.

Tyvärr kan vi konstatera att den borgerliga regeringen har valt att nedprioritera relationerna till Latinamerika och förminska Sveriges roll på kontinenten till att enbart kritisera Venezuela och Kuba. De omfattande brotten mot de mänskliga rättigheterna i Colombia och Mexiko ignoreras i stort och förstärker bilden av en regering som har dubbla måttstockar för mänskliga rättigheter. Det har blivit uppenbart att den nuvarande regeringen låter den s.k. transatlantiska länken, med andra ord relationerna till USA, styra vårt förhållningssätt till Latinamerika. Det är hög tid för Sverige att formulera en svensk utrikespolitik som stöder ett demokratiskt, rättvist och oberoende Latinamerika.

Vänsterpartiet önskar ett utvecklat samarbete och utbyte mellan Sverige och länderna i regionen, inom såväl handel, ekonomi, forskning och fattigdomsbekämpning som fredsfrämjande arbete, demokrati och mänskliga rättigheter. Vi vill bygga vidare på de starka band som finns mellan Sverige och Latinamerika och som har byggts upp av de många invandrade med latinamerikansk bakgrund i Sverige, de starka svenska solidaritetsrörelserna med koppling till Latinamerika och Sveriges utvecklingssamarbete på kontinenten. Därför anser vi att det är hög tid att Sverige tar fram en samlad strategi för hur Sverige ska kunna bredda och fördjupa sina relationer till Latinamerika.

4. Colombia, punkt 11 (V)

av Lars Ohly (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:U226 av Hans Linde m.fl. (V) yrkandena 1–3, 5–7 och 9–11 samt avslår motionerna

2010/11:U306 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 83,

2011/12:U226 av Hans Linde m.fl. (V) yrkande 8 och

2011/12:U315 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 84.

Ställningstagande

Under de senaste 20 åren av inbördeskrig har mer än 70 000 människor dödats i Colombia – de allra flesta har varit civila som inte varit inblandade i strider. Enligt människorättsorganisationen Codhes befinner sig i dag nästan fyra miljoner människor, ungefär en tiondel av Colombias befolkning, på flykt inom landet. Tiotusentals människor har torterats, kidnappats och ”försvunnit”. Ansvaret vilar på regeringen såväl som på de paramilitära grupperna och gerillagrupperna Farc. Det exakta antalet offer som har ”försvunnit” är svårt att fastställa med säkra siffror, men hittills är nästan 60 000 personer anmälda (Registro Nacional de Desaparecidos).

I denna reservation redovisar Vänsterpartiet sin syn på vad Sverige kan göra för att bli en kraft för fred, rättvisa, jämställdhet och mänskliga rättigheter i Colombia.

Under 2010 fick Colombia en ny president, Juan Manuel Santos. Han har efter tillträdet betonat vikten av ett oberoende rättsväsen och bl.a. fördömt hot mot människorättsförsvare. Det återstår dock att se om hans inställning resulterar i konkreta resultat. Efter att Santosregeringen lovat återlämna jord som internflyktingar tvingats överge har antalet mord på internflyktingar ökat. Problemet med internflyktingarna kräver strukturella åtgärder såsom avstängning av de militärer som varit delaktiga i tvångsfördrivningarna i olika områden och att staten etablerar bättre kanaler för dialog med internflyktingarna och deras lokala ledare. Dessutom måste åtgärder vidtas mot de sociala orättvisor och det kvinnoförtryck som präglar landet. Huvudansvaret för merparten av de omfattande och grova brott som begås mot de mänskliga rättigheterna vilar på Colombias regering. Att den colombianska regeringen hävdar att det inte längre finns paramilitära grupperingar är ett allvarligt problem. Enligt regeringen finns det i dag bara ”kriminella grupper” (bandas criminales, Bacrim). Dessa grupperingar består emellertid till största delen av just före detta paramilitärer.

Vänsterpartiet anser att de colombianska myndigheterna måste börja med att erkänna vilka problem som faktiskt finns, inklusive de sociala och ekonomiska orättvisorna i landet, och att man dessutom måste erkänna konsekvenserna av den långvariga konflikten. Annars kommer befolkningens mänskliga rättigheter aldrig att kunna tillgodoses. Sverige måste som enskilt land och som medlemsland i EU och FN tydligt kräva att den colombianska regeringen uppfyller sin skyldighet att garantera säkerheten och de mänskliga rättigheterna för sin befolkning. Sverige bör också agera både som enskild stat och som medlem i EU och FN för att fredsförhandlingar ska komma till stånd i Colombia.

Flera internationella icke-statliga människorättsorganisationer har i rapporter beskrivit hur människorättsförsvarare hotas och attackerats rutinmässigt i Colombia och hur allvarlig deras situation är. En koalition av colombianska och internationella frivilligorganisationer rapporterade mord på 30 människorättsaktivister mellan juli och oktober 2010. Straffrihet för denna typ av brott bidrar till att de fortsätter. Den svenska regeringen måste i kontakter med den colombianska regeringen och i internationella forum verka för att Colombias regering uppfyller sin skyldighet att garantera säkerheten för människorättsaktivister i enlighet med ratificerade överenskommelser.

Det sexuella våldet mot kvinnor är ett vapen och ett brott mot mänskligheten. Trots att våldet är vanligt förekommande i Colombias inre väpnade konflikt är det osynliggjort, och straffriheten för dessa brott är i princip total. Kvinnorna är helt enkelt rädda för konsekvenserna av att anmäla brottet. För de kvinnor som ändå gör en brottsanmälan eller deltar i förhör går inte säkerheten att garantera. Colombias riksåklagare har inte gjort fördjupade utredningar kring sexuellt våld. Sverige bör agera för att en speciell rådgivare tillsätts för Colombias riksåklagare för frågor som rör sexualiserat våld, enligt ett förslag som lagts fram av colombianska kvinnorrättsorganisationer. Likaså bör Sverige som enskilt land såväl som medlemsland i EU och FN agera för att Colombias kvinnor ska få rätt till fria, lagliga och säkra aborter.

Att få organisera sig och bilda fria och oberoende fackföreningar är en grundläggande mänsklig rättighet, som kränks och inskränks i många länder. Colombia är fortfarande det land i världen där det är farligast att vara fackligt engagerad. Sedan 1986 har mer än 2 800 mord på fackligt aktiva rapporterats in i Colombia (källa: National Labor School, ENS). Under 2010 mördades 49 fackligt aktiva, och ytterligare 20 mordförsök dokumenterades. Straffrihet i dessa fall är utbrett i Colombia. Bara 25 procent av de 2 800 mordena på fackföreningsmedlemmar har utretts. Det har öppnats utredningar i mer än 1 300 fall av antifackligt våld (inklusive flera hundra som inte finns med på en lista från ENS) men av dessa har bara 14 procent lett till fällande domar. Det har också enligt ILO framkommit att paramilitära grupper och säkerhetstjänstemän varit inblandade i de flesta av mordena på fackligt aktiva i Colombia de senaste åren. Den svenska

regeringen bör i sina kontakter med den colombianska regeringen och i internationella forum verka för att Colombias regering uppfyller sin skyldighet att garantera säkerheten för fackligt aktiva.

Vänsterpartiet anser att det är rimligt att EU så långt möjligt använder associeringsavtal för att tydligt kräva avsevärda förbättringar av de fackliga rättigheterna i berörda länder. Sverige bör inom EU verka för att associeringsavtalet med Colombia villkoras med att de grova och omfattande övergreppen på fackföreningsaktivister upphör.

Vänsterpartiets generella hållning är att den svenska regeringen bör agera inom EU för att unionens handelsavtal ska omarbetas så att deras utgångspunkt alltid är hållbar utveckling, fattigdomsbekämpning och mänskliga rättigheter. När det gäller Colombia anser partiet att EU bör använda denna möjlighet för att sätta tryck på den colombianska regeringen. Sveriges regering bör verka för att det i alla samarbetsavtal mellan EU och den colombianska regeringen ställs tydliga krav på att respekten för mänskliga fri- och rättigheter upprätthålls och att redan ingångna avtal suspenderas om kraven inte efterlevs.

Den väpnade konflikten i Colombia brukar beskrivas som ett inbördeskrig. Men omvärlden har varit djupt involverad i denna konflikt genom bl.a. direkt militärt ingripande, vapenexport som möjliggjort konflikten och stöd till den starkt kritiserade avmobiliseringsprocessen.

USA är fortfarande den mest inflytelserika utländska aktören i Colombia och har en lång historia av inblandning i Colombias angelägenheter. I takt med att vänstern växt sig starkare i Latinamerika har Colombia allt tydligare utkristalliserat sig som USA:s starkaste allierade på kontinenten.

Även med Barack Obama som president utgår USA:s utrikespolitik från USA:s ekonomiska och säkerhetspolitiska intressen. Detta har inte minst visat sig genom USA:s planer att stärka sin militära närvaro i Colombia inom ramen för den s.k. Plan Colombia som ursprungligen var formulerad som ett biståndsprojekt som syftade till att hjälpa Colombias dåliga ekonomi, halvera antalet kokaodlingar under loppet av fem år och till att avsluta Colombias väpnade konflikt. Inget av målen har uppfyllts.

Vänsterpartiet anser att det är av största vikt att den svenska regeringen agerar för att USA avslutar Plan Colombia och att den amerikanska militära närvaron i Colombia avvecklas.

3. Colombia, punkt 11 – motiveringen (SD)

av Julia Kronlid (SD).

Ställningstagande

Vänsterpartiet lyfter i kommittémotion 2011/12:U226 yrkande 6 fram att Sverige bör agera i EU och FN för att Colombias kvinnor får rätt till fria och säkra aborter.

I utskottets motivering till att avslå yrkande 6 i motion 2011/12:U226 lyfter man fram att Sverige stöder insatser som syftar till att göra aborter fria, säkra och lagliga för alla kvinnor.

Sverigedemokraterna vill i stället yrka på avslag med motiveringen att abort i motionen lyfts fram som enbart en kvinnorrättsfråga och att det där helt bortses från olika etiska aspekter på abortfrågan. Att verka för fria aborter är också ett vidlyftigt mål som är svårt att tolka. Ska Sverige verka för fri abort fram till födelseögonblicket eller finns det en övre gräns?

Sverigedemokraterna instämmer i att det är problematiskt när abort är helt förbjuden och inte ens tillåts i fall där det är fara för kvinnans liv eller efter sexuella övergrepp. Utifrån det är det positivt att det i Colombia nu är tillåtet med abort där det är fara för kvinnans liv eller efter sexuella övergrepp. Utskottet konstaterar att Sverige stöder insatser som syftar till att göra aborter fria, säkra och lagliga för alla kvinnor. Sverigedemokraterna anser även här att detta är ett alltför långtgående mål där det inte går att uttolka var gränsen ska gå och att man helt bortser från etiska aspekter på abortfrågan. Därför kan inte Sverigedemokraterna ställa sig bakom vare sig detta mål eller att Sverige ska ha den aktiva roll som vi har i dag och bedriva påverkansarbete i andra länder för att förändra deras inställning till abort. Abortlagstiftningen skiljer sig mycket mellan olika länder, och inte ens i exempelvis Finland, Island och Storbritannien är abort helt fri utan är behovsprövad. Vi menar att om vi ska föra dialog med andra länder i abortfrågan bör frågan problematiseras utifrån olika aspekter, och det bör finnas en större respekt och medvetenhet kring abortens etiska dilemma, att det handlar om både kvinnans och fostrets rättigheter. Inom EU och i andra länder i världen finns skilda åsikter och inga självklara svar i den svåra frågan om när det ofödda fostret eller barnet ska räknas som ett liv värt att skyddas. Sverigedemokraterna anser att vi i relationen till andra länder inte kan ta det för självklart att Sveriges abortlag och den syn som råder hos majoriteten av svenska politiker är den enda rätta. Det är också viktigt att komma ihåg att abort inte är en internationellt erkänd mänsklig rättighet.

En abort innebär alltid en risk och en stor påfrestning för kvinnan. Vi får inte glömma att det för många kvinnor inte är den mest önskvärda lösningen, utan de kan bli pressade från omgivningen att mot sin vilja göra abort. Sverigedemokraterna anser att det i arbetet för reproduktiv hälsa och rättigheter bör ligga ett större fokus på förebyggande arbete för att minska antalet oönskade graviditeter och antalet aborter.

I övrigt instämmer vi i utskottets överväganden om Colombia.

5. Honduras, punkt 12 (V)

av Lars Ohly (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:U203 av Hans Linde m.fl. (V) yrkandena 1–3.

Ställningstagande

Det tydligaste bakslaget för demokratin och de mänskliga rättigheterna i Latinamerika på många år var den militära statskuppen i Honduras den 28 juni 2009 då den demokratiskt valda presidenten Manuel Zelaya avsattes. Kuppen väcker minnen från tidigare decenniers militärdiktaturer i Latinamerika och påminner om att det inte går att ta de demokratiska framstegen i Latinamerika för givna.

I november 2009 genomförde kuppregeringen ett presidentval som vanns av den konservative kandidaten Porfirio ”Pepe” Lobo. Ett flertal latinamerikanska länder valde att inte erkänna valet. Den våg av mord, förföljelser och övergrepp som inleddes med kuppen 2009 fortsätter. Ett flertal journalister har mördats. En annan synnerligen utsatt grupp är hbt-aktivister. Medlemmar i bonde- och fackföreningsrörelserna, människorättsförsvarare, jurister och politiskt aktiva förföljs och mördas. Det är uppenbart att den nya regeringen använt sig av kuppen för att tysta alla meningsmotståndare och slå sönder landets sociala rörelser.

Vänsterpartiet anser att Sverige som enskilt land och som medlem i EU och FN ska agera för att regeringen i Honduras ska respektera de mänskliga rättigheterna och garantera alla medborgares säkerhet.

Ett centralt problem efter kuppen 2009 har varit den utbredda straffriheten i landet. Bland annat Human Rights Watch har rekommenderat att en oberoende kommission tillsätts för att få ett slut på straffriheten. Sverige bör som enskilt land och som medlem i EU och FN agera för att en oberoende kommission tillsätts för att utreda brotten mot de mänskliga rättigheterna i Honduras efter kuppen 2009.

En av de få positiva nyheterna från Honduras efter kuppen är offentliggörandet 2011 om att den avsatte Manuel Zelaya och den sittande presidenten Porfirio Lobo slutit ett avtal som möjliggjorde för Zelaya att återvända till Honduras. Avtalet innebar också att den honduranska regeringen erkände Motståndnsfronten som en laglig rörelse med rätt att delta i framtida val. Avtalet understryker dessutom att rekommendationer från FN:s människorättsråd genomförs och en demokratisk grundlagsförsamling sammankallas med målet att utlysa en folkomröstning om en ny grundlag. Avtalet öppnade också för att Amerikanska staternas organisation (OAS),

skulle bevilja Honduras återinträde i organisationen. Avtalet innebär således att Honduras kan ta steg mot en återgång till ett demokratiskt styre. Det är nu viktigt att omvärlden agerar för att avtalet respekteras och genomförs. Sverige bör som enskilt land och i egenskap av medlem i EU och FN agera för att avtalet mellan regeringen i Honduras och Motståndsrörelsen efterlevs.

6. Nicaragua, punkt 15 (S, MP, V)

av Urban Ahlin (S), Tommy Waidelich (S), Carin Runeson (S), Kenneth G Forslund (S), Désirée Liljevall (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Valter Mutt (MP) och Lars Ohly (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2010/11:U306 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 87 och 2011/12:U315 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 88.

Ställningstagande

Nicaragua är Latinamerikas näst fattigaste land efter Haiti. Som i så många andra länder är kvinnor och barn på landsbygden särskilt utsatta. I många hushåll är kvinnan ensam ansvarig för familjens försörjning. Till sammans med Guatemala har Nicaragua Centralamerikas högsta barn- och mödradödlighet. Hälsovården är bristfällig, och på de statliga sjukhusen råder brist på mediciner och utrustning.

Nicaragua är ett starkt mansdominerat samhälle. Enligt en rapport från Sida är Nicaragua det land i Latinamerika där kvinnomisshandel inklusive sexuellt våld är mest vanligt förekommande. En tredjedel av barnen i Nicaragua har sett sina mödrar misshandlas. Ansträngningar görs dock för att komma till rätta med våldet i hemmen. För att fler ska våga anmäla våld mot kvinnor och barn finns specialutbildade kvinnokommissarier på flera polisstationer, och en rad organisationer arbetar för att förbättra kvinnors villkor.

I det svenska utvecklingssamarbetet med Nicaragua, som fasades ut under perioden 2008–2011, bidrog Sverige till ett antal större insatser för att öka jämställdheten. Mycket återstår dock att göra. Tyvärr konstaterar vi att utfasningen av det svenska utvecklingssamarbetet med Nicaragua också bidrog till att en stor del av det svenska stödet till kvinnorörelsen i Nicaragua avvecklades. Flera organisationer har vittnat om att deras möjligheter att verka försvårats efter att den borgerliga regeringen avbröt stödet till dem.

I Nicaragua finns världens hårdaste abortlag, som infördes 2006 efter en välregisserad propagandakampanj av katolska kyrkan. Redan dessförinnan hade man en sträng abortlagstiftning som innebar att abort endast tilläts då kvinnans liv var i fara eller om graviditeten var följden av våldtäkt eller incest. Med 2006 års lag tilläts abort inte ens om kvinnans liv är i fara eller om en ung flicka blivit gravid efter sexuellt övergrepp. Om en abort utförs riskerar kvinnan och läkaren som har utför aborten två respektive tre års fängelse. Våra tre partier anser att rätten till sin egen kropp är en mänsklig rättighet. Abortförbudet i Nicaragua måste därför betraktas som ett grovt brott mot de nicaraguanska kvinnornas mänskliga rättigheter.

Vi anser att det är viktigt med ett fortsatt engagemang för utvecklingen i Nicaragua, och då inte minst när det gäller kvinnornas situation. Det är också angeläget att Sverige fortsätter att lämna stöd till organisationer i det civila samhället i Nicaragua som arbetar för att stärka de mänskliga rättigheterna inklusive kvinnors rättigheter.

7. Burma, punkt 17 (SD)

av Julia Kronlid (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:U327 av Mattias Karlsson och Julia Kronlid (båda SD) och avslår motionerna

2010/11:U258 av Bodil Ceballos och Hans Linde (MP, V) yrkandena 1, 3, 5 och 7–9,

2010/11:U267 av Matilda Ernkrans (S),

2010/11:U319 av Caroline Szyber m.fl. (KD, C, FP) yrkandena 1, 3, 5 och 6,

2011/12:U217 av Hillevi Larsson m.fl. (S) yrkandena 2 och 3 samt

2011/12:U331 av Caroline Szyber m.fl. (KD, C, FP) yrkandena 4, 6 och 7.

Ställningstagande

Karenfolket är en buddhistisk och kristen minoritet i Burma. Sedan Burmas självständighet från den brittiska kolonialmakten 1948 har karenfolket varit utsatt för allvarliga förföljelser. Den kristna minoriteten har varit värst drabbad.

Karenerna har vägrat att ge upp sitt språk, sin kultur och sina religiösa traditioner och för sedan flera decennier en väpnad motståndskamp mot den burmesiska diktaturen med syftet att skydda civila och vinna ökad autonomi inom den burmesiska statens ramar. Under regeringsoffensiver mot

karengerillan har tortyr och våldtäkter varit vanligt förekommande. Cirka en miljon karener beräknas leva som internflyktingar i Burma, och mer än 100 000 karener finns i flyktingläger i Thailand.

Sveriges regering bör ge ökat stöd till karenfolkets strävanden efter ökad autonomi och mänskliga rättigheter och fästa världssamfundets uppmärksamhet på karenfolkets utsatta situation.

8. Kina, punkt 18 (S, MP, V)

av Urban Ahlin (S), Tommy Waidelich (S), Carin Runeson (S), Kenneth G Forslund (S), Désirée Liljevall (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Valter Mutt (MP) och Lars Ohly (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2010/11:U306 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 81 och 2011/12:U315 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 82.

Ställningstagande

I Kina råder stor brist på respekt för de mänskliga rättigheterna. Tvångsflyttningar, fängslande av oliktänkande, stora brister i yttrandefriheten och negativ särbehandling av minoriteter såsom uigurer och tibetaner är alla exempel på detta. När det gäller dödsstraff fortsätter antalet länder som tillämpar detta att minska, men enligt Amnestys årsrapport avrättar Kina ensamt fler personer än resten av världen tillsammans, vilket vi fördömer.

Kina har dock sedan de ekonomiska reformerna startade för drygt 30 år sedan lyckats med bedriften att lyfta hundratals miljoner människor ur fattigdom. Den personliga friheten har ökat för många inom vissa områden. Samtidigt finns gigantiska utmaningar som följer av den ekonomiska utvecklingen.

Vi kan aldrig acceptera en utveckling som bygger på rovdrift på människor och miljö, utnyttjande av arbetskraft under slavliknande förhållanden, miljöförstörelse och korruption. Mänskliga rättigheter i arbetslivet måste respekteras, likaså den fria förenings- och förhandlingsrätten. Slavarbete, barnarbete och diskriminering hör inte hemma i modern tid.

Fria demokratiska fackföreningar värnar arbetstagarnas rättigheter och villkor och bidrar till ökad social rättvisa. Utan fackföreningar och progressiva politiska rörelser som samverkar kommer de multinationella företagen lätt att kunna ställa industrier och även länder emot varandra.

Inför OS i Peking lovade den kinesiska regimen att förbättra situationen för de mänskliga rättigheterna. I stort är dock människorättssituationen i Kina i dag inte bättre än innan OS.

Kina får inte enbart ses som en gigantisk marknad för svenska produkter. Vi måste i alla våra kontakter med Kina föra fram vår ståndpunkt om mänskliga rättigheter och demokrati och fortsätta arbetet för att företag ska ta ett större socialt ansvar och för att fackliga rättigheter utvecklas. Den fria förenings- och förhandlingsrätten ska garanteras liksom rätten till internationella sympatiåtgärder, vilket skulle kunna leda till politiska förändringar. Utöver att värna arbetstagarnas rättigheter bidrar fria och demokratiska fackföreningar till ökad social rättvisa som en progressiv samhällskraft.

Särskilda yttranden

1. Nicaragua, punkt 15 (SD)

Julia Kronlid (SD) anför:

Sverigedemokraterna har vid ett flertal tillfällen framfört att om vi ska föra dialog med andra länder i abortfrågan bör frågan problematiseras utifrån olika aspekter, och det bör finnas en större respekt och medvetenhet kring abortens etiska dilemma, att det handlar om både kvinnans och fostrets rättigheter. Vi menar att det också är viktigt att komma ihåg att abort inte är en internationellt erkänd mänsklig rättighet.

När det gäller Nicaragua har dock det totala abortförbudet gått så långt att i fall där kvinnans liv är i fara och där kvinnan utsatts för våldtäkt eller incest tillåts ändå inte abort.

Det är en mänsklig rättighet att få akut vård enligt FN:s artikel 25. Det är enligt vår mening skäligt att olika kommittéer i FN kritiserat Nicaraguas abortlagstiftning utifrån att den hindrar kvinnor att få akut vård i fall där kvinnans liv är i fara. Vi instämmer i att det går emot läkares yrkesmässiga ansvar att i dessa situationer kräva av läkare att de ska avstå från att rädda livet på kvinnan och att läkare inte bör straffas för detta. Att kvinnor ska ha rätt till vård för att behandla komplikationer av osäkra aborter bör naturligtvis inte heller förhindras.

Därför har vi valt att inte reservera oss utan instämmer i stort i utskottets övervägande gällande Nicaraguas abortlagstiftning.

Övervakningskommittén om barnets rättigheter rekommenderar Nicaragua att upphäva de paragrafer i brottsbalken som kriminaliserar abort. Att flickor och kvinnor inte ska bli offer för straffsanktioner om de söker eller gör en abort och att det inte ska vara straffbart att rädda livet på kvinnan även om det innebär risker för fostret är naturligtvis något vi skriver under på. Vi antar att det är detta Övervakningskommittén om barnets rättigheter syftar på. Vi vill ändå framhålla att det i ett senare skede av graviditeten, när det inte är fara för kvinnans liv och hon inte blivit utsatt för våldtäkt och incest, inte är lika oproblematiskt att generellt kräva att Nicaragua även ska upphäva de paragrafer i brottsbalken som kriminaliserar den som utfört aborten. Även länder med en liberal abortlagstiftning har lagreglerade gränser för när abort får ske och ålägger den som utför en sådan illegal abort någon form av straffsanktion. Även i Sverige riskerar den som utför en abort som inte har behörighet eller inte håller sig inom svensk abortlag att få straffsanktioner i form av böter eller fängelse. Det är viktigt att komma ihåg att det inte är orimligt att fostret och senare det ofödda barnet i alla fall i ett senare skede i graviditeten också innehar någon form av juridiskt skydd.

I övrigt instämmer vi i utskottets överväganden gällande Nicaragua.

2. **Burma, punkt 17 (SD)**

Julia Kronlid (SD) anför:

I detta betänkande redovisas uppgifter om de rådsslutsatser som antogs den 23 januari 2012 om Burma. Rådet välkomnade där den pågående reformprocessen i Burma, med frigivande av ett stort antal politiska fångar, dialog mellan regeringsföreträdare och den politiska oppositionen, ändring av vallagen och beslut att inleda dialog med etniska grupper för att få ett slut på de väpnade konflikterna i landet. Genom rådsslutsatserna beslutades, mot bakgrund av nämnda reformer, om suspendering av reserestriktionerna för vissa personer.

I ett skriftligt samråd inför regeringsbeslutet den 16 februari 2012 om antagande av rådsbeslut om förlängning av restriktiva åtgärder mot Burma, innefattande suspendering av reserestriktionerna, anmälde Sverigedemokraterna en avvikande mening med följande motivering:

Med anledning av att det fortfarande förekommer arresteringar av människorättskämpar och det fortsatta utsatta läget för minoritetsbefolkningar, anser Sverigedemokraterna att reseförbudet ska bestå. Enligt Sverigedemokraterna bör regeringen således rösta emot ett antagande av beslutet.

Sverigedemokraterna ser naturligtvis också positivt på de reformer som genomförts i Burma, men det är inte så att situationen i detta avseende har förändrats så mycket att det kan anses som befogat att reserestriktionerna ska hävas. Precis som biståndsministern har påpekat i olika sammanhang, så finns det stora brister i respekten för mänskliga rättigheter i landet, vilket också Sverigedemokraterna har kritiserat i samband med vår motion om karenfolket i detta betänkande. Man bör kräva ytterligare förbättringar och reformer framför allt vad gäller minoritetsbefolkningarnas utsatta situation och frigivning av politiska fångar innan en förändring av reserestriktionerna kan ses som aktuell.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2010

2010/11:U210 av Helena Leander och Bodil Ceballos (båda MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om den svenske journalisten och medborgaren Dawit Isaak som sitter fängslad i Eritrea sedan mer än nio år men inte är anklagad, än mindre dömd, för något angivet brott.

2010/11:U234 av Gunnar Axén och Finn Bengtsson (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör verka för Taiwans deltagande som observatör i ICAO.

2010/11:U237 av Gunnar Andrén m.fl. (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om den svenske journalisten och medborgaren Dawit Isaak som sitter fängslad i Eritrea sedan mer än nio år men icke är anklagad, än mindre dömd, för något angivet brott.

2010/11:U251 av Cecilia Magnusson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för att den svenske journalisten och medborgaren Dawit Isaak som sitter fängslad i Eritrea sedan mer än nio år omedelbart ska släppas fri.

2010/11:U258 av Bodil Ceballos och Hans Linde (MP, V):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den svenska regeringen ska vara en tydlig röst till stöd för den demokratiska oppositionen i Burma.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det under rådande omständigheter inte finns några förutsättningar för att Sverige ska kunna erkänna valet i Burma som planeras att hållas den 7 november 2010.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökat ekonomiskt stöd till de politiska krafter som arbetar för demokrati och mänskliga rättigheter i Burma.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör ta ställning för en FN-ledd "commission of inquiry" till Burma och aktivt verka för att en sådan kommer till stånd.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att EU bör införa sanktioner mot olje- och gassektorn i Burma.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige och EU behöver en genomtänkt strategi för hur och när man vidtar åtgärder mot regimen i Burma.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige och EU aktivt bör försöka påverka Burmas grannländer till en politik som bättre gynnar en demokratisk utveckling i Burma.

2010/11:U267 av Matilda Ernkrans (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stödja kravet på en undersökningskommission med FN-mandat för att undersöka brott mot mänskliga rättigheter i Burma.

2010/11:U285 av Annelie Enochson m.fl. (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om den svenske journalisten och medborgaren Dawit Isaak som sitter fängslad i Eritrea sedan mer än nio år men icke är anklagad, än mindre dömd, för något angivet brott.

2010/11:U288 av Annelie Enochson m.fl. (KD, M, FP, C):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige i sina utrikespolitiska kontakter bör kräva att Kinas hundratals miljoner religiöst troende får möjlighet till verklig religionsfrihet och mötesfrihet.

2010/11:U301 av Ulf Berg (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den svenske journalisten och medborgaren Dawit Isaak som sitter fängslad i Eritrea sedan mer än nio år omedelbart ska släppas fri.

2010/11:U302 av Staffan Anger (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den svenske journalisten och medborgaren Dawit Isaak som sitter fängslad i Eritrea sedan mer än nio år omedelbart ska släppas fri.

2010/11:U303 av Erik Bengtzboe (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den svenske journalisten och medborgaren Dawit Isaak som sitter fängslad i Eritrea sedan mer än nio år omedelbart ska släppas fri.

2010/11:U304 av Maryam Yazdanfar (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om den svenske journalisten och medborgaren Dawit Isaak som sitter fängslad i Eritrea sedan mer än nio år men icke är anklagad, än mindre dömd, för något angivet brott.

2010/11:U306 av Urban Ahlin m.fl. (S):

31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 4.9 Enskilda fall och Dawit Isaak.
63. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 10.4 Demokrati, mänskliga rättigheter och god samhällsstyrning.
68. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 10.9 Sudan.
70. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 10.11 Zimbabwe.
71. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 10.12 Eritrea.
77. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 12 Asien.
78. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 12.1 Demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet.
80. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 12.3 Relationer med Asien.
81. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 12.4 Kina.
83. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 13.1 Colombia.
84. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 13.2 Chile.
85. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 13.3 Mexiko.
86. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 13.4 Kuba.
87. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 13.5 Nicaragua.

2010/11:U308 av Caroline Szyber och Andreas Carlson (båda KD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en utvärdering av EU:s borttagna sanktioner mot Kuba.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den svenska regeringen ska vara en tydlig röst till stöd för den demokratiska oppositionen på Kuba.

2010/11:U314 av Staffan Danielsson (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den svenske journalisten och medborgaren Dawit Isaak som sitter fängslad i Eritrea sedan mer än nio år men inte är anklagad, än mindre dömd, för något angivet brott, ska frigges.

2010/11:U316 av Finn Bengtsson och Ulrika Karlsson i Uppsala (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Sveriges relationer till Kuba.

2010/11:U319 av Caroline Szyber m.fl. (KD, C, FP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den svenska regeringen ska vara en tydlig röst till stöd för den demokratiska oppositionen i Burma.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör ta ställning för en FN-ledd "commission of inquiry" till Burma.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige och EU behöver en strategi för hur och när man vidtar åtgärder mot regimen.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige och EU aktivt bör försöka påverka Burmas grannländer till en politik som bättre gynnar en demokratisk utveckling i Burma.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2011

2011/12:U201 av Arhe Hamednaca (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om den svenske journalisten och medborgaren Dawit Isaak som sitter fängslad i Eritrea sedan tio år.

2011/12:U203 av Hans Linde m.fl. (V):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige som enskilt land, såväl som medlem i EU och FN, ska agera för att regeringen i Honduras ska respektera de mänskliga rättigheterna och garantera alla medborgares säkerhet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige som enskilt land, såväl som medlem i EU och FN, ska agera för att en oberoende kommission tillsätts för att utreda brotten mot de mänskliga rättigheterna i Honduras efter kuppen 2009.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige som enskilt land, såväl som medlem i EU och FN, ska agera för att det avtal som slutits mellan regeringen i Honduras och motståndfronten ska efterlevas.

2011/12:U217 av Hillevi Larsson m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att agera för demokratirörelsen och mot militärjuntan i Burma.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stödja FN:s förslag om en kommission som ska undersöka brott mot de mänskliga rättigheterna i Burma.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ekonomiska sanktioner mot Burma som även omfattar olja och gas.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för ett utökat vapenembargo mot Burma.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för att Burma isoleras av sina grannländer och resten av världen.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stöd riktat direkt till civilbefolkningen och demokratirörelsen.

2011/12:U226 av Hans Linde m.fl. (V):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige som enskilt land och som medlemsland i EU och FN måste kräva att den colombianska regeringen ska uppfylla sin skyldighet att garantera säkerheten och de mänskliga rättigheterna för sin befolkning.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige aktivt ska agera både som enskild stat och som medlem i EU och FN, för att fredsförhandlingar ska komma till stånd i Colombia.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den svenska regeringen i sina kontakter med den colombianska regeringen och i internationella forum måste verka för att den colombianska regeringen uppfyller sin skyldighet att garantera säkerheten för människorättsaktivister.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige i samarbete med colombianska kvinnoorganisationser bör agera för att en speciell rådgivare tillsätts för den colombianska riksåklagaren i frågor som rör sexualiserat våld.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige som enskilt land och som medlemsland i EU och FN måste agera för att Colombias kvinnor får rätt till fria och säkra aborter.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den svenska regeringen i sina kontakter med den colombianska regeringen och i internationella forum bör verka för att den colombianska regeringen uppfyller sin skyldighet att garantera säkerheten för fackligt aktiva.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom ramen för EU bör verka för att associeringsavtal med Colombia villkoras med att landet ratificerar ILO:s åtta kärnkonventioner.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom EU bör verka för att associeringsavtal med Colombia villkoras med att de grova och omfattande övergreppen på fackföreningsaktivister upphör.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den svenska regeringen bör verka för att det i alla samarbetsavtal mellan EU och den colombianska regeringen ställs tydliga krav på att respekten för mänskliga fri- och rättigheter upprätthålls samt att eventuellt redan ingångna avtal suspenderas om kraven inte efterlevs.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska agera för att USA avslutar Plan Colombia och att den amerikanska militära närvaron i Colombia avvecklas.

2011/12:U243 av Tina Acketoft (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att aktivt och konsekvent arbeta för en fredlig lösning för Tibet och för att mänskliga rättigheter respekteras i Tibet.

2011/12:U244 av Cecilia Magnusson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om den svenske journalisten och medborgaren Dawit Isaak som sitter fängslad i Eritrea sedan mer än tio år men icke är anklagad, än mindre dömd, för något angivet brott.

2011/12:U247 av Gustaf Hoffstedt (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om den svenske journalisten och medborgaren Dawit Isaak, som sitter fängslad i Eritrea sedan mer än tio år men som inte är anklagad, än mindre dömd, för något angivet brott.

2011/12:U260 av Caroline Szyber (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige i relationerna med Kina måste uppmärksamma frågan om allvarliga människorättskränkningar i Tibet.

2011/12:U263 av Annelie Enochson och Mikael Oscarsson (båda KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om den svenske medborgaren och journalisten Dawit Isaak som sitter fängslad i Eritrea sedan mer än nio år men inte är anklagad, än mindre dömd, för något angivet brott.

2011/12:U265 av Annelie Enochson (KD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en aktiv svensk politik för Vitryssland med inriktning på stöd för demokrati och mänskliga rättigheter.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om de fängslade oppositionspolitikerna i Vitryssland.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om de försvunna politikerna i Vitryssland.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bristen på förenings- och mötesfrihet i Vitryssland.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett aktivt svenskt agerande för ett avskaffande av paragraf 193 i Vitryssland.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett aktivt svenskt agerande inom ramen för det östliga partnerskapet för att upprätthålla kravet på en demokratisering av Vitryssland.

2011/12:U268 av Staffan Anger (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den svenske journalisten och medborgaren Dawit Isaak som sitter fängslad i Eritrea omedelbart ska släppas fri.

2011/12:U274 av Annika Lillemets m.fl. (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att i dialogen med USA betona vikten av att USA följer folk-rätten och respekterar även s.k. whistleblowers mänskliga rättigheter.

2011/12:U280 av Penilla Gunther (KD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige aktivt bör följa upp hur FN:s resolution 1960 tillämpas i Kongo.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en ursprungsmärkning som garanterar att mineraler och metall inte härstammar från Kongo.

2011/12:U283 av Bodil Ceballos m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att använda alla tillgängliga påtryckningsmedel – nationella, EU, FN – för att sätta press på de regeringar som håller svenska journalister fångna att frige dem.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att använda alla internationella kontakter för att få de nu fängslade journalisterna i Etiopien fria, helst redan innan rättegången inleds.

2011/12:U290 av Hillevi Larsson (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Dawit Isaak och det svenska biståndet.

2011/12:U298 av Ann-Christin Ahlberg och Phia Andersson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om den svenske journalisten och medborgaren Dawit Isaak som sitter fängslad i Eritrea sedan mer än tio år men inte är anklagad, än mindre dömd, för något angivet brott.

2011/12:U302 av Gunnar Andrén m.fl. (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om den svenske journalisten och medborgaren Dawit Isaak som sitter fängslad i Eritrea sedan mer än tio år men inte är anklagad, än mindre dömd, för något angivet brott.

2011/12:U303 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om den svenske journalisten och medborgaren Dawit Isaak som sitter fängslad i Eritrea sedan mer än tio år.

2011/12:U304 av Anita Brodén (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om den svenske journalisten och medborgaren Dawit Isaak.

2011/12:U310 av Staffan Danielsson (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om den svenske journalisten och medborgaren Dawit Isaak som sitter fängslad i Eritrea sedan mer än tio år men inte är anklagad, än mindre dömd, för något angivet brott.

2011/12:U315 av Urban Ahlin m.fl. (S):

69. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 10.9 Afrikas Horn.
70. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 10.10 Etiopien.
71. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 10.11 Eritrea.
72. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 10.12 Sudan och Sydsudan.
74. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 10.14 Zimbabwe.
79. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 12 Asien.
80. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 12.1 Demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet.
81. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 12.2 Relationer med Asien.
82. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 12.3 Kina.
83. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 13 Latinamerika.
84. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 13.1 Colombia.
85. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 13.2 Chile.
86. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 13.3 Mexiko.

87. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 13.4 Kuba.
88. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 13.5 Nicaragua.

2011/12:U319 av Ulrika Karlsson i Uppsala och Finn Bengtsson (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Sveriges relationer till Kuba.

2011/12:U320 av Edward Riedl (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att frige Dawit Isaak.

2011/12:U327 av Mattias Karlsson och Julia Kronlid (båda SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör intensifiera sina ansträngningar i syfte att stödja karenfolkets strävanden efter ökad autonomi och mänskliga rättigheter samt för att fästa världssamfundets uppmärksamhet på karenfolkets utsatta situation.

2011/12:U331 av Caroline Szyber m.fl. (KD, C, FP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den svenska regeringen ska agera för att ett internationellt tryck upprätthålls på den burmesiska regimen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige tydligt ska föra fram kravet att alla politiska fångar i Burma släpps.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om cross-border-bistånd till Burma.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör ta ställning för en FN-ledd undersökande kommission till Burma.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör arbeta för att en högnivådialog kommer till stånd mellan representanter för de olika etniska minoriteterna, demokrati rörelsen och militären i Burma.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige och EU behöver en strategi för hur och när man vidtar åtgärder mot regimen i Burma.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige och EU aktivt bör försöka påverka Burmas grannländer till en politik som bättre gynnar en demokratisk utveckling och motverkar MR-brott i Burma.

2011/12:U332 av Annelie Enochson m.fl. (KD, M, C, FP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige fortsättningsvis i dialogen med Kina bör verka för att de mänskliga rättigheterna respekteras fullt ut för uigurer och alla andra etniska och religiösa grupper i den autonoma regionen Xinjiang i Kina.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige i sina utrikespolitiska kontakter bör kräva att Kinas hundratals miljoner religiöst troende får möjlighet till verklig religionsfrihet och mötesfrihet.